

971846
63.3(ЧЧкр-43аг)
к 96

Іван Кушніренко
Володимир Жилінський

Гуляйпільці
воїни-інтернаціоналісти

63.3(4укр-43ап)
К96

Обов'язковий
примірник

Іван Кушніренко
Володимир Жилінський

Гуляйпільці воїни-інтернаціоналісти

Гортаючи сторінки пам'яті...

971846

4

Запоріжжя
“Дніпровський металург”
2014

КЗ “ЗОУНБ
ім. О.М. Горького”
ЗОР

ББК 63.3(4Укр-4Зап-5Г.-Пол)688

К 96

УДК 94(477.64)„19“/„20“: 355.4(092)

Кушніренко І. К., Жилінський В. І.

К 96 Гуляйпільці воїни-інтернаціоналісти. – Запоріжжя: Дніпровський металург, 2014. – 131 с.

ISBN 978-617-573-072-0

Книга ця – ще одна прочитана сторінка історії Гуляйпільського краю, яку своїми подвигами написали земляки – учасники зарубіжних локальних війн ХХ століття. Це світла пам'ять про загиблих і данина мужності і героїзму живим.

Книга розрахована на всіх любителів історії рідного краю.

ББК 63.3(4Укр-4Зап-5Г.-Пол)-688

За сприяння районної організації Партії регіонів

ISBN 978-617-573-072-0

© І.К. Кушніренко, В.І. Жилінський, 2014

© КП “ЗМД “Дніпровський металург”, 2014

ПАМ'ЯТЬ ПОЛЕГЛИМ. ШАНА ЖИВИМ

З кожним роком все далі і далі в історію відходять події ХХ століття. Та серед них незабутніми для багатьох тисяч громадян України залишається участь у локальних (неоголошених) війнах за кордоном своєї держави, де вони, виховані на прикладах дружби й інтернаціоналізму, до останнього свого подиху відстоювали чужу свободу і незалежність.

Серед відомих сьогодні подій – це участь гуляйпільців у відбитті японської агресії на Далекому Сході, в районі озера Хасан (1938 р.), розгром японських самураїв на річці Халхін-Гол (1939 р.), допомога Китаю, Кореї (50-ті роки), далі – Угорщина (1956 р.), Куба (1962 р.), Африканський континент (1962-1979 рр.), Демократична Республіка В'єтнам (1964-1974 рр.), Чехословаччина (1968 р.), Афганістан (1979-1989 рр.).

Особливо важливим тягарем для радянських людей була війна в Демократичній Республіці Афганістан, яка забрала життя трьох воїнів-інтернаціоналістів з Гуляйпільського району і більше сотні повернулися додому з різними фізичними та психічними травмами, але всі вони виконали з честю свій інтернаціональний обов'язок, проявивши мужність і витримку, довівши світові, що вони гідні своїх батьків і дідів-ветеранів Великої Вітчизняної війни 1941-1945 років.

Щороку ряди воїнів-інтернаціоналістів рідіють, підступні хвороби та смерть забирають їх у вічність. Та пам'ять про подвиг полеглих і живих воїнів збережеться у пам'яті прийдешніх поколінь. Тож нехай ця книжка буде своєрідним пам'ятником, дониною шани і поваги тим, хто в смертельному двобої з ворогом не втратив гідності, проявив найкращі людські риси і вийшов з нього ще сильнішим і мудрішим.

Вічна пам'ять полеглим!

Шана і слава живим!

Автори

СЛОВО ГОЛОВИ РАЙОННОЇ СПІЛКИ ВETERANІВ АФГАНІСТАНУ (воїнів-інтернаціоналістів)

Гуляйпільська районна Спілка ветеранів Афганістану (воїнів-інтернаціоналістів) створена для того, щоб згуртувати ветеранів – учасників локальних війн, консолідувати зусилля, підтримати їх сім'ї й увічнити славу бойового подвигу наших земляків. Сьогодні вони живуть і працюють пліч-о-пліч з нами, і наш святий обов'язок – пам'ятати подвиг, який вони здійснили в юності у «гарячих» точках.

Не є секретом, що жодне об'єднання, в тому числі й наша Спілка ветеранів Афганістану (воїнів-інтернаціоналістів), не може діяти повноцінно без сторонньої допомоги й підтримки. І в цьому плані нам дійсно пощастило з помічником. Це – народний депутат України Олександр Іванович Дудка, до якого ми спершу і звернулися з проханням допомогти як до голови районної державної адміністрації. Ще жодного разу ми не почули відмови від цієї небайдужої до свого краю і своїх земляків людини. Він завжди переймається нашими проблемами, наче власними. І навіть тоді, коли у нас визрів грандіозний план – виготовити і встановити пам'ятник воїнам-інтернаціоналістам, Олександр Іванович теж став нашим найпершим помічником. І завдяки в першу чергу його зусиллям у 2009 році у самому серці нашого міста – на центральному Меморіалі – братському кладовищі ми урочисто за участю Олександра Івановича Дудки відкрили наш вимірний пам'ятник! Тепер і у нас є цей Меморіальний Знак, куди ми можемо прийти і вшанувати пам'ять полеглих побратимів і увічнити їх подвиг.

А в 2012 році ми за допомогою добрих людей і знову ж таки завдяки зусиллям Олександра Івановича відкрили три Пам'ятні дошки загиблим воїнам-інтернаціоналістам у школах району – у загальноосвітній школі № 1, в колегіумі «Лідер» та у Малинівському навчально-виховному комплексі. Тобто в тих освітніх закладах, де навчалися наші хлопці – Михайло Синельник, Юрій Пузанов і Володимир Ворона. Вічна і світла їм пам'ять! А вам, дорогі помічники й шановний Олександр Івановичу, нехай воздасться за ваші небайдужі серця.

Сьогодні ми працюємо з упевненістю і вірою в завтрашній день, бо у нас є підтримка таких людей, як народний депутат України Олександр Іванович Дудка. За допомоги і підтримки небайдужих людей до пам'яті загиблих земляків у локальних зарубіжних війнах ХХ століття, до долі воїнів-інтернаціоналістів та їх сімей наша районна спілка живе і продовжує діяти.

Сергій Ольховий,
голова районної Спілки ветеранів Афганістану (воїнів-інтернаціоналістів)

РОЗДІЛ ПЕРШИЙ

ГУЛЯЙПІЛЬЦІ, ЯКІ ЗАГИНУЛИ У ВОЄННИХ КОНФЛІКТАХ ЗА КОРДОНОМ У ХХ СТОЛІТТІ

ЗЕМЕЛЬКО Федосій Денисович, 1915 р.н., Запорізька область, Гуляйпільський район, с. Нововасилівське. Молодший командир, 8 легка танкова бригада. Загинув у бою біля річки Халхін-Гол 22 серпня 1939 року. Похований: братська могила біля висоти Деун-Хан-Уле на західному березі Халхін-Гол.

ЗІНЕНКО Микола Трохимович, Запорізька область, Пологівський район. Призваний Гуляйпільським райвійськкоматом Запорізької області. Червоноармієць. 127 стрілецький полк 57 стрілецької дивізії. Загинув 24 серпня 1939 року в бою на річці Халхін-Гол. Похований: братська могила на дивізійному кладовищі.

КАЛАШНИК Олександр Андрійович. Народився 7.03.1927 року в селі Новоіванівці Гуляйпільського району Запорізької області. Українець. Призваний 12.12.1944 року Гуляйпільським райвійськкоматом. Старший лейтенант, начальник 14 прикордонної застави, в/ч 2253, Камчатський прикордонний округ. Пропав безвісти 5.11.1952 року, виконуючи службові обов'язки під час землетрусу і повені в районі Північно-Курильських і Командорських островів (Російська Федерація).

КВІТКА Петро Миколайович, 1910 р.н., Запорізька область, Гуляйпільський район, с. Новогригорівка. Старший лейтенант, 601 стрілецький полк 82 стрілецької дивізії. Загинув у бою біля річки Халхін-Гол 21 серпня 1939 року. Похований: братська могила на госпітальному кладовищі.

КУЩ Іван Лук'янович, 1919 р.н., Запорізька область, м. Гуляйполе. Призваний у 1940 році Гуляйпільським райвійськкоматом. Червоноармієць. Загинув 8 липня 1940 року в бою на Халхін-Голі. Похований: центральне кладовище, м. Чита, Російська Федерація.

СЕМЕНЮТА Сергій Миколайович, 1965 р.н., Запорізька область, м. Гуляйполе. Призваний у 1983 році Гуляйпільським райвійськкоматом. Рядовий, польова почта 89406. Загинув 20 грудня 1984 року при проходженні військової служби на Кубі. Похований: Бочанське кладовище в м. Гуляйполі.

ТРИКОВ Василь Степанович, 1916 р.н., Запорізька область, Гуляйпільський район, с. Успенівка, українець. Призваний Гуляйпільським райвійськкоматом у 1939 році. Червоноармієць. Загинув у бою на річ-

ці Халхін-Гол 24 серпня 1939 року. Похований: сопка Ремезова в районі Хамордата, Монгольська Народна Республіка.

ТРИКОЗ Василь Степанович, 1917 р.н., Запорізька область, Гуляйпільський район, Успенівська сільська рада. Призваний Гуляйпільським райвійськкоматом. Червоноармієць. 127 стрілецький полк 57 стрілецької дивізії. Загинув у бою на річці Халхін-Гол 23 серпня 1939 року. Похований: братська могила на дивізійному кладовищі.

ЧАЙКА Дмитро Григорович, 1915 р.н., Запорізька область, Гуляйпільський район, с. Успенівка, українець. Призваний Гуляйпільським райвійськкоматом у 1939 році. Червоноармієць. Загинув у бою на Халхін-Голі у 1939 році. Похований біля річки Халхін-Гол.

РОЗДІЛ ДРУГИЙ

ГУЛЯЙПІЛЬЦІ – УЧАСНИКИ ЛОКАЛЬНИХ ЗАРУБІЖНИХ ВІЙН ХХ СТОЛІТТЯ

АЗАРОВ Микола Миколайович, 1948 р.н. Призваний 15.11.1967 року Гуляйпільським райвійськкоматом. Чехословацька Соціалістична Республіка. Заряджаючий середніх танків, польова пошта 86841, м. Гуляйполе.

АНДРІЄНКО Іван Федорович, 1937 р.н. Призваний 1.08.1956 року Гуляйпільським райвійськкоматом. Угорщина. Сержант, начальник радіостанції, польова пошта 93905, м. Гуляйполе.

АНТОНОВИЧ Василь Миколайович, 1946 р.н. Призваний 1.09.1965 року Гуляйпільським райвійськкоматом. Чехословацька Соціалістична Республіка. Рядовий, водій, польова пошта 17938, м. Гуляйполе.

БАБИЧ Іван Андрійович, 13.06.1949 р.н., х. Грушевий Гуляйпільського району. Чехословацька Соціалістична Республіка (23.08.1968 р.).

ВАСИЛЬЄВ Анатолій Іванович, 1948 р.н. Призваний 30.08.1967 року Гуляйпільським райвійськкоматом. Чехословацька Соціалістична Республіка. Молодший сержант, водій, польова пошта 11948, с. Комсомольське.

ВЕДМІДЬ Микола Дмитрович, 1949 р.н. Призваний 10.05.1968 року Гуляйпільським райвійськкоматом. Чехословацька Соціалістична Республіка. Старшина, навідник. Польова пошта 83011, м. Гуляйполе.

ВІНИЦЬКИЙ Микола Володимирович, 1948 р.н. Призваний Гуляйпільським райвійськкоматом 12.11.1967 р., Чехословацька Соціалістична Республіка. Рядовий, польова пошта 86841, с. Долинка.

ГАЛІВЕЦЬ Анатолій Іванович, 1948 р.н. Призваний 21.08.1968 року Гуляйпільським райвійськкоматом. Чехословацька Соціалістична Республіка. Рядовий, водій, польова пошта 20623, с. Успенівка.

ГАРКАВЕНКО Григорій Єрофейович, 26.04.1950 р.н. Призваний Гуляйпільським райвійськкоматом 27.11.1968 р., Чехословацька Соціалістична Республіка. Командир взводу.

ГОРДІЄНКО Микола Антонович, 1937 р.н. Призваний Гуляйпільським райвійськкоматом Запорізької області. Угорщина.

ГОНЧАРЕНКО Володимир Олексійович з м. Гуляйполя. Призваний Гуляйпільським райвійськкоматом. Єгипет. Рядовий. Срібний орден 2-го ступеня.

ГОРПИНИЧ Микола Іванович, 1937 р.н. Призваний Гуляйпільським райвійськкоматом Запорізької області. Угорщина. Рядовий. Снт Куйбишеве.

ГОРПИНИЧ Леонід Васильович, 17.06.1949 р.н. Призваний Гуляйпільським райвійськкоматом Запорізької області. Чехословацька Соціалістична Республіка.

ГУРА Микола Павлович, 1950 р.н. Призваний 01.09.1968 року Гуляйпільським райвійськкоматом. Сирія. Старший лейтенант, 181 танковий полк, 24 мотострілецька дивізія, м. Гуляйполе.

ГУРА Петро Васильович, 1949 р.н. Призваний 17.05.1968 року Гуляйпільським райвійськкоматом. Угорщина. Старший сержант, заступник командира відділення, польова пошта 35030, м. Гуляйполе.

ДЕНИСЕНКО Іван Прокопович, 1933 р.н. Призваний 02.01.1954 року Гуляйпільським райвійськкоматом. Угорщина. Старший сержант, навідник, польова пошта 15307, селище Залізничне. Помер.

ДЕРКАЧ Дмитро Кузьмович, 1947 р.н. Призваний 27.08.1966 року Гуляйпільським райвійськкоматом. Чехословацька Соціалістична Республіка. Рядовий, водій, польова пошта 60560, с. Малинівка.

ДІВІЗОР Володимир Олексійович, 1947 р.н. Призваний 27.08.1966 року Гуляйпільським райвійськкоматом Запорізької області. Чехословацька Соціалістична Республіка. Рядовий, польова пошта 60560, с. Любимівка.

ДІДЕНКО Іван Іванович, 1937 р.н. Призваний Гуляйпільським райвійськкоматом 14.08.1956 року. Угорщина. Молодший сержант, водій, польова пошта 05809, с. Успенівка.

ДІДЕНКО Олег Якович, 1949 р.н. Призваний 23.11.1970 року Поголівським райвійськкоматом. Об'єднана Арабська Республіка. Молодший сержант, командир самохідної установки, польова пошта 63728, медаль «За бойові заслуги». Селище Залізничне Гуляйпільського району.

ДОРОГОБІД Анатолій Панасович, 1938 р.н. Призваний 26.11.1961 року Гуляйпільським райвійськкоматом. Куба. Старший сержант, майстер, польова пошта 52874, м. Гуляйполе.

ЗАБАВА Іван Іванович, 1947 р.н. Призваний 27.08.1966 року Гуляйпільським райвійськкоматом. Чехословацька Соціалістична Республіка. Рядовий, водій, польова пошта 17938, м. Гуляйполе.

Анатолій Євгенович
Кидиба

ЗЛАТОКРИЛЕЦЬ Володимир Ізраїлович, 1949 р.н. Призваний 17.05.1968 року Гуляйпільським райвійськкоматом Запорізької області. 20.08.1968 р. – 01.01.1969 р. – Чехословацька Соціалістична Республіка. Рядовий, радіотелефоніст, польова пошта 58711, м. Запоріжжя.

ІВАНЧЕНКО Василь Романович, 1937 р.н. Призваний 15.08.1956 року Гуляйпільським райвійськкоматом Запорізької області. Угорщина. Сержант, командир відділення, польова пошта 05809.

КИДИБА Анатолій Євгенович, 1949 р.н. Призваний Гуляйпільським райвійськкоматом Запорізької області. Чехословацька Соціалістична Республіка. Рядовий, водій, польова пошта 30601, м. Гуляйполе.

КОВАЛЬОВ Юрій Андрійович, 1945 р.н. Чехословацька Соціалістична Республіка. Лейтенант, 6 гвардійський полк зв'язку, м. Гуляйполе.

КОЛОМОЄЦЬ Віталій Іванович, 1934 р.н. Призваний Гуляйпільським райвійськкоматом Запорізької області. Угорщина, с. Успенівка.

КОСАРЕНКО Анатолій Леонтьович, 1938 р.н. Призваний 21.11.1961 року Гуляйпільським райвійськкоматом Запорізької області. Куба. Рядовий, водій, польова пошта 74116, с. Приютне.

КОТЕЛЬНИЦЬКИЙ Василь Лукич, 1936 р.н. Призваний Гуляйпільським райвійськко-

Юрій Андрійович
Ковальов

матом Запорізької області 19.08.1965 р., Угорщина. Рядовий, кухар, військова частина 4010.

КОТЕНКО Віктор Васильович, 1934 р.н. Призваний Гуляйпільським райвійськкоматом Запорізької області 19.11.1953 р., Угорщина. Молодший сержант, командир відділення, польова пошта 10975, м. Гуляйполе.

КРАВЕЦЬ Анатолій Васильович, 1941 р.н. Призваний 19.10.1960 р. Заводським райвійськкоматом м. Донецька. Куба. Рядовий, авіамеханік, польова пошта 05812, м. Гуляйполе.

КРАВЦОВ Олександр Миколайович, 1948 р.н. Призваний 17.07.1967 року Жовтневим райвійськкоматом м. Запоріжжя. Чехословацька Соціалістична Республіка. Сержант, польова пошта 20624, с. Успенівка.

КУЩ Володимир Олександрович, 1935 р.н. Призваний 15.08.1965 року Гуляйпільським райвійськкоматом Запорізької області. Чехословацька Соціалістична Республіка. Капітан, старший геодезист топографічного відділення, польова пошта 24370.

ЛЕОНОВ Микола Степанович, 1937 р.н. Призваний 13.06.1956 року Гуляйпільським райвійськкоматом Запорізької області. Угорщина. Єфрейтор, авіамеханік, польова пошта 78424, с. Успенівка.

Луценко Валерій Єгорович, 1953 р.н. 1974 р. – Єгипет. Старшина І статті, с. Мирне.

МАРЧУК Євген Іванович, 1936 р.н. Призваний 24.08.1955 року Гуляйпільським райвійськкоматом Запорізької області. Угорщина. Рядовий, водій, польова пошта 61500, с. Комсомольське. Помер.

МІНАКОВ Анатолій Іванович, 1948 р.н. Призваний 12.06.1967 року Гуляйпільським райвійськкоматом Запорізької області. Чехословацька Соціалістична Республіка. Рядовий, водій, польова пошта 47210, м. Гуляйполе.

МІНКІН Віктор Іванович, 1948 р.н. Призваний 11.11.1967 року Гуляйпільським райвійськкоматом Запорізької області. Чехословацька Соціалістична Республіка. Прапорщик, авіамеханік, польова пошта 57744, м. Гуляйполе.

МІРОШНИЧЕНКО Григорій Андрійович, 1937 р.н. Призваний Гуляйпільським райвійськкоматом 15.08.1956 р., Угорщина.

МОРДИК Григорій Григорович, 1946 р.н. Призваний 1.09.1965 року Гуляйпільським райвійськкоматом Запорізької області. Чехословацька Соціалістична Республіка. Сержант, командир відділення, польова пошта 17938, м. Гуляйполе.

МОФА Григорій Іванович, 1946 р.н. Призваний 1.09.1965 року Гуляйпільським райвійськкоматом Запорізької області. Чехословацька Соціалістична Республіка. Рядовий, водій, польова пошта 17938, с. Малинівка.

МОЩЕНКО Анатолій Олексійович, 13.06.1949 р.н. Призваний 2.11.1969 року Гуляйпільським райвійськкоматом Запорізької області. Об'єднана Арабська Республіка. Рядовий, механік, польова пошта 44219, м. Гуляйполе.

МУРАШКО Валентин Валентинович, 1949 р.н. Призваний 27.11.1968 року Гуляйпільським райвійськкоматом Запорізької області. Чехословацька Соціалістична Республіка. Рядовий, стрілець, польова пошта 83011, м. Гуляйполе.

МУШЕНКО Микола Миколайович, 1950 р.н. Призваний 27.11.1968 року Гуляйпільським райвійськкоматом Запорізької області. Чехословацька Соціалістична Республіка. Сержант, польова пошта 57744, селище Залізничне.

НЕЧЕТАЙЛО Олександр Артемович, 1936 р.н. Призваний 17.08.1955 року Гуляйпільським райвійськкоматом м. Донецька. Угорщина. Єфрейтор, радіотелеграфіст, польова пошта 45186, м. Гуляйполе.

НОСОВ Василь Семенович, 1935 р.н. Призваний 7.11.1954 року Гуляйпільським райвійськкоматом Запорізької області. Угорщина. Старший сержант, водій, польова пошта 15307, с. Приютне.

ОРЛОВ Леонід Федорович, 1936 р.н. Призваний Жовтневим райвійськкоматом м. Запоріжжя. Угорщина. Сержант, мінометник, польова пошта 93754, с. Успенівка.

ПАВЛОВ Григорій Михайлович, 1932 р.н. Призваний 16.08.1955 року Гуляйпільським райвійськкоматом Запорізької області. Угорщина. Рядовий, водій, польова пошта 64725, м. Новомиколаївка.

ПЕЧЕРСЬКИЙ Володимир Васильович, 1947 р.н. Призваний 27.08.1966 р. Гуляйпільським райвійськкоматом Запорізької області. 1968 р. – Чехословацька Соціалістична Республіка. Рядовий, водій, польова пошта 60560, смт Приазовське.

ПИЛИПЕНКО Віктор Григорович, 1947 р.н. Призваний 27.08.1966 року Гуляйпільським райвійськкоматом Запорізької області. Чехословацька Соціалістична Республіка. Рядовий, водій, польова пошта 60560, м. Гуляйполе.

ПЛИСЕНКО Володимир Абрамович, 1936 р.н. Призваний Запорізьким райвійськкоматом м. Донецька. Угорщина. Сержант, авіамеханік, польова пошта 18357, с. Темирівка. Помер.

ПОВОД Володимир Іванович, 1950 р.н. Призваний 27.11.1968 року Гуляйпільським райвійськкоматом Запорізької області. Чехословацька Соціалістична Республіка. Рядовий, гранатометник, польова пошта 86841, с. Успенівка.

ПОСТОВ Юрій Степанович, 1950 р.н., 1969 р. – Об'єднана Арабська Республіка. Старшина, польова пошта 10701, м. Гуляйполе.

ПРОКОПЕНКО Олександр Іванович, 1948 р.н. Призваний 12.11.1967 року Ленінським райвійськкоматом м. Запоріжжя. Чехословацька Соціалістична Республіка. Рядовий, польова пошта 83011, м. Гуляйполе.

ПРЯДКО Володимир Павлович, 1935 р.н. Призваний 20.08.1955 року Гуляйпільським райвійськкоматом Запорізької області. Угорщина. Сержант, водій, польова пошта 37764, с. Варварівка. Помер.

ПУЗАНОВ Володимир Володимирович, 1948 р.н. Призваний 20.06.1967 року – Бердянським райвійськкоматом Запорізької області. Чехословацька Соціалістична Республіка. Рядовий, польова пошта 60377, м. Гуляйполе.

ПУРИК Микола Михайлович, 1950 р.н. Призваний 27.11.1968 року Гуляйпільським райвійськкоматом Запорізької області. Чехословацька Соціалістична Республіка. Рядовий, стрілець, польова пошта 83011, м. Гуляйполе.

РЕКА Анатолій Федорович, 1937 р.н. Призваний 10.10.1956 року Гуляйпільським райвійськкоматом Запорізької області. Угорщина. Рядовий, розвідник, польова пошта 28865, м. Гуляйполе.

РЕПЕТУН Іван Пантелеймонович, 1937 р.н. Призваний 12.08.1956 року Гуляйпільським райвійськкоматом Запорізької області. Угорщина. Рядовий, стрілець, польова пошта 78424, с. Успенівка.

РОГОЗНИКОВ Анатолій Іванович, 1949 р.н. Призваний 27.05.1968 року Гуляйпільським райвійськкоматом Запорізької області. Єгипет. Старший матрос, польова пошта 13018, медаль «За війську доблесть», с. Варварівка.

РУДЕНКО Володимир Тимофійович, 1947 р.н. Призваний 27.08.1966 року Гуляйпільським райвійськкоматом Запорізької області. Чехословацька Соціалістична Республіка. Єфрейтор, водій, польова пошта 60560, м. Гуляйполе.

Микола Михайлович
Пурик

СЕВЕРИН Микола Федорович, 1947 р.н. Призваний 27.08.1966 року Гуляйпільським райвійськкоматом Запорізької області. Чехословацька Соціалістична Республіка. Рядовий, водій, польова пошта 47290, с. Малинівка.

СТАСИК Василь Сергійович, 1949 р.н. Призваний 10.05.1968 року Гуляйпільським райвійськкоматом Запорізької області. Чехословацька Соціалістична Республіка. Молодший сержант, навідник, польова пошта 80515, с. Воздвижівка.

СУХОВ Микола Олексійович, 1949 р.н. Призваний 27.11.1968 року Гуляйпільським райвійськкоматом Запорізької області. Чехословацька Соціалістична Республіка. Рядовий, навідник, польова пошта 86842, с. Успенівка.

ТРЕТЯК Василь Іванович, 1937 р.н., Угорщина, с. Приютне. Помер у 2004 р.

ХОЛОД Володимир Петрович, 1948 р.н. Призваний 12.11.1967 року Гуляйпільським райвійськкоматом Запорізької області. Чехословацька Соціалістична Республіка. Молодший сержант, навідник, польова пошта 83037, с. Воздвижівка.

ХОРИШКО Володимир Федорович, 1932 р.н. Угорщина, с. Успенівка Гуляйпільського району.

ЦИВІРКО Петро Іванович, 1947 р.н. Призваний 27.08.1966 року Гуляйпільським райвійськкоматом Запорізької області. Чехословацька Соціалістична Республіка. Сержант, командир відділення, польова пошта 52262, м. Гуляйполе.

ЧОРНОШТАН Павло Сергійович, 1950 р.н. Призваний 21.11.1968 року Гуляйпільським райвійськкоматом Запорізької області. Чехословацька Соціалістична Республіка. Єфрейтор, стрілець, польова пошта 86842, м. Гуляйполе.

ЧУБ Леонід Якович, 1948 р.н. Призваний 20.08.1967 року Гуляйпільським райвійськкоматом Запорізької області. Чехословацька Соціалістична Республіка. Рядовий, водій, польова пошта 33343, селище Залізничне.

ШАБЛЯ Станіслав Михайлович, 1947 р.н. Призваний 1.04.1968 року. Чехословацька Соціалістична Республіка. Рядовий, водій, польова пошта 52287, м. Гуляйполе.

ШАРОВСЬКИЙ Іван Васильович, 1941 р.н. Призваний 30.11.1971 року Гуляйпільським райвійськкоматом Запорізької області. В'єтнам. Теплохід «Слуцьк». Рядовий, моторист, м. Гуляйполе.

ШКВАРОК Степан Методійович, 1934 р.н. Призваний 02.11.1954 року Гуляйпільським райвійськкоматом Запорізької області. Угорщина. Сержант, водій, польова пошта 15307, м. Гуляйполе. Помер.

ЯСЬКО Микола Леонтьович, 1934 р.н. Призваний 09.11.1953 року Гуляйпільським райвійськкоматом Запорізької області. Угорщина. Сержант, командир гармати, польова пошта 34619.

ЯЦКОВ Володимир Іванович, 1937 р.н. Призваний 05.10.1956 р. Барським райвійськкоматом Вінницької області. Угорщина. Рядовий. Стрілець, польова пошта 91026, м. Гуляйполе.

БОЙОВЕ ПОБРАТИМСТВО

Іван Григорович Хмара

Іван Григорович Хмара – ветеран боїв на озері Хасан і річці Халхін-Гол. В липні 1938 року старшина Хмара проходив дійсну службу на Далекому Сході. Служив у авіації. На той час закінчив школу молодих авіаспеціалістів.

– На перше бойове завдання, – пригадував Іван Григорович, – вилетів із льотчиком старшиною Іваном Могилевським 2 серпня. На той час жорстокі бої точилися за сопку Заозерну. Там окопалися вайовничі самураї.

Іван Могилевський поливав свинцем з кулемета ворожі гнізда, а в мої обов'язки входило скидати бомби. А коли, повертаючись на базу, пролітали над позиціями військових частин, я спеціальною «жабкою» знімав із жердин пакети з розвіддонесеннями і ми доставляли їх у штаб. Радіозв'язку не було. І так щоразу. А на бомбування вилітали по 2-3 рази на день.

Ветеранові хасанських боїв запав у пам'яті день восьмого серпня тридцять восьмого року. Того дня Могилевський робив черговий розворот над ворожими позиціями: і кулі, і бомби досягали мети... та раптом екіпаж відчув, що із літаком щось не те. Виявилося, що ворожі кулі у двигуні пробіли бензопровід.

І ось у такій складній ситуації Іван Могилевський не втратив самообладнання і показав високу майстерність пілота.

І ось у такій складній ситуації Іван Могилевський не втратив самообладнання і показав високу майстерність пілота.

– Не гинути ж на ворожій території. Не падай духом, браток! – кричав у трубку Хмарі старшина.

З великими труднощами льотчик посадив бойову машину за нашою передовою. Місцевість була горбиста, та літак вдалося врятувати. А наступного дня Могилевський і Хмара зробили останній виліт. Кордон було повністю відновлено. Зазнавши великих втрат і не добившись успіху, японці визнали свою поразку і звернулися з пропозицією про врегулювання конфлікту.

Через декілька днів у штабі дивізії старшині І. Могилевському вручили орден Червоного Прапора, а старшині І. Хмарі – медаль «За бойові заслуги».

– Невдовзі після тих подій я приїхав у відпустку на батьківщину, – розповів І. Г. Хмара. – З якою радістю і шаною стрічали мене. Така увага була й до інших хасанців. Про це розказував мені згодом земляк Терентій Іванович Москівець, який за бої за сопку Безіменну удостоєний ордена Червоної Зірки.

Можете уявити мій стан: зійшов на станції і потрапив у обійми численних зустрічаючих... А потім був мітинг у клубі «Металіст».

Були й інші зустрічі І. Г. Хмари із земляками. Кожному хотілося почути живе слово очевидця на Далекому Сході.

А через рік по тому Іван Григорович брав участь у боях на Халхін-Голі. Президія Великого Народного Хуралу братньої Монголії нагородила його медаллю «Перемога на Халхін-Голі».

«Висловлюємо Вам, славному сину батьківщини Великого Жовтня, сердечну подяку за особисту участь у священній справі захисту свободи і незалежності монгольського народу, спільних інтересів наших країн у зміцненні їх ленінської дружби, братського союзу і всебічного співробітництва. Хай живе вічна непорушна монголо-радянська дружба!» – йдеться у привітанні монгольського керівника Ю. Цеденбала, надіслане І. Г. Хмарі.

Нинішнього року ветерана запрошували в Читу на Всесоюзну вахту пам'яті в рамках Всесоюзної експедиції, присвяченої 50-річчю подій на Халхін-Голі. Іван Григорович надіслав туди телеграму: «Жаль, не можу приїхати і взяти участь у торжествах. І не тому, що нас розділяють тисячі кілометрів. Я прикутий до ліжка недугою. А так хотілось приїхати, зустрітись з ветеранами і згадати сувору, гартовану війною, а все ж молодість... Бажаю всім сонячного неба. Хай весело сміються наші діти, онуки. Хай буде мир, а в світі – людська доброта і співчуття».

Для нинішнього покоління подвиг героїв на Хасані і Халхін-Голі служить немеркнучим прикладом безмежної синівської відданості матері – Вітчизні.

23.XI.1989 р.

І. Нежижим

ДРУЖБА, СКРІПЛЕНА КРОВ'Ю

– 50 років тому Монгольська Народна Республіка зазнала нападу мілітаристичної Японії, котру притягували як природні багатства цієї країни, так і її стратегічне становище – вигідний плацдарм для вторгнення в СРСР. На допомогу братній Монголії прийшли радянські війська. Після трьох місяців жорстоких боїв, біля річки Халхін-Гол агресора було розбито. Так Халхін-Гол став символом бойового пролетарського інтернаціоналізму.

У подвигу бойового побратимства двох народів є внесок наших земляків. У складі армійської групи суверенітет Монголії захищали 50 червоноармійців з Гуляйпілья. Багатьом з них так і не судилося повернутися на рідну землю. Вдома, як героїв, стрічали П. А. Ковальова із Воздвижівки, А. Й. Рябка із Криничного, І. Г. Хмару, П. П. Тарана з Гуляйполя. Вони нагороджені медаллю МНР «Перемога на «Халхін-Голі». А О. С. Прихідько з Гуляйполя відзначений ще й медалями «За бойові заслуги» та «30-річчя Перемоги над мілітаристською Японією».

– Років справді минуло багато, але спекотливе літо тридцять дев'ятого року в моїй пам'яті не зітреться ніколи, – згадував Олексій Самійлович Прихідько.

Виснажливою спекою і сухими вітрами зустріли радянських воїнів монгольські степи. Бура курява застеляла все довкола.

– Ну й клімат тут, хлопці, хай йому грець... – бідкались бійці.

Настрій їхній помітно підупав. Та все те було ніпочім Дмитрові Чайці з Рівнопілья. Бадьорості він не втратив і тим оптимізмом заряджав земляків, усіх воїнів.

– Заждіть, самураї, вам буде ще спекотніше, – жартував Дмитро. – А ну, хлопці, давайте краще заспіваймо нашої української. Щоб дома не сумували.

Д. Чайка першим почав «Розпрягайте, хлопці, коней». Пісню підхопили товариші.

Ось і ріка Халхін-Гол. Не вірилось, що на тому березі, зовсім недалеко, йшла справжня війна.

– Сопки, зайняті ворогом, домінували над долиною і були пориті окопами і облаштовані бліндажами, – розказував Олексій Самійлович. – Вони являли серйозну перешкоду. А сутички виникали не раз і були часто жорстокими – ворог користувався перевагою сил. Було, що і в оточення потрапляли. Більше трьох діб не могли вирватись. Спека нестерпна і води немає, але духом не занепадали, сподівались на підтримку. А я ще біля себе тримав полоненого самурая і тільки після прориву доставив його в штаб.

Генеральний наступ радянських і монгольських військ на агресора почався в ніч з 19 на 20 серпня. «Година настала... Вперед, товаришу! Смерть провокаторам війни! За братній монгольський народ!» – з таким закликком звернулася Військова рада армійської групи до кожного червоноармійця. – І воїни відповіли на нього стійкістю і рішучістю.

– Ми знаємо, ви прийшли з Росії допомагати, – говорили цырики (монгольські воїни) червоноармійцям. – За батьківщину свою, як за мою, тепер боретесь ви. У нас одна дорога, і дорожчий той брат, хто поруч у бою.

... В одному з нічних боїв самураї, прорвавшись із оточення, напали на підрозділ, де комвзводу був старший сержант Олексій Прихідько. Зав'язався жорстокий бій. Нашим довелося відступити. Це був критичний момент бою. Японці, зайнявши сопку Піщану, опинилися у вигідному становищі.

Піхотинці не раз піднімалися в атаку. Але щоразу ворожий свинець примушував бійців тиснутись до землі. І все ж після кількох відчайдушних атак червонозоряні герої потиснули самураїв. Не одного ворога у тому бою знищив Д. Чайка. Багнетом і свинцем він розчищав дорогу на сопку.

– Бий гадів! Вперед! – не раз чув заклики товариша О. Прихідько. Невдовзі Дмитрів голос обірвався. Прихідько розшукав земляка.

– Митю, Митю! Ти живий? – Олексій припав до грудей. Обережно підняв голову. Із скроні цебеніла кров. Тремтячими пальцями розірвав пакет з бинтом і перев'язав голову...

Бій продовжувався... Люди падали і більше не піднімалися: «Командира тяжко поранено».

Старший сержант Прихідько взяв на себе командування взводом. Часу на роздуми не було. Треба діяти. І він вирішив навальним кидком вибити ворога з висоти.

Олексій внутрішньо зібрався, ніби готуючись до стрибка через безодню, і владно крикнув: «Взвод! Слухай мою команду! Примкнуті багнети! Вперед!» – І першим кинувся назустріч ворогу. «Буде вам ще жарко... – згадав слова Д. Чайки. – Бити, бити, вас, гади! Відомщу за смерть товариша!»

Червоноармійці, присягнувшись кров'ю полеглих побратимів, пішли вперед так навально, що самураї не витримали. На ранок осине гніздо було знищене.

– Молодець, Прихідько. Не розгубився у скрутну хвилину. Підняв бійців у атаку... Спасибі! – голосно, щоб чули всі, сказав командир дивізії. І прикріпив до грудей старшого сержанта новеньку медаль «За відвагу».

– Нелегко далась та перемога, – мовив Олексій Самійлович. – Так, ворог був хоробрий і нічого цього таїти. Та тим більша наша слава.

28.09.1989 р.

І. Нежижим

ЄГИПЕТ: УРОКИ МИНУЛОГО

Відкритими темами для розмов завжди були військові операції, які проходили на Кубі (1962 р.), у Чехословаччині (1968 р.), Афганістані (1979-1989 рр.). Проте інформація про участь у локальних війнах, які відбувалися на територіях Кореї, В'єтнаму, Сирії та Єгипту, не розголошувалася взагалі. Про це заговорили лише в 90-х роках минулого століття.

У День вшанування учасників бойових дій на території інших держав хочеться назвати імена тих, хто брав участь у воєнних операціях на території Єгипту. Це Олег Діденко, Володимир Гончаренко, Анатолій Мощенко, Анатолій Рогозніков та Юрій Постов.

Терміном «близькосхідний конфлікт» позначається серія міжнародних конфліктів, що протікають із 40-х років минулого століття у цьому регіоні. У них брали та досі беруть участь численні арабські держави, Ізраїль, Іран, Туреччина, а також – США, СРСР, Росія, міжнародні організації. Ступити на єгипетську землю в немирний час довелося і нашим землякам.

Моряк Юрій

Юрій Степанович Постов

Юрій Степанович Постов народився 1 червня 1950 року в селі Новосеменівці Іванівського району Херсонської області. У 1967 році закінчив Новосеменівську середню школу і поступив до Херсонського сільськогосподарського інституту.

Навчання у Херсонському сільськогосподарському інституті (у зв'язку із відсутністю військової кафедри) молодому хлопцеві Юрію Постову перервала служба у військово-морських силах. Тоді надворі стояла осінь 1968 року. З початком нового року Юрія направляють із учбової частини на великий протичовновий корабель «Червоний Кавказ», побудований за новітньою технологією.

– Нашим завданням була протиповітряна оборона, знаходження підводних човнів противника, – згадує сьогодні 63-річний Юрій Степанович. – З січня 1969 року ми стояли на бойовому посту у Середземному морі, в портах Александрія, Саїт, Суецьк. Тоді мені було лише 18 років.

На той час говорити про те, що тебе відправили на спецоперації до Єгипту, не дозволялося. Тому про місцезнаходження свого сина батьки дізналися лише від військового комісара, оскільки та частина листів, які Юрій надсилав їм, не надходила вчасно, тому і їхнє хвилювання було зрозумілим.

– Ми щодня перебували у бойовій готовності № 1. Я ніс службу в бойовій частині № 92 на посту зенітника, – продовжував далі Ю. С. Постов. – У морі ми знаходилися біля чотирьох місяців. А далі корабель відправляли додому на заміну боєприпасів.

Від матроса до головного старшини дослужився Юрій. За роки служби нагороджений медаллю «За військову доблесть».

Демобілізувався Юрій Степанович у 1971 році. Заочно закінчив Херсонський сільськогосподарський інститут. Працював на комсомольській, партійній, радянській і господарській роботах в Іванівському районі Херсонської області, в колгоспі «Заповіт Леніна» Гуляйпільського району Запорізької області.

Одружений. Проживає в м. Гуляйполе.

Водій Анатолій

Анатолій Олексійович Мощенко

Анатолій Олексійович Мощенко народився 13 червня 1949 року в м. Гуляйполі Запорізької області. У 1967 році закінчив міську середню школу № 3. Після – працював каменярем, арматурником, бетонярем у міжколгоспбуді. У травні 1969 року закінчив школу ДТСААФ. А 2 листопада того ж року призваний до лав Радянської Армії. Службу розпочинав у м. Одесі.

Рівно рік і 2 місяці пробув Анатолій Мощенко у Єгипті. Призваний у 1969 році в армію, юнак проходив службу в Одесі. Згодом його перевели до окремого радіотехнічного

спецбатальйону, а далі направили до ОАР.

– Нам заборонили писати рідним у листах, куди нас відправили, – під час розмови відверто зізнався Анатолій Олексійович Мощенко. – Про те, що знаходився на території Єгипту, батьки дізналися лише через 5 місяців.

Анатолій Мощенко (другий зліва) з бойовими товаришами. Єгипет. 1971 р.

Під час служби Анатолій був водієм-електромеханіком радіотехнічних військ. Говорить, що по дорогах Єгипту їздив як у себе вдома. Тоді перед ними стояло завдання прикриття таких міст, як Каїр, Маді, Гізі, Фагід, а також міжнародного аеропорту.

– Ми, 20-річні хлопці, мали повний комплект військового спорядження, – говорить А. О. Мощенко. – Пересувалася наша розвідувальна група вночі. На щастя, ніякого поранення не отримав, що не скажеш про нашого земляка Володимира Гончаренка. Він проходив службу поряд з нами, от тільки на ракетних установах. Пригадую випадок, як одного разу Володя разом зі своїм напарником автоматами збили літак-фантом, який бомбардував їхнє місцезнаходження. За це хлопці отримали почесні нагороди – медалі ОАР та СРСР. От тільки без контузнення не обійшлося.

Після армії працював у ПМК-121, райоб'єднанні «Сільгосптехніка», банку «Україна».

Микола АЗАРОВ

Микола Миколайович Азаров народився 12 жовтня 1948 року в селі Зеленому Гуляйпільського району Запорізької області.

У 1966 році закінчив 11 класів Гуляйпільської міської СШ № 2 і почав працювати в колгоспі імені Ватутіна інструктором зі спорту і секретарем колгоспної комсомольської організації.

15 листопада 1967 року призваний на службу до лав Радянської Армії. Спочатку служба проходила в м. Миколаєві в учбовому танковому полку. По закінченню навчання – в м. Кишиневі у танковому полку навідником гармати середніх танків.

– В липні 1968 року по тривозі полк підняли і направили до західного кордону СРСР. Тоді ми ще не знали, що робиться в Чехословаччині.

У серпні 1968 року у Чехословаччину були уведений війська держав Варшавського Договору (Польща, Угорщина, НДР, СРСР). В ході бойових операцій загинули мій командир взводу і хороший товариш Григорій, – 10 листопада 2013 року розповідав М. М. Азаров.

Микола Миколайович Азаров

Микола Миколайович Азаров на службі у Радянській Армії

Після чехословацьких подій займалися будівництвом казарм для солдат та гуртожитків для офіцерів.

– Разом зі мною, – гадує Микола Миколайович, – служили земляки Микола Віницький, Леонід Буряк і Віктор Прихідько. Демобілізувався у грудні 1969 року. Навчався у Дніпропетровському хіміко-технологічному інституті, займався вільною боротьбою. Був третім на першості України серед студентів, неодноразовим чемпіоном і призером м. Дніпропетровська, триразовим чемпіоном інституту.

У 1979 році переїхав жити до Гуляйполя. Організував секцію з вільної боротьби на базі міської СШ № 4 і вів її біля 20 років. Брав участь у районних змаганнях з вільної боротьби, займався штангою і гирями.

У 1987 році виконав норматив кандидата в майстри спорту СРСР з вільної боротьби, має 1-і розряди з гирьового спорту і штовхання ядра, 3-й дорослий розряд зі штанги. Його вихованці неодноразово були чемпіонами та призерами районних і обласних змагань. Найбільших успіхів у спорті добився його учень Олександр Красовський, який став майстром спорту України з 32-кілограмовими гирями.

М. М. Азаров кілька десятиліть працював директором Гуляйпільської районної друкарні.

Разом із дружиною Надією Василівною виховали двох синів.

Іван АНДРІЄНКО

Іван Федорович Андрієнко народився 3 січня 1937 року в Чернігівській області. Закінчивши сім класів, у 1953 році переїхав у колгосп «Октябрь» Гуляйпільського району Запорізької області, де працював їздовим. 13 серпня 1956 року призваний до служби в армію.

Довелось Івану Федоровичу взяти участь і в угорських подіях. Служив він радистом, начальником радіостанції. Після служби на-

Іван Федорович Андрієнко

Іван Федорович Андрієнко під час служби

вчався у Чубарівському сільськогосподарському ліцеї, потім працював трактористом у першій тракторній бригаді Івана Полікарповича Мартиненка колгоспу «Заповіт Леніна», в райоб'єднанні «Сільгоспхімія» – водієм.

Трудовий стаж складає 51 рік.

Разом із дружиною Вірою Григорівною виховали дочку Любу, яка подарувала їм трьох онуків.

За багаторічну, добросовісну роботу І. Ф. Андрієнко неодноразово відзначався грамотами, преміями.

Анатолій ВАСИЛЬЄВ

Анатолій Іванович Васильєв народився 1948 році в селі Комсомольському Гуляйпільського району Запорізької області.

30 серпня 1967 року Гуляйпільським районським комітетом призваний до служби в армії. Водію, молодшому сержанту довелося брати участь в чехословацьких подіях 1968 року.

В армії продовжував займатися спортом. Захищав честь своєї військової частини з волейболу, ручного м'яча, з військового багатоборства виконав норматив 1-го спортивного розряду. Демобілізувавшись у 1970 році, працював водієм птахофабрики «Гуляйпільська» в селі Комсомольському.

З 1972 року – військовий керівник і вчитель фізичної культури Комсомольської середньої школи: в цей же час заочно навчався у Запорізькому державному педагогічному інституті (факультет «Фізичне виховання»).

З 1972 року під керівництвом старших колег Віктора Дмитровича Курторницького і Василя Івановича Колісника почав займатися туризмом (походи, змагання з учнями). Разом з цим захопився багатоборством ГПО.

У 1981 році А.І. Васильєв виконав норматив кандидата у майстри спорту СРСР з багатоборства ГПО.

Заняць спортом не полишає й донині. У 2011 році на обласних змаганнях з туризму серед учителів виборів І місце.

Анатолій Іванович Васильєв

Микола ВІНИЦЬКИЙ

Микола Володимирович Віницький

Микола Володимирович Віницький народився 20 червня 1948 р. в сім'ї колгоспників. Батько Володимир Федорович був передовим комбайнером колгоспу імені Леніна, мати Поліна Андріївна – птахаркою. В сім'ї росло чотири дочки і два сина. Микола був найстаршим. Навчався у Петрівській початковій школі, Гуляйпільській середній школі-інтернаті, де закінчив 11 класів у 1966 р.

Трудитися почав у тому ж 1966 році на Гуляйпільському елеваторі робітником. 12 листопада 1967 року призваний до лав Радянської Армії, брав участь у чехословацьких подіях 1968 року, після служби в армії – в 1970 році – став директором Долинського Будинку культури.

Влітку 1970 року одружився із Ніною Яківною Фоменко. Наступного року поступив до Мелітопольського культосвітнього училища. У 1976 році обраний на посаду голови Долинської сільської ради. В 1978 році вступив до Вищої партійної школи при ЦК Компартії України, яку закінчив у 1983 році і здобув вищу освіту.

В 1984 році переведений на роботу в радгосп «Червоний» секретарем партійної організації.

В 1989 році повернувся секретарем партійної організації колгоспу імені Кірова. В 1991 році обраний головою правління цього господарства. На цій посаді працював десять років. За цей час було збудовано приміщення нової контори, Будинку культури, спортзал, тік, гараж. Придбано багато сільськогосподарської техніки, міні-сирзавод, крупорушку, олійницю, макаронний цех, хлібопекарню, відкрито швейний цех з пошиття ковдр, кожухів і т.д.

УДОСТОВЕРЕНИЕ		Наименование квалификации и класс при выдании удостоверения
классного специалиста Вооруженных Сил СССР	Серия ВІ № 23507	Классификация Классификация 1988 г.
Воинское звание рядовой	Фамилия, имя, отчество Виницкий Микола Владимирович	Код документа 75501
Фамилия, имя, отчество Виницкий Микола Владимирович	Подпись Микола Владимирович Виницкий	М. П. Гуляйпільський районський військовий комітет
М. П. Гуляйпільський районський військовий комітет		21.08.1988

Посвідчення Миколи Віницького

В 2001 році М. В. Віницький переходить на посаду директора МГП «Райсільгоспенерго», де працював до дня смерті 31 грудня 2006 року. Залишилось троє дітей і дружина.

Григорій ГАРКАВЕНКО

Григорій Єрофійович Гаркавенко народився 26 квітня 1950 року в селі Новогригорівці Гуляйпільського району Запорізької області.

27 листопада 1968 року призваний на військову службу до лав Радянської Армії. Служив у військовій частині 46047 Одеського військового округу, а потім його перевели до центральної групи військ до Чехословаччини, де йому довелося брати участь у бойових діях під містами Брно, Челиха-Пришебово, Міловіца.

Григорій Єрофійович був командиром взводу. Молодий сержант демобілізувався 28 листопада 1970 року і переїхав жити до міста Гуляйполя. Закінчив Запорізький машинобудівний технікум і більше 20 років працював майстром виробничого навчання у Гуляйпільському ПТУ-28, звідки й пішов на заслужений відпочинок.

Григорій Єрофійович нагороджений ювілейною медаллю «Захисник Вітчизни».

Має дружину Людмилу Олександрівну, сина Юрія та онука.

Григорій
Єрофійович
Гаркавенко

Григорій Єрофійович Гаркавенко, м. Міловіца. 9.05.1969 р.

Володимир ГОНЧАРЕНКО

Володимир Олексійович Гончаренко народився 7 листопада 1950 року в м. Гуляйполі. У 1967 році закінчив десять класів міської СШ № 1 і поступив до Оріхівського сільськогосподарського технікуму, де здобув спеціальність техника-механіка.

У 1968 році Володимира Олексійовича призвали на службу до лав Радянської Армії. Служив він у м. Стара Руза, в Середній Азії, в м. Миколаїві, Єгипті у частинах протиповітряної оборони.

В Єгипті прикривав у м. Александрії Асуанську гідроелектростанцію, Суецький канал, м. Ульфайюм, Каїрвест. За участь у бойових діях нагороджений єгипетським срібним орденом 2-го ступеня.

Після служби доучувався в Оріхівському технікумі. Працював виконробом в ПМК-6, у комунгоспі. Одружився в 1976 році, має двох доньок.

Володимир Олексійович
Гончаренко,
м. Ельфайюм. 1970 р.

Микола ГОРДІЄНКО

Микола Антонович Гордієнко народився 30 травня 1937 року в селі Туркенівці (нині – Малинівка) Гуляйпільського району Запорізької області. У 1952 році закінчив Туркенівську семирічну школу. До армії отримав професію тракториста у школі механізації при Новозлатопільській МТС.

У 1956 році призваний на службу до лав Радянської Армії. Проходив службу в Угорщині, де довелося брати участь у бойових операціях, служив в Азербайджані. Після армії працював трактористом у колгоспі.

Микола Антонович
Гордієнко

Леонід Васильович
Горпинич

Леонід ГОРПИНИЧ

Леонід Васильович Горпинич народився 17 червня 1949 року в селі Виноградівці Гуляйпільського району Запорізької області в сім'ї селянина.

У 1964 році після закінчення 8 класів Полтавської середньої школи навчався в Оріхівському сільськогосподарському технікумі, де здобув спеціальність техника-механіка. У 1968 році працював механіком Успенівського відділення «Сільгосптехніка».

У листопаді 1968 року призваний на службу до лав Радянської Армії. На його долю випала участь у чехословацьких подіях.

У грудні 1970 року демобілізувався і був направлений Гуляйпільським районним управлінням сільського господарства працювати бригадиром тракторної бригади колгоспу імені Дзержинського.

У 1977 році переведений на роботу в колгосп «Мир» Гуляйпільського району заступником голови.

У 1978 році Леоніда Васильовича направили на навчання в Одеську вищу партійну школу, яку закінчив у 1982 році.

З липня 1982 року працював заступником голови колгоспу «Заповіт Леніна».

З грудня 1983-го по жовтень 1985-го року був головою Гуляйпільського райкому народного контролю.

З 4 жовтня 1985 року Л. В. Горпинич обраний головою колгоспу «Перемога». З жовтня 1998 року – директор ТОВ «Перемога». Господарство під керівництвом Леоніда Васильовича першим в районі провело реформування земельних відносин і міцно стоїть на фінансово-господарських позиціях.

За значний особистий внесок у соціально-економічний розвиток регіону, вагомі професійні досягнення Президія Міжнародної Кадрової Академії від 13 січня 2003 року нагородила Л. В. Горпинича Золотою медаллю, а Кабінет Міністрів України (постанова від 12 березня 2003 р., № 314) – Почесною грамотою.

Крім того, Леонід Васильович нагороджений регіональними медалями «За заслуги перед Гуляйпільським краєм» (2003) і «Гуляйпільському району 90 років» (2013). Захоплюється авіацією, має право на пілотування легких літаків.

Анатолій Панасович
Дорогобід

Анатолій ДОРОГОБІД

Анатолій Панасович Дорогобід народився 28 січня 1938 року в селі Туркенівці (нині – Малинівка) Гуляйпільського району Запорізької області. У школі навчався з 1945 року до 1953-го.

У 1954-му році їздив у Казахстан на 4 місяці на збирання врожаю. Потім працював у колгоспі імені Орджонікідзе різноробочим, обліковцем, завідувачем фермою, бригадиром польової бригади до 1961 року.

26 листопада 1961 року призваний в армію. З 1962-го до 1964-го року – воїн-інтернаціоналіст на острові Куба.

Після демобілізації працював у колгоспі «Батьківщина» завідувачим комплексною бригадою. З 1968 року по 1972 рік навчався в агрономічному технікумі, отримав диплом агронома.

З 1972 року по 2005 рік трудився бригадиром тракторної бригади, агрономом, заступником директора ТОВ «Батьківщина», 7 років головою Малинівської сільської ради.

На пенсію вийшов 16 квітня 2005 року.

Іван ЗАБАВА

Воїн-інтернаціоналіст Іван Іванович Забава народився 13 жовтня 1947 року в м. Гуляйполі Запорізької області. Після 8 класів СІШ № 1 пішов працювати різноробочим на тваринницьку ферму колгоспу імені Енгельса. З 1965 року був підсобним робітником Гуляйпільського міжколгоспбуду.

За направленням райвійськкомату навчався у школі ДТСААФ на водія. Закінчивши навчання, почав працювати в АТП № 07132. У серпні 1966 року призваний до лав Радянської Армії.

Спочатку службу проходив у Німеччині. У вересні 1968 року військову частину підняли по бойовій тривозі і перевели до Чехословаччини, де виконував свій інтернаціональний обов'язок. У кінці листопада 1968 року частина повернулася на своє постійне місце. Військову службу сержант Іван Забава закінчив у 1969 році.

Демобілізувавшись, продовжував трудову діяльність водієм Гуляйпільського АТП № 07132, звідки у 2003 році пішов на заслужений відпочинок.

Іван Іванович Забава

**Олександр
Миколайович Кравцов.**
2013 р.

Олександр КРАВЦОВ

Олександр Миколайович Кравцов народився в селі Верхня Терса Гуляйпільського району Запорізької області 20 травня 1948 року в сім'ї селян.

У 1963 році закінчив восьмирічну Верхньотерсянську школу, потім навчався в Комсомольській середній.

У 1964 році поступив на перший курс Запорізького медичного училища, яке і закінчив у 1967 році, отримавши спеціальність фармацевта.

У липні 1967 року призваний до лав Радянської Армії на строкову службу, яку проходив у м. Феодосії. Після прийняття присяги напра-

вили до Кагула, а тоді до Ізмаїла, на десантних кораблях Чорним морем та по Дунаю ішли на військове навчання в Болгарію.

За аразкову службу під час операції відзначений подякою Міністра оборони СРСР і короткостроковою відпусткою до м. Велінграда.

У жовтні 1967 року Олександра Кравцова направили для подальшого проходження служби у Південну групу військ до Угорщини в м. Пільград, що поблизу м. Секешфехервар в танковий полк на посаду начальника аптеки.

З травня і до серпня 1968 року перебував на навчанні в польових умовах по всій території Угорщини. В серпні того ж року танковий полк перейшов кордон з Чехословаччиною та вийшов до м. Йіглаву, де знаходилися бронетанкові війська чехів.

– Наш полк виконував інтернаціональний обов'язок, – 19 лютого 2013 року згадував О. М. Кравцов, – захищав та підтримував порядок на державних об'єктах – пошті, телеграфах, банках. Танковий полк здійснив марш більше, ніж на 500 кілометрів за одну добу, за що був відзначений наказом Міністра оборони СРСР.

Пробувши більше трьох місяців на території Чехословаччини, виконавши всі завдання командування з підтримки стабільності і порядку, танковий полк відправився на місце основного дислокування – на

**Олександр Миколайович
Кравцов під час служби
в армії**

територію Угорщини. У листопаді 1969 року Олександр Миколайович вийшов у запас у званні сержанта.

З 1972 року О. М. Кравцов працює завідувачим аптеки с. Успенівки Гуляйпільського району.

Одружений. Разом з дружиною виховали двох дорослих синів. За багаторічну сумлінну роботу він нагороджувався грамотами і подяками керівництва, а найвищою нагородою для Олександра Миколайовича є повага і шана односельчан.

**Григорій Андрійович
Мірошніченко**

Григорій МІРОШНИЧЕНКО

Григорій Андрійович Мірошніченко народився 1937 року в селі Копані Долинської сільської ради Гуляйпільського району Запорізької області в сім'ї селян. 15 серпня 1956 року призваний на дійсну військову службу, яку спочатку проходив у м. Феодосії, а потім – в Угорщині у військовій частині 74230, особовий склад якої (як написано в архівній довідці Галузевого державного архіву Міністерства оборони України) «выполнял задачи по подавлению контрреволюционного мятежа в Венгрии» (01.01.2004 р., № 6320).

Отже, служба в Угорщині проходила з 10.1956 р. до 07.1957 р. в м. Мішкеліч, з 07.1957 р. до 19.03.1958 р. в м. Самбатхей (Угорщина), а далі до жовтня 1959 року служив у м. Навдвірна Івано-Франківської області на Україні.

Повернувшись додому, Григорій Андрійович працював у колгоспі імені Кірова на різних роботах, а з 1977 року – вісімнадцять років чабаном. За чесну, сумлінну роботу мав подяки, премії, грамоти від правління господарства.

Володимир ПУЗАНОВ

Володимир Володимирович Пузанов народився 20 серпня 1948 року в селі Верхній Терсі Гуляйпільського району Запорізької області. У 1963 році після закінчення восьми класів вступив до ППТУ № 11 м. Бердянська. З 1966 року працював токарем на заводі «Дормаш» м. Бердянська. 20 червня 1967 року призваний до лав Радянської Армії. Карантин-

**Володимир
Володимирович Пузанов**

ну службу проходив у м. Євпаторії в танковому полку. Після прийняття присяги його направили на службу в групу радянських військ в Німеччину зарядником танка Т-54 Б.

В ніч з 20 на 21 серпня до 10 листопада 1968 року танковий полк знаходився на території ЧРСР з метою запобігання урядового перевороту, бо Чехословаччина була членом Варшавського Договору.

– Нашій танковій роті, – у травні 2013 року пригадавав воїн-інтернаціоналіст, – доводилось брати участь у бойових операціях, роззброювати контрреволюціонерів. І ми з честю виконали свій інтернаціональний обов'язок.

За виконання бойової операції Міністр оборони СРСР нагородив наш 219 танковий полк Грамотою, а особовий склад нагрудним знаком «Відмінник Радянської Армії». Демобілізувався у 1969 році. Одружений.

Разом з дружиною Тамарою Яківною Володимир Володимирович виховав доньку Ірину, яка проживає в м. Гуляйполі.

Володимир Володимирович Пузанов. Чехословаччина

Володимир РУДЕНКО

26 лютого 1947 року народився Володимир Тимофійович Руденко в м. Гуляйполі Запорізької області. Після 8-ми класів почав працювати в колгоспі імені Карла Маркса, який направив його на курси водіїв у Чубарівське СПТУ. До 27 серпня 1966 року, до призову в армію, трудився в колгоспі.

В армії служив у м. Дрездені (територія Німецької Демократичної Республіки) у групі радянських військ.

– З 20 на 21 серпня 1968 року наша частина увійшла у м. Прагу. Через два тижні ми залишили столицю Чехословаччини, – у березні 2013 року розповідав ветеран. – У 1969 році я демобілізувався, через два роки одружився, маю двох дочок і стільки ж онучок – нашу радість із дружиною Галиною Миколаївною.

**Володимир
Тимофійович Руденко**

Володимир ХОЛОД

Володимир Петрович Холод народився 2 січня 1948 року у селі Воздвижівці Гуляйпільського району Запорізької області. У 1966 році закінчив Воздвижівську середню школу.

Володимир Петрович Холод (другий зліва)

12 листопада 1967 року призваний в армію і направлений у м. Миколаїв у навчальну частину курсантом танкових військ.

– 24 травня 1968 року я вже у м. Болград у танковому полку, – пригадував на початку 2013 року В. П. Холод, – де мене призначили навідником-стрільцем 6-ої роти військової частини 68482. Тут ми поміняли танки Т-54 на Т-54 «А», після навчання своїм ходом пройшли 300 кілометрів на полігон. Після занять пересіли на танки Т-55 і одного дня нас підняли по тривозі, і відправили залізницею в Закарпаття, де ми певний час прожили в лісі на стику трьох кордонів. Потім залізницею рухались по території Угорщини. Приблизно за 10 кілометрів за Будапештом почали рухатись своїм ходом через річку Дунай в селище Комарно, що на території Чехословаччини.

Перед входом в Чехословаччину нам видали особисту зброю і ми отримали наказ: на вогонь відповідати вогнем. Спочатку рухались в м. Брно, потім – м. Пльзень і далі до австрійського кордону, куди були підтягнуті війська Федеративної Республіки Німеччини.

Після цього ми отримали наказ блокувати чехословацьку військову частину, де пробули до кінця жовтня 1968 року. Звідти направились в м. Шумнерк, де прослужив до демобілізації.

– Наш танковий пробіг, – каже ветеран, – на території Чехословаччини склав більше 1000 кілометрів. На той час історія не знала такого довгого танкового переходу.

Петро Іванович
Цивірко

Петро ЦИВІРКО

Петро Іванович Цивірко народився 5 липня 1947 року в Дніпропетровській області. У 1965 році закінчив 11 класів Любимівської середньої школи, у 1972-му – Оріхівський сільськогосподарський технікум, де одержав спеціальність «технік-механік».

Із серпня 1966 року до 1969-го служив у лавах Радянської Армії. Із 28 липня по 2 листопада 1968 року у складі зведеного батальйону 302 мотострілецького полку брав участь у бойових діях як воїн-інтернаціоналіст у Чехословаччині (м. Пльзень), водій автомобіля.

Після армії працював механіком у колгоспі імені Калініна, на дослідно-експериментальному заводі сільгоспмашин.

РОЗДІЛ ТРЕТІЙ

ГУЛЯЙПІЛЬЦІ, ЯКІ ЗАГИНУЛИ В АФГАНСЬКІЙ ВІЙНІ (1979-1989 рр.)

Володимир ВОРОНА
(15.01.1966-24.05.1985)

Володимир
Андрійович Ворона

Рядовий, механік-водій. Народився 15 січня 1966 року в селі Малинівці Гуляйпільського району Запорізької області. Володимир Андрійович після закінчення школи навчався в Гуляйпільському СПТУ № 28. Отримав спеціальність машиніста автомобільних кранів. Працював у колгоспі «Батьківщина».

13 жовтня 1984 року Гуляйпільський райвійськкомат призвав до лав Радянської Армії. У лютому 1985 року направлений для проходження служби до Афганістану (польова пошта 51884) до саперної роти. 24 травня 1985 року під час прочісування місцевості у провінції Кабул мотострілецький підрозділ, у складі якого він діяв, був обстріляний противником. Відбиваючи напад влучним вогнем з автомата, Володимир подавив вогневу точку. Однак при зміні вогневої позиції був смертельно поранений в голову. Посмертно нагороджений орденом Червоної Зірки. Похований у селі Малинівці Гуляйпільського району Запорізької області.

У 2012 році в Малинівській загальноосвітній школі I-III ступенів урочисто відкрито меморіальну дошку пам'яті воїна-інтернаціоналіста Ворони Володимира Андрійовича.

Так про цю подію писала районна газета «Голос Гуляйпілья» 22 вересня 2012 року:

– Днями в Малинівській загальноосвітній школі I-III ступеня відкрили меморіальну дошку загиблому воїну-інтернаціоналісту Володимиру Вороні. Тут у селі народився, тут навчався, тут і полюбив життя у всій його красі і взяв у серце найголовніше – людяність і вогонь доброти. Тут мріяв і бачив сніг прже свої майбутні весни, літа, зими... Та не додивився тих кольорових снів – в його серце врзалося чорно-біле кіно

Воїни-інтернаціоналісти біля меморіальної дошки Володимиру Вороні

війни... Чи думав він тоді, зовсім молодий хлопчина, який тільки-но починав жити, що йому доведеться ховати серце і тіло від злих і холодних куль? А ще гірше – чи думав він колись, що йому доведеться стріляти у ворога, щоб той не вбив його?

Він проходив службу, як тоді говорили, на чужій землі, в Афганістані... Та то була не служба – то була справжня війна – зі смертями, зі страхами... Чужа війна – на чужій землі... Але від того – ще більший подвиг тих тридцяти і наших хлопців, які стояли на подвір'ї Малинівського НВК і... плакали! Плакали від гірких спогадів, які знову й знову тривожать їхні сни і серця... Плакали від того, що колись на їхніх руках помирали товариші – і навіть земляки, з якими гралися в одному дворі, ходили до школи, сиділи за однією партою. Не повернувся до рідної Малинівки і Володимир Ворона...

– Тривожна звістка прийшла в село у кінці травня 1985 року, – розповідав учитель Малинівського НВК, класний керівник Віктор Сур. – У Малинівку направили «Вантаж-200» – так називали загиблих солдатів в Афганістані. А лише з нашого села там служили дев'ятеро хлопців: два брати Сергій та Микола Зуби, Леонід Шестакович і шестеро моїх вихованців – Володимир Ворона, Сергій Захарченко, Сергій Жилінський, Петро Кошарний, Валерій Савіло й Анатолій Сопільняк...

... У різних кінцях села чути плач матерів, діти яких служили там, в Афганістані... А коли почало смеркатися, до двору Лукерії Ворони прийшли секретар парторганізації Анатолій Жук, голова сільської ради

Воїни-інтернаціоналісти на могилі В. А. Ворони

Григорій Гава й медична сестра Валентина Калюта. До мами звернулась медсестра: «Хочу зробити вам укол. Усім матерям, чії діти служать в Афганістані, я роблю уколи...» «Та ні, – відповіла Лукерія Павлівна. – Це моє горе прийшло...»

Опівночі в село солдати привезли труну з тілом Володимира, якого було смертельно поранено 24 травня 1985 року. Вранці за ним плакало навіть небо – під рясним дощем вся Малинівка проводжала воїна в його останню дорогу. А згодом його згорьована мама тримала тремтячими руками орден Червоної Зірки, яким нагороджено її сина. Посмертно...

– Немало збігло води з того часу. Загоїлись рани, але пам'ять про ту жахливу війну жива, і стерти її неможливо. Ми будемо пам'ятати полеглих, які в нашій пам'яті залишилися молодими. І низько схиляємо голови перед рідними. А живим зичимо доброго здоров'я, злагоди в серцях і домівках, сили і наснаги, – звертався до учасників зібрання заступник голови облдержадміністрації Олександр Дудка, який теж приїхав розділити сум із малинівцями і взяти участь в урочистому відкритті меморіальної дошки Володимиру Вороні. Олександр Іванович разом із учнями і вчителями, з жителями Малинівки поклав квіти до щойно відкритої дошки, а також до могили полеглого воїна-інтернаціоналіста.

Юрій Олександрович Пузанов

Юрій ПУЗАНОВ (06.03.1966 – 15.01.1986)

Рядовий, механік-водій артилерійського тягача. Народився 6 березня 1966 року в місті Гуляйполі Запорізької області. Українець. Навчався у Гуляйпільській середній школі № 4 (тепер колегіум «Лідер» – Авт.). Працював на взуттєвій фабриці. 10 квітня 1984 року Гуляйпільський районський комитет призвав до лав Збройних Сил СРСР. З листопада 1984 року службу проходив у Афганістані, польова пошта 39696, неодноразово брав участь у бойових операціях. Проявив себе мужнім і самовідданим воїном. 15 січня 1986 року помер від ран, отриманих під час виконання бойового завдання. Нагороджений посмертно орденом Червоної Зірки. Похований на центральному кладовищі у м. Гуляйполі.

У жовтні 2012 року в колегіумі «Лідер» встановили меморіальну дошку полеглому колишньому учню, афганцю Пузанову Юрію Олександровичу.

Адміністрація, педагогічний та учнівський колективи колегіуму поставилися з особливою відповідальністю і старанням до організації та

Мама Юрія Пузанова Тамара Іванівна (сидить справа)
на відкритті меморіальної дошки сина

проведення на найвищому рівні всіх урочистостей з нагоди такої знакової в житті навчального закладу події, у якій тоді брали участь голова райдержадміністрації Олександр Гура, голова районної ради Олександр Попович, голова районної спілки ветеранів Афганістану (воїнів-інтернаціоналістів) Сергій Ольховий.

Ще і сьогодні, здається, у стінах цього закладу чується відлуння тієї дзвінкої тиші та гарячих сліз, що безутішно лилися із очей тяжкохворої матері Юрія, яка завітала на захід, присутніх афганців-побратимів, учителів, учнів і навіть маленьких дітей...

Пройдуть роки, десятиліття, а пам'ять про полеглих героїв, увічнена у граніті та у людських серцях, буде свято передаватися майбутнім поколінням, котрі, віряться, житимуть під мирним та безхмарним небом, і їх вже не торкнеться безжалісне крило чорного птаха війни...

Прожив Юрій усього 20 літ, але прожив їх гарно і красиво, залишивши по собі тільки хороші спогади. Однокласники, вчителі, друзі та всі, хто знав, запам'ятали його, як веселого, життєрадісного, гарного та вродливого темноволосого юнака з ясным і добрим поглядом та щирою посмішкою.

Його сусідка та подруга дитинства, однокласниця Світлана Шаповал розповідала: «Юрій був життєрадісним, веселим і надзвичайно працюючим. Господарство батьки мали велике, і він їм завжди у всьому допомагав. Любив готувати. Нерідко після уроків, коли його кращий товариш Олександр Шаповал заходив до нього, вони готували щось смачне і потім навіть пригощали друзів. Бувало, стомлені батьки прийдуть з роботи, а Юра уже і по господарству справився, і духмяні млинці на столі...»

Однокласник Григорій Артюх про нього згадував: «Дуже порядний, добрий і працюючий. Після 8 класу, пам'ятаю, були у таборі праці й відпочинку на базі колгоспу ім. Карла Маркса. Під час прополки кожен намагався пройти свій рядок якомога швидше та захватись у тінь від спеки, щоб перепочити. Тільки не Юрій – він поспішав на допомогу тим, хто відставав».

Колішній класний керівник Олександр Гей пригадує, яким стараним і відповідальним був Юрій. Краще нього ніхто не організував клас на участь у різних трудових десантах зі збору металобрухту, макулатури тощо.

Класна керівниця паралельного 10-Б класу Людмила Шрамко запам'ятала випадок, коли під час підготовки до конкурсу інсценізованої пісні воєнних років до Дня Радянської Армії Юру просили зіграти роль пораненого солдата. Він поставився до цього з великою відпові-

Голова райдержадміністрації О. П. Гура, голова районної ради О. О. Попович (в центрі) під час відкриття Меморіальної дошки Ю. О. Пузанову

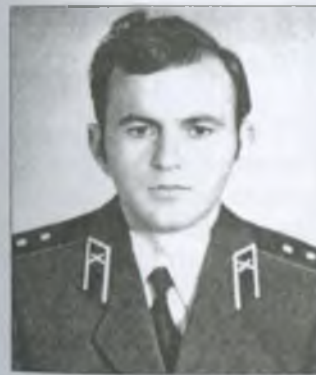
Воїни-інтернаціоналісти у колегіумі «Лідер». 2012 р.

дальністю і старанням – спеціально дістав плащ-палатку, військові чоботи, пілотку. У нього ця роль вдалася майстерно й реалістично.

Знайомий Сергій Шамрай розповідав, що Юрій дуже цінував дружбу, заради товариша був готовий і в вогонь, і у воду... «Одного разу приїхали на аеродром, що стояв поблизу його військової частини. Він так зрадів, побачивши у бінокль своїх давніх друзів, що зняв чоботи і в бронезилеті побіг босоніж до нас через поле. Дуже тепло зустрів, потім відвів до себе, нагодував, і до самого вечора ми вели дружню, душевну бесіду». Наступного дня Юрій чергував на блокпосту і друзям пощастило побути ще з ним. То була їхня остання зустріч...

Коли весною 1986 року «чорний тюльпан» доставив цинкову труну з трупом солдата до Гуляйполя, супроводжував його армійський товариш. Він і розповів матері, що Юрія ще раніше було тяжко поранено. Але жалюючи її, син нічого не писав про це, маючи чуйне і добре серце, не раз ставав і добровільним донором для поранених товаришів-солдат... Того трагічного дня на частину, де перебував Юрій, напали душмани, і він поліг смертю хоробрих.

БАТЬКІВ ЗАПОВІТ (нарис)

Михайло Миколайович
Синельник

Липневий день, притомившись від літньої спеки, повернув свої крила до заходу, коли я переступив поріг, де до мене першими привітно посміхнулися квіти, а за ними й господарка.

З Валентиною Володимирівною знайомий давно, а от щоб поговорити про життя-буття, про складну жіночу долю, все не траплялось нагоди.

...Робочий день наближався до завершення, хоч яке то завершення, коли ти відповідаєш не тільки за себе, а й за ту справу, за яку взялася, тому наша розмова час від часу переривалася: Валентині Володимирівні необхідно було зробити відповідні розпорядження.

Розуміючи, як важко повертатися пам'яттю у події тридцятирічної давнини і заново переживати біль втрати дорогої людини, ми неквапливо почали згадувати роки, коли ти закінчив середню школу і вона попрощалася з тобою останнім випускним вальсом, а попереду тися-

чі доріг: вибирай будь-яку, котра поведе тебе у світле щасливе завтра, адже попереду, здавалося, тільки радісне, прекрасне майбуття, без труднощів і невдач.

Романтизм, максималізм юності. Хто цього не пережив? А тут він: молодий, сповнений сил і енергії, на два роки старший за неї. Кохання між ними спалахнуло, вважай, з першого погляду. Він уже відслужив строкову службу в армії, вона студентка-заочниця.

Познайомилися вони весною 1975 року, коли білопінно цвіли сади, а солов'ї не давали юнакам і дівчатам ночами спокійно спати.

– Я знала, що він закінчив СШ № 1, відслужив у армії. І весною в Гуляйполі на танцях познайомилися, – згадує моя співбесідниця. – І це наше знайомство переросло у взаємне кохання, і ми відчули, що не можемо далі жити одне без одного, що знайшлися дві половинки одного життя. І, не довго думаючи, подали заяву в ЗАГС і 10 травня вже й розписалися.

Жили молодята в його батьків по вулиці Спартаківській. Михайло пішов працювати на завод побутових товарів, Валентина – у міську раду обліковцем. Але хотілося мати свій власний куток. І Михайло вирішив повернутися в армію на надстрокову службу, а там направили його у місто Бердичів, де він став прапорщиком. По завершенню навчання його послали служити в групу радянських військ в Чехословаччину.

Незабаром туди приїхала і дружина, і в 1977 році в них народився первісток, якого назвали Олександром. Можемо тільки уявити радість молодих батьків. Син народився! Йому раділи обоє і у своїй радості були щасливі.

У 1979 році там же, в Чехословаччині, з'явився на світ і другий син – Анатолій. Подружжя не могло натішитися дітьми, особливо задоволений був Михайло, адже має двох синів, виростуть, думав, помічниками стануть, не те, що тонкосльозі дівчата.

Служба в батька проходила нормально, без пригод, дружина займалася домашніми справами та доглядала синів.

У 1982 році Михайла Синельника із Чехословаччини перевели на службу в Білорусію в місто Слуцьк.

– Тут ми жили у військовому містечку, в лісі, – розповідає Валентина Володимирівна, – чоловік був зайнятий на службі. Я пішла працювати у міський дитячий садочок, зі мною були і мої хлопчики. А у вільні від служби дні всі разом ходили в ліс по гриби і ягоди. І яке ж то було щастя чути схвильовані дитячі голоси, коли вони гукали:

Михайло Миколайович Синельник (справа)

– Мамо, тату, а дивіться, що ми знайшли, – і з-під листя вихоплювали або гриба, або червону ягоду.

– В Білорусії нам подобалося, – снується нитка спогадів. – Там і люди привітні, і мова близька нам, і природа чудова, особливо ліси, з їх рослинним і тваринним світом. Та як не добре в гостях, а тягло додому, – зітхає жінка, – хотілося мати свою квартиру і жити там, де тобі хочеться, а не там, куди посилають. І надумав чоловік поїхати в Афганістан, відслужити там два роки і ти вільний вибирати місце свого проживання. Написав рапорт, щоб його добровільно послали в Афганістан, і 2 серпня 1983 року він уже був на новому місці служби.

Як йому служилося?

З дозволу Валентини Володимирівни зачитуємо деякі рядки з його листів з Афганістану:

«Здравствуйте, мои любимые Валечка, Сашуня и Толик!!! С горячим приветом и массой наилучших пожеланий к вам отец и муж Михаил. Валечка, вот и пишу первое письмо свое с далекой стороны.

Валечка, сейчас здесь очень жарко, но ничего, потихоньку привыкаю к новому климату и новому месту службы».

Сьогодні ми то знаємо, що то була за «жара» і чи може нормальна людина звикнути до війни, а тоді...

У листі чоловік називає свою дружину «Валечка», «любимая» і дуже тепло згадує про своїх синів. Турбується про здоров'я їх і дружини, прохає вислати йому сімейну фотографію, запитує: чи хлопчики слухають маму, а то не привезе подарунків.

Закінчував Михайло Миколайович листа такими словами: «Валечка, я очень тебя люблю, моя дорогая, любимая. Валечка, я надеюсь, что все будет хорошо и ты должна так думать, мой любимый зайчик.

До свиданья, мои любимые!! Целую много, много раз!!

Михаил. 12.08.83 года».

Хіба могли такі слова залишитися без відгуку у другому люблячому серці і вона надіялася на все краще.

А це рядки з його листа від 2 вересня 1983 року:

«Валечка, вот только приехал с командировки, был там восемь дней и завтра, 3 сентября, уезжаю снова, говорят, на месяц, а может и больше. Если не будет от меня писем, ты, мой зайчик, не волнуйся, все будет хорошо.

Валечка, вот пришло 1 сентября, а знаешь, что я думаю, что на следующий год Сашик пойдет в школу и ему будет приятно, чтобы я присутствовал и повел его. Валечка, я буду стараться приехать в отпуск в августе, чтобы на первое сентября быть дома».

С. В. Ольховий, О. О. Попович, Д. В. Васіляді, Р. С. Бут на відкритті меморіальної дошки М. М. Синельнику. 2012 р. ЗОШ № 1

В одному із листів Михайло Синельник, звертаючись до синів, писав: «Сашуня и Толик, слушайте маму и не давайте, чтобы она много плакала, ведь вы у меня мужики и должны быть мужчинами...»

Батькові слова стали для синів заповітом.

Горе в сім'ю Синельників прийшло несподівано. Ще не знаючи нічого про трагедію, Валентині в ніч на 13 жовтня 1983 року приснився сон: що до неї стукають у двері, щоб відчинила і отримала телеграму, в якій повідомлялось, що загинув чоловік.

– Я прокинулася від стуку, – змахує сльози з очей, – а там нікого не було. Повідомлення про смерть Михайла отримала 15 жовтня, а він загинув 13-го.

Зібрали товариші по службі гроші, посадили в літак і я з дітьми вирушила в Гуляйполе на похорон чоловіка. Летіла і не вірила, що тяжке горе прийшло в мою сім'ю, що я вже ніколи не почую дорогі серцю слова «любимая Валечка», «мой зайчик», а діти не відчують на своїх голівках його широку натружену долоню.

17 жовтня Михайла Миколайовича Синельника поховали на старому заповітянському кладовищі. Події того дня проходили для Валентини і батьків Михайла, як у тумані. Пам'ятає, як відкривали цинковий гроб, у якому лежав дорогий її серцю чоловік, як вона бережно вологим рушником утирала з його обличчя чужий, жорсткий пісок, бачила дві рани від розривних куль. Дивилась і не могла надивитись на його спокійне, ніби притомлене після тяжкої фізичної праці обличчя, і до кінця не усвідомлювала, що вона стала вдовою. Це усвідомлення прийде пізніше, коли треба буде самій піднімати на ноги двох малолітніх синів.

Що ж трапилось 13 жовтня 1983 року в далекому Афганістані?

Так про це писав у листі до Валентини Володимирівни водій бронемашини Юрій Разворотнов: «Этот рейд наверное самый неудачный для нашей роты. В первый же день были повреждены четыре наши машины. Был убит Коля Алдахимов (водитель) вместе с лейтенантом Рысевым. Сгорели два броника и в них были Муратов (прапорщик, командир взвода), Купор, Коримья.

На второй день нашей роте опять не повезло. На этот раз душманы сожгли мой и Пети броники. Сгорел Юра Франков и убит Синельник».

Це трапилось у провінції Кандагар. Бронегрупа роти під командуванням прапорщика Михайла Синельника при виконанні бойового завдання піддалася обстрілу противника із стрілецької зброї і гранатометів. Машина, в якій знаходився прапорщик, була підбита, а сам він отримав поранення. Долаючи нестерпний біль, він відкрив по противникові вогонь із автомата, прикриваючи евакуацію поранених. Загинув від осколків гранати.

Друзі-інтернаціоналісти із родиною М. М. Синельника

Командування військової частини, у якій служив наш земляк, повідомляло В. В. Синельник: «За мужество и героизм, проявленные при выполнении интернационального долга в Демократической Республике Афганистан гвардии прапорщик Синельник Михаил Николаевич представлен к награждению орденом Красной Звезды (посмертно)». Орден є, а чоловіка нема. Це усвідомити було не сила, як і те, а як далі жити. Та малолітні діти вимагали уваги і ласки і, крім роботи до потемніння в очах, вона виховувала синів і доглядала Михайлових батьків, які дуже важко переживали горе.

День за днем, місяць за місяцем, рік за роком віддаляли її від тієї страшної дати, поступово на серці зарубцювалась рана і вона, як те дерево сухе і шорстке взимку, з приходом весни почало відтавати, убирається в зелень.

Через три роки Валентина зустріла чесну, порядну людину і у 1986 році вийшла заміж за Віктора Роспопова, який став добрим батьком її синів. Розквітла яблуня багата своїм цвітом і надією на запашні плоди. Так і людина сподівається на все краще. У 1987 році у Валентини і Віктора народився син Сергій. Раділи батьки своїм дітям і не відали, що лихо стоїть за порогом. А воно налетіло автомашиною на чоловіка, коли той їхав по дорозі велосипедом.

– Думала, не переживу цього горя, – зізнається жінка. – За що мені така доля і ці випробування?

Та, зціпивши зуби, жила далі. Піднімала і ставила дітей на ноги. Сьогодні всі три сини мають освіту, займаються своїми справами, одружені.

– У Олександра з дружиною Оленою троє дітей, у Анатолія і Ольги – теж трійко, Сергій і Оля живуть в надії. І я за всіх молюся, – говорить мати, – за всіх переживаю і прошу в Господа Бога милості і благодаті моїм рідним.

Живе велика родина Синельників і Роспопових на Бочанах, там стоять в одному ряду чотири будинки, де мешкає мати і її діти та онуки, яких вона любить всім своїм великим серцем. А ще вона добра господарка, кохається у квітах, любить садити, щоб зело проростало і радувало око. Від ранньої весни і до пізньої осені у її дворі красуються чорнобривці, петунії, айстри, троянди.

– А ще люблю шити для душі, для себе, – ніяково зізнається, – а найбільше ходити по землі, босоніж по росяній траві...

Велика родина Валентини Володимирівни Синельник

– Все це так, – перехоплюю нитку розмови. – А як сини, чи виконують вони заповіт батька: слухати маму і бути справжніми чоловіками?

Жінка здивовано глянула на мене: «Дякувати Богу, було і є всього, але головне вони уяснили, що коли взявся за якусь справу, то роби її на совість, а ні, то й нічого за неї братись, нічого виставляти себе на посміховисько перед людьми. Цю настанову вони пам'ятають і кожен іде у житті своєю дорогою, у кожного своя доля».

І нехай вона буде у стократ кращою і легшою, ніж у їх матері – Валентини Володимирівни Синельник. Жінки працюючої, хазяйнової, з добрим серцем та нелегкою долею.

Коли сонце збиралося ховатися за вечірній пруг далеко за Гуляй-полем, повертався додому під враженням почутого і хотілося, щоб у стрункої, чорнявої молодиці, з молодими карими очима завжди на душі була радість від спілкування з дітьми, онуками, рідними і близькими людьми, щоб кожен новий день приносив їй хоч по краплині щастя...

15.07.2013 р.

Іван Кушніренко

ПАМ'ЯТЬ ПРО ПОЛЕГЛИХ ЖИВА

11 вересня 2012 року людно було на подвір'ї міської загальноосвітньої школи № 1. Над землею важко опустили крила сірі хмари, рясно виплакавшись. Здавалося, писала районна газета «Голос Гуляйпільля», весь світ тоді плакав разом із людьми, які тут зібралися, аби вшанувати пам'ять полеглого воїна-інтернаціоналіста – випускника цієї школи Михайла Миколайовича Синельника.

Він поліг у чужому бою, на чужій землі, на чужій війні... Виконав свій інтернаціональний обов'язок. І залишив по собі тільки світлу пам'ять, печаль і гіркі сльози від того, що так рано пішов за межу Вічності... Та подвиг його свято бережуть бойові побратими – воїни-інтернаціоналісти, які й стали ініціаторами встановлення на стінах рідної Михайлової школи меморіальної дошки на його честь...

На цей сумний і знаковий захід – розділити скорботу рідних і всіх знайомих полеглого воїна-афганця та відкрити меморіальну дошку прийшли голова районної ради Олександр Попович, начальник районного відділу освіти Роман Бут, військовий комісар району Дмитро Васіляді та голова районної спілки воїнів-інтернаціоналістів Сергій Ольховий.

Злітали над землею сумні слова... Крізь сльози, тихо, ніби, щоб не злякати священного птаха пам'яті, говорили рідні й однокласники Михайла Синельника. Із сумом звертався до учасників заходу Олександр Попович, зазначаючи, що меморіальна дошка – це добра й необхідна справа, яка дозволить увічнити пам'ять полеглого воїна – нашого земляка у граніті...

Тільки добрим словом згадувала свого однокласника вчитель Ніна Крутінь. І блищали сльози в очах молоді – хлопців і дівчат, які разом із теплом своїх сердець дарували воїнам-інтернаціоналістам червонополум'яні гвоздики. А колишні бійці – їх прийшло до школи біля тридцять – вишикувалися у захисній формі і ніби перед їхніми очима знову точилися бої... Ніби знову прикривали вони свої серця...

– А наш побратим Михайло Синельник не зміг прикрити свого гарного, доброго і повного любові серця, – говорив Сергій Ольховий. – Жорстока куля вп'ялася в його тіло 13 жовтня 1983 року. І поліг він смертю хоробрих... Та ніколи не поляже в нашій пам'яті і серцях...

І доказ цим словам воїна-інтернаціоналіста – відкриття меморіальної дошки, до якої лягали квіти і біля якої стояла вся велика родина Михайла Синельника. І ніби два крила пам'яті про полеглого бійця – два його красені-сини, в яких продовжується серцебиття батька...

РОЗДІЛ ЧЕТВЕРТИЙ

ГУЛЯЙПІЛЬЦІ – УЧАСНИКИ ВІЙНИ
В АФГАНІСТАНІ (1979-1989 роки)

АЗАРОВ Ігор Федорович, 1963 р. н. Призваний 15.11.1981 року Гуляйпільським райвійськкоматом, Демократична Республіка Афганістан. Водій, військова частина 2099, рядовий, м. Гуляйполе. Помер 11.06.2010 року.

АМІЛОГОВ Микола Іванович, 1966 р. н. Призваний Гуляйпільським райвійськкоматом 1985 р., Демократична Республіка Афганістан. Старший сержант, заступник командира відділення, польова пошта 39705, с. Новозлатопіль.

АТРОШЕНКО Сергій Миколайович, 1967 р. н. Призваний 27.11.1985 р. Гуляйпільським райвійськкоматом, Демократична Республіка Афганістан. Старшина, заступник командира відділення, польова пошта 6518, м. Гуляйполе.

БОДИЛЬОВ Анатолій Миколайович, 1965 р. н. Призваний у 1984 році Гуляйпільським райвійськкоматом, Демократична Республіка Афганістан. Рядовий.

БАТРАК В'ячеслав Васильович, 1969 р. н. Призваний Гуляйпільським райвійськкоматом, Демократична Республіка Афганістан (1988-1989), рядовий.

БОНДАРЕНКО Віктор Валентинович, 1965 р. н. Призваний у 1983 році Гуляйпільським райвійськкоматом, Демократична Республіка Афганістан. Рядовий. Рембат.

БОДНЯ Василь Володимирович, 1966 р. н. У вересні 1984 року призваний Гуляйпільським райвійськкоматом, Демократична Республіка Афганістан. Водій. Медаль «За бойові заслуги».

БУХАНОВ Олександр Анатолійович, 1968 р.н. Призваний Гуляйпільським райвійськкоматом у 1986 р., Демократична Республіка Афганістан (1986-1988), м. Кандагар. Рядовий. Орден Червоної Зірки, медаль «За відвагу».

ВАСИЛЕНКО Юрій Іванович, 1969 р. н. Призваний Гуляйпільським райвійськкоматом, Демократична Республіка Афганістан. Рядовий, водій, польова пошта 77787, с. Успенівка.

ВАСИЛЬЄВ Сергій Володимирович, 1969 р. н. Призваний Гуляйпільським райвійськкоматом, Демократична Республіка Афганістан. Рядовий, водій, польова пошта 93992, с. Воздвижівка.

ВЕДМІДЬ Микола Анатолійович, 1966 р. н. Призваний Орджонікідзевським райвійськкоматом м. Запоріжжя. 1984 р. – Демократична Республіка Афганістан. Рядовий, сапер, польова пошта 38596, м. Гуляйполе.

ВІНГЛЕВСЬКИЙ Андрій Григорович, 1968 р. н. Призваний Гуляйпільським райвійськкоматом, Демократична Республіка Афганістан. Рядовий, кулеметник, польова пошта 51863, м. Гуляйполе.

ВОВЧЕНКО Михайло Іванович, 1964 р. н., Демократична Республіка Афганістан. Старший лейтенант.

Віктор Васильович
Герасимов

ГЕРАСИМОВ Віктор Васильович, 1967 р. н. Призваний Гуляйпільським райвійськкоматом, Демократична Республіка Афганістан (1986-1988), м. Газні. Рядовий.

ГРИГОРЬЄВ Геннадій Павлович, 1968 р. н. Призваний Гуляйпільським райвійськкоматом, Демократична Республіка Афганістан, м. Кандагар (1986-1988). Рядовий, зв'язківець. Медаль «За відвагу».

ГРИНЬ Анатолій Олексійович, 1961 р. н. Призваний Гуляйпільським райвійськкоматом. 1979 р. – Демократична Республіка Афганістан.

Рядовий, стрілець, польова пошта 30602, м. Гуляйполе.

ГРИНЬ Сергій Миколайович, 1968 р. н. Призваний Гуляйпільським райвійськкоматом. 1987 р. – Демократична Республіка Афганістан. Рядовий, водій, польова пошта 29121, селище Залізничне.

ГРИЦЕНКО Валентин Павлович, 1966 р. н. Призваний 09.12.1985 р. Гуляйпільським райвійськкоматом, Демократична Республіка Афганістан. Сержант, радист, польова пошта 19920, м. Гуляйполе.

ДАНІЄЛЯН Овсен Уакктович, 1962 р. н. Призваний Шамтадинським райвійськкоматом Вірменської РСР. 1980 р. – Демократична Республіка Афганістан. Рядовий, артилерист, польова пошта 65753, с. Верхня Терса.

ДОЛЯ Олег Петрович, 1969 р. н. Призваний Василівським райвійськкоматом Запорізької області. 1987 р. – Демократична Республіка Афганістан. Рядовий, командир відділення, польова пошта 83588.

ДУЗЯН Микола Іванович, 1963 р. н. Призваний Гуляйпільським райвійськкоматом, Демократична Республіка Афганістан, сержант, заступник командира відділення, польова пошта 24785, с. Новозлатопіль.

ЖИЛІНСЬКИЙ Сергій Володимирович, 1966 р.н. Призваний Гуляйпільським райвійськкоматом, Демократична Республіка

Афганістан. Рядовий, водій, польова пошта 85165, с. Малинівка. Помер 23.08.1995 р.

ЖОВНІР Олександр Георгійович, 1965 р. н. Демократична Республіка Афганістан. Капітан.

ЖОВНІРЕНКО Ігор Григорович, 1969 р. н. Призваний Гуляйпільським райвійськкоматом Запорізької області. 1988 р. – Демократична Республіка Афганістан. Рядовий, стрілець, польова пошта 42096. Медаль «За мужність», с. Новозлатопіль. Помер 15.10.2009 р.

ЖУКОВ Руслан Вікторович, 1963 р. н. Призваний Гуляйпільським райвійськкоматом. 1982 р. – Демократична Республіка Афганістан, сержант, командир відділення, польова пошта 48575, м. Гуляйполе.

ЗАХАРЧЕНКО Сергій Григорович, 1966 р. н. Призваний Гуляйпільським райвійськкоматом Запорізької області. 1984 р. – Демократична Республіка Афганістан. Сержант, командир відділення, польова пошта 71183, с. Малинівка.

ЗЕМЕЛЬКО Василь Олександрович, 1961 р. н. Призваний Гуляйпільським райвійськкоматом Запорізької області. 1980 р. – Демократична Республіка Афганістан. Рядовий, водій, польова пошта 53400, с. Новомиколаївка.

ЗУБ Микола Іванович, 1967 р. н. Призваний Гуляйпільським райвійськкоматом Запорізької області. 1986 – Демократична Республіка Афганістан. Рядовий, водій БТР, польова пошта 44708, с. Малинівка.

ЗУБ Сергій Іванович, 1962 р. н. Призваний Гуляйпільським райвійськкоматом Запорізької області. 1985 р. – Демократична Республіка Афганістан. Рядовий, водій, польова пошта 73809, с. Малинівка.

ІВАНОВ Іван Григорович, 1966 р. н. Призваний Гуляйпільським райвійськкоматом Запорізької області. 1984 р. – Демократична Республіка Афганістан. Рядовий, водій БРДМ-2, польова пошта 86997, м. Гуляйполе.

Володимир Васильович Ільків

ІЛІЄНКО Василь Андрійович, 1961 р. н. Призваний Токмацьким райвійськкоматом Запорізької області. 1982 р. – Демократична Республіка Афганістан. Єфрейтор, водій БТР, польова пошта 48121. Медаль «За відвагу», м. Гуляйполе.

ІЛЬКІВ Володимир Васильович, 1965 р. н. Призваний Гуляйпільським райвійськкоматом у 1983 р. Демократична Республіка Афганістан. Рядовий.

КАЧАН Анатолій Васильович, 1960 р. н. Призваний Гуляйпільським райвійськкоматом, Де-

мократична Республіка Афганістан. Рядовий, водій, польова пошта 50156, м. Гуляйполе.

КАЧАН Іван Іванович, 1965 р. н. Призваний Гуляйпільським райвійськкоматом Запорізької області. 1984 р. – Демократична Республіка Афганістан. Рядовий, польова пошта 26190, с. Верхня Терса.

КИРИЛОВ Олександр Олексійович, 1966 р. н. Призваний Гуляйпільським райвійськкоматом Запорізької області. Демократична Республіка Афганістан. Рядовий, польова пошта 71176, с. Комсомольське.

КІЙКО Василь Васильович, 1966 р. н. Призваний Гуляйпільським райвійськкоматом Запорізької області. 1985 р. – Демократична Республіка Афганістан. Рядовий, водій, польова пошта 39696, с. Новомиколаївка.

КЛИМЕНКО Ігор Миколайович, 1969 р. н. Призваний Гуляйпільським райвійськкоматом Запорізької області. Рядовий, механік-радист, польова пошта 96044, м. Гуляйполе.

КОВАЛЕНКО Анатолій Григорович, 1960 р. н. Призваний Гуляйпільським райвійськкоматом Запорізької області. 1980 р. – Демократична Республіка Афганістан. Рядовий, водій, польова пошта 52011, с. Комсомолівське. Помер.

КРАВЕЦЬ Михайло. Демократична Республіка Афганістан.

КОХАНЮК Микола Пилипович. Демократична Республіка Афганістан. Військлікяр.

КРАСОВСЬКИЙ Віктор Анатолійович, 1969 р. н. Призваний 23.10.1987 р. Гуляйпільським райвійськкоматом Запорізької області. Демократична Республіка Афганістан, військова частина 9873, м. Гуляйполе.

КРАСОВСЬКИЙ Олександр Анатолійович, 1965 р. н. Призваний 27.02.1983 р. Гуляйпільським райвійськкоматом Запорізької області. Демократична Республіка Афганістан. Старшина-розвідник, польова пошта 39676. Медаль «За бойові заслуги», м. Гуляйполе. Помер 24.10.1997 р.

КРИШТАЛЬ Анатолій Сергійович, 1968 р. Призваний 04.08.1986 р. Гуляйпільським райвійськкоматом Запорізької області. Демократична Республіка Афганістан. Рядовий, польова пошта 71176, с. Верхня Терса.

КУШНІР Юрій Миколайович, 1968 р. н. Призваний 04.08.1966 р. Гуляйпільським райвійськкоматом Запорізької області. Демократична Республіка Афганістан. Молодший сержант, польова пошта 83255, с. Воздвижівка.

ЛАГОДА Олексій Олексійович, 1966 р. н. Призваний Гуляйпільським райвійськкоматом Запорізької області. 1984 р. – Демократична Республіка Афганістан. Сержант, командир відділення, польова пошта 93992, м. Гуляйполе. Помер 08.09.1998 р.

ЛІСНИЧИЙ Віталій Іванович, 1965 р. н. Призваний 18.06.1985 р. Кігичівським райвійськкоматом. Демократична Республіка Афганістан. Рядовий, кулеметник, військова частина 2022, м. Гуляйполе.

ЛОТОЦЬКИЙ Олександр Ярославович, 1967 р. н. Призваний Гуляйпільським райвійськкоматом. 1985 р. – Демократична Республіка Афганістан. Сержант, оператор, польова пошта 67753, с. Темирівка.

ЛУК'ЯНЕЦЬ Олександр Анатолійович, 1967 р. н. Призваний Павлоградським райвійськкоматом Дніпропетровської області. 1985 р. – Демократична Республіка Афганістан. Старший сержант, стрілець, польова пошта 36663, м. Гуляйполе.

МАЖАЄВ Микола Миколайович, 1965 р. н. Призваний 21.12.1983 р. Гуляйпільським райвійськкоматом Запорізької області. Демократична Республіка Афганістан. Рядовий, водій, польова пошта 71184, м. Гуляйполе.

МАЛЯРЕВИЧ Юрій Володимирович, 1965 р. н. Призваний 15.15.1983 року Гуляйпільським райвійськкоматом Запорізької області. Демократична Республіка Афганістан. Сержант, командир відділення, польова пошта 71205, м. Гуляйполе.

МАРТАКОВ Володимир Іванович, 1968 р. н. Призваний Гуляйпільським райвійськкоматом Запорізької області. 05.1987 – 01.1989 – Демократична Республіка Афганістан. Старший сержант, польова пошта 15616, м. Запоріжжя.

МИХАЙЛЕНКО Василь Павлович, 1964 р. н. Призваний 15.06.1983 р. Гуляйпільським райвійськкоматом Запорізької області. Демократична Республіка Афганістан. Рядовий, польова пошта 94164, с. Новозлатопіль.

МІХЕДЬКО Валерій Васильович. Призваний Гуляйпільським райвійськкоматом. Демократична Республіка Афганістан (1983-1985). Гранатометник.

МІЩЕНКО Анатолій Васильович, 1961 р. н. Призваний 15.02.1980 року Гуляйпільським райвійськкоматом Запорізької області. Демократична Республіка Афганістан. Рядовий, водій, польова пошта 31836, м. Гуляйполе.

МІЩЕНКО Сергій Іванович, 1967 р. н. Призваний 19.11.1986 року Гуляйпільським райвійськкоматом Запорізької області. Демократична

Республіка Афганістан. Рядовий, водій, польова пошта 51963, селище Залізничне.

МОРОЗ Олександр Володимирович, 1965 р. н. Призваний 27.12.1983 року Гуляйпільським райвійськкоматом Запорізької області. Демократична Республіка Афганістан. Молодший сержант, водій, польова пошта 39676. Медаль «За відвагу», м. Гуляйполе.

МОТРОНЕНКО Анатолій Анатолійович, 1968 р. н. Призваний 01.06.1986 року Гуляйпільським райвійськкоматом Запорізької області. Демократична Республіка Афганістан. Рядовий, водій, польова пошта 51883. Медаль «За бойові заслуги», с. Темирівка.

МУЗИКА Анатолій Леонідович, 1968 р. н. Призваний 06.11.1986 року Гуляйпільським райвійськкоматом Запорізької області. Демократична Республіка Афганістан. Молодший сержант, командир відділення, польова пошта 71521, селище Залізничне.

НАДОЛИНЕЦЬ Анатолій Павлович, 1969 р. н. Призваний Гуляйпільським райвійськкоматом Запорізької області. 1987 р. – Демократична Республіка Афганістан. Рядовий, розвідник, польова пошта 41527, м. Гуляйполе.

НЕЧИТАЙЛО Віктор Олександрович, 1964 р. н. Призваний Гуляйпільським райвійськкоматом Запорізької області. 1983 р. – Демократична Республіка Афганістан. Молодший сержант, командир відділення, польова пошта 71184, м. Гуляйполе.

НИЖНИК Віктор Петрович, 1967 р. н. Призваний Гуляйпільським райвійськкоматом Запорізької області. 1986 р. – Демократична Республіка Афганістан. Рядовий, водій, польова пошта 85644, м. Гуляйполе.

НІМІЧ Дмитро Володимирович, 1953 р. н. 1980 р. – Демократична Республіка Афганістан. Майор. 66 окрема механізована артилерійська бригада. Орден Червоної Зірки, м. Гуляйполе.

ОЛЬХОВИЙ Сергій Володимирович, 1965 р. н. Призваний Бабушкінським райвійськкоматом м. Дніпропетровська. 1983 р. – Демократична Республіка Афганістан. Рядовий, кулеметник, польова пошта 39676, м. Гуляйполе.

ОНУЧКО Григорій Миколайович, 1965 р. н. Призваний Гуляйпільським райвійськкоматом Запорізької області. 1984 р. – Демократична Республіка Афганістан. Рядовий, польова пошта 35593, м. Гуляйполе.

ОПШНЯК Олег Петрович, 1966 р. н. Призваний Гуляйпільським райвійськкоматом Запорізької області. 1984 р. – Демократична Республіка Афганістан. Рядовий, водій, польова пошта 65753, с. Любимівка.

ПАВЕЛЬКО Олександр Григорович, 1967 р. н. Призваний Поло-

гівським райвійськкоматом Запорізької області. 1987 р. – Демократична Республіка Афганістан. Рядовий, водій, польова пошта 51932, м. Гуляйполе.

ПАНОВ Олександр Володимирович, 1961 р. н. Призваний Гуляйпільським райвійськкоматом Запорізької області. 1979 р. – Демократична Республіка Афганістан. Молодший сержант, водій, польова пошта 51884, м. Гуляйполе.

ПЕРЕДЕРІЙ Павло Іванович, 1966 р. н. Призваний 12.10.1984 року Василівським райвійськкоматом Запорізької області. 24.12.1985 р. – Демократична Республіка Афганістан. Старший сержант, заступник командира, польова пошта 65753, м. Гуляйполе.

ПІЛЬЩИК Анатолій Миколайович, 1967 р. н. Призваний Орджонікідзевським райвійськкоматом м. Запоріжжя. 1985 р. – Демократична Республіка Афганістан. Рядовий, водій, польова пошта 89933, м. Гуляйполе.

ПІРЛИК Олександр Олександрович, 1961 р. н. Призваний Гуляйпільським райвійськкоматом Запорізької області. 01.02.1980 р. – Демократична Республіка Афганістан. Молодший сержант, командир відділення, польова пошта 16922, м. Гуляйполе.

ПЛЮЩІЙ Геннадій Іванович, 1964 р. н. Призваний Гуляйпільським райвійськкоматом Запорізької області. 1984 р. – Демократична Республіка Афганістан. Рядовий, водій, польова пошта 12888, м. Гуляйполе.

ПЛЮЩІЙ Олександр Іванович, 1966 р. н. Призваний Гуляйпільським райвійськкоматом Запорізької області. 1986 р. – Демократична Республіка Афганістан. Сержант, командир відділення, польова пошта 82869, м. Гуляйполе.

ПОТАПЧИК Сергій Іванович, 1968 р. н. Призваний Гуляйпільським райвійськкоматом Запорізької області. 1988 – Демократична Республіка Афганістан. Рядовий, розвідник, польова пошта 43151, м. Гуляйполе.

ПОХИЛА Ігор Володимирович, 1961 р. н. Призваний Гуляйпільським райвійськкоматом Запорізької області. 1980 р. – Демократична Республіка Афганістан. Рядовий, водій, польова пошта 50156, м. Гуляйполе.

ПУЗАНОВ Валерій Вікторович, 1969 р. н. Призваний 05.11.1987 року Гуляйпільським райвійськкоматом Запорізької області. Демократична Республіка Афганістан. Молодший сержант, водій, польова пошта 80687, м. Гуляйполе.

РЕЗНИКОВ Сергій Миколайович, 1965 р. н. Призваний Гуляй-

пільським райвійськкоматом Запорізької області. 1983 р. – Демократична Республіка Афганістан. Рядовий, польова пошта 61767, м. Гуляйполе.

РИБАЧЕНКО Петро Степанович, 1966 р. н. 03.02.1985 р. – 02.02.1987 р. – Демократична Республіка Афганістан. Рядовий, польова пошта 51931. Медаль «За бойові заслуги», м. Запоріжжя.

РУЛА Олег Васильович, 1965 р. н., 1988 р. – Демократична Республіка Афганістан. Капітан, польова пошта 48059. Медаль «За відвагу», м. Гуляйполе.

САВИЛО Валерій Леонідович, 1966 р. н. Призваний 03.08.1984 року Гуляйпільським райвійськкоматом Запорізької області. Демократична Республіка Афганістан. Рядовий, водій, польова пошта 24785, м. Гуляйполе.

САМОХЛІБ Андрій Іванович, 1967 р. н. Призваний Гуляйпільським райвійськкоматом Запорізької області 08.04.1986 року. 03.08.1986 р. – 21.04.1988 р. – Демократична Республіка Афганістан. Рядовий кулеметник, польова пошта 44585, м. Енергодар.

СІРІЙ Володимир Олександрович, 1965 р. н. Призваний Гуляйпільським райвійськкоматом Запорізької області. 1983 – Демократична Республіка Афганістан. Сержант, командир відділення, польова пошта 48575, м. Гуляйполе.

СІРІЙ Геннадій Анатолійович, 1964 р. н. Призваний Василівським райвійськкоматом Запорізької області. 1984 р. – Демократична Республіка Афганістан. Молодший сержант, водій, польова пошта 12888, с. Воздвижівка. Медаль «За бойові заслуги».

СІРІНЬОК Володимир Петрович, 1966 р. н. Призваний Гуляйпільським райвійськкоматом Запорізької області. 1984 р. – Демократична Республіка Афганістан. Рядовий, водій, польова пошта 53336, м. Гуляйполе.

СЛАБІН Валерій Володимирович, 1967 р. н. Призваний Гуляйпільським райвійськкоматом Запорізької області. 1986 р. – Демократична Республіка Афганістан. Рядовий, польова пошта 65753, с. Рівнопілля. Помер.

СЛАСТЕН Микола Володимирович, 1968 р. н. Призваний Веселівським райвійськкоматом Запорізької області. 14.11.1987 р. – Демократична Республіка Афганістан. Старшина, заступник командира відділення, польова пошта 93992, с. Червоне.

СМИРНОВ Андрій Леонідович, 1969 р. н. 11.1987р. – 02.1989 р. – Демократична Республіка Афганістан, с. Нове.

СИДОРЕНКО Віктор Іванович, 1968 р. н. Призваний Ленінським райвійськкоматом м. Запоріжжя. 16.08.1987 р. – Демократична Республіка Афганістан. Сержант, заступник командира відділення, польова пошта 86997. Медаль «За відвагу», с. Дорожнянка.

СОЛОВЕЙ Олександр Іванович, 1955 р. н. Призваний Жовтневим райвійськкоматом м. Запоріжжя. 1988 р. – Демократична Республіка Афганістан. Прапорщик, польова пошта 65753. Два ордени Червоної Зірки, медаль «За відвагу», м. Гуляйполе.

СТАСИК Володимир Володимирович, 1969 р. н. Призваний Гуляйпільським райвійськкоматом Запорізької області. 10.11.1987 р. – Демократична Республіка Афганістан. Рядовий, польова пошта 39676, с. Добропілля.

Тарас Тарасович
Степаненко

СТЕПАНЕНКО Тарас Тарасович, 1966 р. н. Призваний Гуляйпільським райвійськкоматом Запорізької області. 1985-1987 рр. – Демократична Республіка Афганістан. Сержант, водій, польова пошта 84400, м. Гуляйполе.

СУБІН Василь Андрійович, 1964 р. н. Призваний Гуляйпільським райвійськкоматом Запорізької області. 1983 р. – Демократична Республіка Афганістан. Сержант, командир відділення, польова пошта 51931, м. Гуляйполе.

ТИЩЕНКО Олександр Петрович, 1961 р. н. Призваний Красноградським райвійськкоматом Харківської області. 07.09.1981 р. – Демократична Республіка Афганістан. Старший сержант, командир відділення, військова частина 2042. Орден Червоної Зірки, с. Новозлатопіль.

ТОЛСТЕНКО Сергій Миколайович, 1960 р. н. Призваний Гуляйпільським райвійськкоматом Запорізької області. 1980 р. – Демократична Республіка Афганістан. Рядовий, водій, польова пошта 24785.

ТОРУКАЛО Віктор Федорович, 1967 р. н. Призваний Гуляйпільським райвійськкоматом Запорізької області. 1986 р. – Демократична Республіка Афганістан. Молодший сержант, заступник командира відділення, польова пошта 74562, с. Комсомольське.

УДОВИЧЕНКО Віктор Іванович, 1962 р. н. Призваний 15.07.1985 року Токмацьким об'єднаним міським військовим комісаріатом Запорізької області. Демократична Республіка Афганістан. Старший прапорщик, польова пошта 40314. Медаль «За бойові заслуги», с. Гірка Гуляйпільського району. Помер.

ФЕДОРЕНКО Юрій Кімович, 1965 р. н. Призваний Гуляйпільським райвійськкоматом Запорізької області. 1983 р. – Демократична Республіка Афганістан. Сержант, водій, польова пошта 83260, с. Верхня Терса.

ФІЛОБОК Віктор Володимирович, 1966 р. н. Призваний 03.02.1985 року Гуляйпільським райвійськкоматом Запорізької області. Демократична Республіка Афганістан. Молодший сержант, командир відділення, польова пошта 51931, м. Гуляйполе.

ХАРЛАМОВ Віктор Васильович, 1955 р. н. Призваний 31.07.1972 року Донецьким райвійськкоматом. Демократична Республіка Афганістан. Старший лейтенант, польова пошта 218094, м. Гуляйполе.

ЦАПЕНКО Юрій Володимирович, 1962 р. н. Призваний Гуляйпільським райвійськкоматом Запорізької області. 1982 р. – Демократична Республіка Афганістан. Командир відділення, польова пошта 93992. Медаль «За бойові заслуги», м. Гуляйполе.

ЧАБАНЕНКО Анатолій Якович, 1961 р. н. Призваний Гуляйпільським райвійськкоматом Запорізької області. 1980 р. – Демократична Республіка Афганістан. Сержант, командир відділення, польова пошта 71176. Орден Червоної Зірки, м. Гуляйполе.

ЧАЙКА Віктор Олександрович, 1967 р. н. Призваний Гуляйпільським райвійськкоматом Запорізької області. 1985 р. – Демократична Республіка Афганістан. Молодший сержант, командир відділення, польова пошта 51863, с. Солодке.

ЧАЙКА Микола Вячеславович, 1969 р. н., 09.1988 р. – 01.1989 р. – Демократична Республіка Афганістан. с. Новомиколаївка.

ЧЕБЕРКО Василь Семенович, 1948 р. н. Призваний Гуляйпільським райвійськкоматом Запорізької області. 1979 р. – 1980 р. – Демократична Республіка Афганістан. Сержант, польова пошта 77800, м. Гуляйполе.

ЧЕРТОВ Валентин Вікторович, 1965 р. н. Призваний Гуляйпільським райвійськкоматом Запорізької області. 15.11.1983 р. – Демократична Республіка Афганістан. Молодший сержант, командир відділення, польова пошта 93978, с. Любимівка.

ЧИЧКАНЬ Олександр Леонідович, 1965 р. н. Призваний 10.11.1984 року Гуляйпільським райвійськкоматом Запорізької області. 15.12.1985 р. – 12.09.1986 р. – Демократична Республіка Афганістан. Старшина, військова частина 2099, смт Степногірськ Василівського району.

ЧОРНИЙ Валерій Андрійович, 1968 р. н. Призваний 02.11.1986 року Гуляйпільським райвійськкоматом Запорізької області. Демократична Республіка Афганістан. Рядовий, польова пошта 96044. Орден Червоної Зірки, м. Гуляйполе.

ЧУХІН Володимир Миколайович, 1969 р. н. Призваний Гуляйпільським райвійськкоматом Запорізької області. 1988 р. – Демократична Республіка Афганістан. Сержант, командир відділення, польова пошта 43103, с. Мирне.

ШАМРАЙ Сергій Дмитрович, 1966 р. н. Призваний Гуляйпільським райвійськкоматом Запорізької області. 1984 р. – Демократична Республіка Афганістан. Рядовий, водій, польова пошта 89933, м. Гуляйполе.

ШАПОВАЛ Павло Павлович, 1965 р. н. Призваний Гуляйпільським райвійськкоматом Запорізької області. 1984 р. – Демократична Республіка Афганістан. Рядовий, водій, польова пошта 89933. Медаль «За бойові заслуги», с. Верхня Терса.

ШЕЙКО Олександр Миколайович, 1967 р. н. Призваний Гуляйпільським райвійськкоматом Запорізької області. 12.09.1986 – Демократична Республіка Афганістан. Сержант, командир відділення, польова пошта 69706, с. Марфопіль.

ШЕСТАКОВИЧ Леонід Васильович, 1965 р. н. Призваний Гуляйпільським райвійськкоматом Запорізької області. 1983 р. – Демократична Республіка Афганістан. Сержант, командир відділення, польова пошта 48575, с. Малинівка.

ШКАБАРНЯ Олег Іванович, 1966 р. н. Призваний 10.04.1984 року Гуляйпільським райвійськкоматом Запорізької області. Демократична Республіка Афганістан. Сержант, польова пошта 89933, м. Гуляйполе.

Олександр Михайлович Штейніков

ШРАМКО Михайло Володимирович, 1965 р. н. Призваний Кіровським райвійськкоматом м. Дніпропетровська. 20.09.1984 р. – Демократична Республіка Афганістан. Сержант, командир відділення, польова пошта 44653. Медаль «За бойові заслуги», с. Рівнопілля.

ШТЕЙНІКОВ Олександр Михайлович, 1960 р. н. Призваний Пологівським райвійськкоматом Запорізької області. 1980 р. – Демократична Республіка Афганістан. Єфрейтор, водій, польова пошта 78864, м. Гуляйполе.

ШУШУРА Іван Володимирович, 1968 р. н. Призваний Пологівським райвійськкоматом Запорізької області. 1980 р. – Демократична Республіка Афганістан. Рядовий, водій, польова пошта 39075, с. Новогригорівка.

ЩЕРБАКОВ Анатолій Павлович, 1967 р. н. Призваний Гуляйпільським райвійськкоматом Запорізької області. 1986 р. – Демократична Республіка Афганістан. Рядовий, мінер, польова пошта 83428. Орден Червоної Зірки, м. Гуляйполе.

ЯВОР Володимир Іванович, 1961 р. н. Призваний Гуляйпільським райвійськкоматом Запорізької області. 1980 р. – Демократична Республіка Афганістан. Сержант, командир відділення, польова пошта 50156, м. Гуляйполе.

ЯРМОЛЕНКО Віктор Михайлович, 1965 р. н. Призваний Гуляйпільським райвійськкоматом Запорізької області. 1984 р. – Демократична Республіка Афганістан. Молодший сержант, польова пошта 71176, м. Гуляйполе. Помер.

Михайло ВОВЧЕНКО

Михайло Іванович Вовченко

11 лютого 1964 року в місті Гуляйполі Запорізької області в сім'ї робітників народився Михайло Іванович Вовченко. Закінчивши міську восьмирічну школу № 5, поступив до Пологівського СМПУ № 13, де отримав спеціальність помічника машиніста теплового, і восени 1982 року був призваний на дійсну військову службу.

Михайлу Івановичу випала честь служити в прикордонних військах в м. Пяндж, що в Таджикистані, але там довго не затримався. Весною 1983 року їхню 3-ю заставу 3-ї мотоманевреної групи направили в Афганістан, у м. Нанабад, далі було місто Архаджа.

– Довелося нам брати участь і в бойових діях проти бандформувань, і вести роз'яснювальну роботу серед місцевого населення, для дітей переправляли книжки, зошити, ручки, щоб вони могли навчатись у школах, – 10 березня 2013 року пригадував М. І. Вовченко. – Ми розуміли і відчували, що на нас небезпека чатує на кожному кроці, на кожному шматку чужої землі. Але ми старались достойно виконувати місію воїнів-інтернаціоналістів.

І через двадцять п'ять років по афганській війні колишньому прикордоннику вчуваються неприємне виття мін і снарядів, татакання кулеметів та автоматів, розриви гранат.

Найкрупніша операція, в якій брав участь комсорг застави Михайло Вовченко, була у січні 1985 року в м. Ханабад. За мужність і героїзм проявленні у бою командування відзначило солдата, для якого найвищою нагородою стало те, що він вийшов з бою живим переможцем.

– А 22 лютого 1985 року я вже повернувся додому, – продовжує розповідь Михайло Іванович, – де мене радо зустрічали батько Іван Іванович, мама Валентина Трохимівна, сестра-школярка Лариса, земляки.

– Як же вони сприйняли твоє перебування в Афганістані? – запитує співбесідника. – Хвилювались?

– А вони не знали, що я перебував у Афганістані. Щоб їх не хвилювати, я писав, що служу на високогірній заставі, куди не часто вертоліт приносить пошту. Та все ж дома зізнався про Афган і сестра запросила мене до них у школу на зустріч з восьмикласниками. Довелось послухати сестру, хоч про пережите і бачене на тій афганській війні важко згадувати.

... Минуло вже двадцять п'ять років, як для воїнів-інтернаціоналістів закінчився Афганістан. Сьогодні Михайло Іванович разом з дружиною Іриною Миколаївною виростили дочку Олену і сина Дмитра, мають онуків. Їхня привітна чепурна оселя, що на вулиці Фрунзе, кожному перехожому каже, що тут живе дружна, працьовита сім'я, де вмілі руки батьків передають науку працелюбності меншим.

Михайло Іванович, маючи щирю душу і вмілі руки, бере активну участь у громадському житті міста. Він – член районної спілки ветеранів Афганістану (воїнів-інтернаціоналістів). Допомігав у встановленні пам'ятника воїнам-інтернаціоналістам у місті, меморіальних дошок у школах, де вчилися загиблі-афганці Володимир Ворона, Юрій Пузанов та Михайло Синельник.

Його потрібна робота відзначена ювілейними медалями та регіональною медаллю «За заслуги перед Гуляйпільським краєм».

Валентин ГРИЦЕНКО

Воїн-інтернаціоналіст Валентин Павлович Гриценко народився 24 листопада 1966 року в м. Гуляйполі Запорізької області. Закінчив середню школу в 1984 році. Працював на заводі сільгоспмашин. Звідси весною 1985 року пішов до лав Радянської Армії. Спочатку була уч-

Валентин Павлович Гриценко з афганським хлопчиком

бова рота зв'язку в м. Ашхабад, а по закінченню навчання весною 1985 року йому присвоїли військове звання молодшого сержанта і радіотелеграфіста направили у Демократичну Республіку Афганістан (Хайратон, Пулі-Хумрі, перевал Саланг, Кабул, Шінданд). В Шінданді проходив службу на посаді начальника радіостанції Р-142. Забезпечував зв'язок в колоні по маршруту Шінданд-Кандагар.

Сержант Валентин Гриценко закінчив службу весною 1987 року. Одружений, має двох дітей.

Володимир ІЛЬКІВ (Автобіографія)

Я, Володимир Васильович Ільків, українець, народився 17 серпня 1965 року в с. Полтавці Гуляйпільського району Запорізької області у родині колгоспників.

У 1972 році був зарахований до 1 класу Полтавської середньої школи. Після закінчення 8 класу перейшов до Полтавської середньої школи-інтернату, де викладалася автосправа, бо мріяв бути водієм. Закінчив у 1982 році Полтавську середню школу-інтернат і отримав посвідчення водія категорії «С».

В цьому ж році був прийнятий в члени колгоспу імені Свердлова автослюсарем. З листопада 1982 по березень 1983 року навчався на курсах трактористів Гуляйпільського агропромислового об'єднання при Гуляйпільському РТП.

З березня по серпень 1983 року працював трактористом тракторної бригади № 2 колгоспу імені Свердлова Гуляйпільського району Запорізької області. З серпня 1983 року розпочав трудову діяльність водія.

28 вересня 1983 року був призваний на службу до лав Радянської Армії.

З 27.12.1983 року до 05.08.1984 рік проходив службу в обмеженому контингенті радянських військ в Демократичній Республіці Афганістан у 191 ОМСП в/ч 39676, яка дислокувалася у провінції Газні, водієм колісного бронетранспортера. У складі полку неодноразово брав участь у бойових операціях: на Пандшері (квітень-липень 1984 р.), на Ургуні та інших.

За мужність та військову доблесть, проявлені при виконанні інтернаціонального обов'язку в Демократичній Республіці Афганістан, Указом Президії Верховної Ради СРСР нагороджений Грамотою «Воїну-інтернаціоналісту от благодарного афганского народа», медалями «За звитягу», «20 років виведення військ з Афганістану», «70 лет Вооруженных Сил СССР», «Захиснику Вітчизни».

Після звільнення у запас повернувся працювати у колгосп імені Свердлова Гуляйпільського району Запорізької області водієм, де і працював до грудня 2006 року. Із грудня 2006 року по січень 2008 року працював водієм легкового автомобіля у Полтавській сільській раді.

Володимир Васильович Ільків

25 січня 2008 року зареєструвався приватним підприємцем. Займаюся вирощуванням зернових та технічних культур. Маю в обробітку понад 70 гектарів власної орендованої землі.

Беру активну участь у громадському житті села, району та області. За період роботи за багаторічну сумлінну працю, досягнення виробничих показників, вагомий внесок у соціально-економічний розвиток регіону, за активну громадянську позицію неодноразово нагороджувався грамотами правління колгоспу, районного управління агропромислового розвитку Гуляйпільської районної державної адміністрації.

У 2013 році нагороджений медаллю «За заслуги перед Гуляйпільським краєм».

Одружений із 1988 року, маю сина і доньку. Склад сім'ї: дружина – Любов Петрівна Ільків, 1968 року народження, головний бухгалтер ТОВ «Полтавка-1»; син – Андрій Володимирович Ільків, 1993 року народження, студент Дніпропетровського державного аграрного університету; донька – Анна Володимирівна Ільків, 1997 року народження, учениця 10 класу Полтавського навчально-виховного комплексу.

Іван КОПИЛ

Іван Григорович Копил народився 26 травня 1966 року в с. Шевченка Пологівського району Запорізької області. Після закінчення Басанської середньої школи у 1983 року навчався у Токмацькій школі ДТСАФ (механік-водій).

У 1984 році призваний Пологівським райвійськкоматом на службу до лав Радянської Армії. Із січня 1985 року і до листопада 1986 року перебував у Демократичній Республіці Афганістан (м. Кундуз). Артилерійський дивізіон, в якому службу ніс механік-водій гусеничного тягача, брав участь в бойових операціях. Влітку 1986 року Івана Григоровича нагороджено медаллю «За бойові заслуги».

Іван Григорович Копил

Демобілізувався І. Г. Копил 11 листопада 1986 року. Навчався у Дніпропетровському медичному інституті, який закінчив 1993 року. Освіта вища. За розподілом був направлений на роботу в Гуляйпільську райепідемстанцію лікарем з гігієни праці.

На даний час працює заступником головного лікаря міжрайонного управління Держсанепідемслужби в Запорізькій області. Проживає в м. Пологи.

Разом із дружиною Світланою Віталіївною, яка проводжала Івана на військову службу і дочекалась свого коханого, виховали дочку Юлію.

Віталій ЛІСНИЧИЙ

Віталій Іванович Лісничий народився 8 серпня 1965 року в селі Ролківці Кігічівського району Харківської області. Після закінчення у 1980 році восьми класів поступив у Кігічівське сільське середнє професійно-технічне училище № 10. 27 жовтня 1983 року був призваний в армію Кігічівським районним військкоматом. Служив у прикордонних військах.

У 1985 році був направлений у Демократичну Республіку Афганістан (кишлак Дарган). У грудні того ж року звільнений в запас.

Олександр Володимирович Мороз

Одружений. Разом із дружиною Таїсією Анатоліївною мають сина Степана і дочку Анастасію.

Олександр МОРОЗ

Олександр Володимирович Мороз народився 23 травня 1965 року в м. Гуляйполі Запорізької області. У 1980 році закінчив 8 класів міської середньої школи № 3. У тому ж році поступив в училище СГПТУ-28, де здобув спеціальність автокранівника.

28 вересня 1983 року призваний до лав Радянської Армії і вже 27 грудня того ж року по-

Віталій Іванович Лісничий

трапив у Афганістан у м. Газна. Служив у 2 батальйоні 191 полку. У 1986 році за виконання бойового завдання на Ургуні нагороджений медаллю «За відвагу». Демобілізувався у 1986 році.

Одружений, має доньку.

Анатолій НАДОЛИНЕЦЬ

Воїн-інтернаціоналіст Анатолій Павлович Надолинець народився 1 квітня 1969 року в селі Темирівці Гуляйпільського району Запорізької області в сім'ї селян. Батько – водій, мати – свинарка. Середню школу закінчив у селі Успенівці.

Після школи пішов до лав Радянської Армії. Спочатку служив у місті Кушка (Туркменістан), а потім був направлений у місто Фарахруд Демократичної Республіки Афганістан. Служив у частині спеціального призначення військово-десантних військ. У грудні 1988 року після виходу з Афганістану служив у місті Баку. Демобілізувався 7 травня 1989 року.

Одружений. Має трьох дітей, дружина Ольга Павлівна Лагода. Проживає в місті Гуляйполі.

Анатолій Павлович Надолинець

Віктор НИЖНИК

Віктор Петрович Нижник народився 24 липня 1967 року в селі Новомиколаївці Гуляйпільського району Запорізької області в сім'ї колгоспників. У 1982 році закінчив 8 класів Успенівської середньої школи. Далі навчався в Молочанському та Чубарівському ІТТУ.

З 1982 року працював у колгоспі імені Ілліча тваринником та водієм. 17 жовтня 1985 року призваний Гуляйпільським райвійськкоматом до лав Радянської Армії. Служив у Середній Азії (м. Самарканд) і 7 лютого 1986 року направлений у Демократичну Республіку Афганістан, де брав участь у бойових операціях як водій автомашини КамАЗ. В Афганістані був до 7 грудня 1987 року.

Додому у с. Новомиколаївку прибув 11 грудня 1987 року.

Трудову діяльність продовжував у вантажному АТП в м. Гуляйполі, райоб'єднанні «Сільгосптехніка», райсанстанції і в «Укртелекомі».

Іван Григорович Копил (зліва) і Віктор Петрович Нижник з родинами

Одружений. Разом з дружиною Світланою Василівною виростили сина Артема і дочку Юлю.

Дмитро НІМИЧ розповідає:

– В Афганістан я попав в складі 186 мотострелкового Выборгського Краснознаменного ордена Александра Невского полка 68 мотострелкової дивізії, який дислоціювався в г. Алма-Ата (бывшей столиці Республіки Казахстан), в якості начальника розвідки артилерійського дивізіону, в воїнському званні старшого лейтенанта.

Раннім утром 26 грудня 1979 року наш 186 мсп був піднятий по бойовій тривозі, приведений в підвищену бойову готовність і доукомп-

Дмитро Володимирович
Німіч

лектований до штату воєнного часу за рахунок мобілізації приписного складу і техніки народного господарства.

Після цього полк, в термін на 1 січня 1980 року, залізничним транспортом був передислоційований в район міста Термез.

В ніч з 3 на 4 січня 1980 року наш 186 полк, отримав відповідну бойову задачу, був введений в ДРА.

Первоначально 186 мсп використовувався як рейдова бойова одиниця, до якої ставилися різного роду бойові задачі в різних населених пунктах.

В січні-лютому 1980 року підрозділення 186-го мотострелкового полка приймали активну участь в бойових діях на півночі Афганістану (г. Кундуз, г. Баглан, г. Талукан, г. Нахрін, к. Кішим).

9-10 січня 1980 року в г. Нахрін підрозділеннями нашого полка був придушений антиурядовий мятеж 4-го артилерійського полку афганської армії, перешедшого на бік моджахедів.

1 березня 1980 року на базі 186 мотострелкового полка сформована 66-я окрема мотострелкова Выборгська Краснознаменна бригада (омсбр).

В березні цього ж року мене призначили командиром 2-ї гаубичної батареї артилерійського дивізіону 66 омсбр.

Після переформування 66-я омсбр була передислоційована в район г. Джелалабада (провінція Нангархар) з виділенням їй відповідної зони відповідальності.

Батарею разом з 2-ю танковою ротой і саперним взводом придали 2 мсб бригади для виконання бойових завдань в певній зоні відповідальності і разом з ним була передислоційована в г. Асадабад (провінція Кунар).

В липні 1981 року після успішного проведення бойової операції 66-й омсбр по знищенню загонів моджахедів і їх баз в районах Бар-Кандай/Нагалам, один вогневої взвод 2-ї гаубичної батареї з 5 мср 2 мсб були залишені в районі кишлака Бар-Кандай (провінція Кунар) для недопущення (блокування) переміщення отря-

дов моджахедов вглубь страны с территории Пакистана, поддержания правопорядка и обеспечения безопасности населения в данном регионе.

Следует отметить, что ни одна из боевых задач, выполняемых мотострелковыми и десантными подразделениями 40-й армии и 2 мсб, в частности, не осуществлялась без огневой поддержки артиллерийской батареи.

Более того, зачастую из-за невозможности полетов авиации при высокой температуре воздуха (от +40 до +60 град.), невозможности ведения огня в горных условиях танками и БМП (небольшие углы вертикальной наводки их пушек: +16 град. и +30 град. соответственно) – артиллерия оставалась единственным огневым средством, которое обеспечивало как огневое прикрытие своих войск, так и средством, эффективно поражающем отряды моджахедов.

Следует также отметить тот факт, что имели место множественные случаи, когда при помощи массированного огневого подавления (уничтожения) отрядов моджахедов именно средствами артиллерии, устраивающих ловушки-засады для наших колонн или подразделений, создавались благоприятные условия для их выхода из этих засад/окружений (в частности: 4 и 6 мср 2мсб, взвода Орр(СС).

Возвратился я в Советский Союз из ДРА для дальнейшего прохождения военной службы 15 декабря 1984 года в воинском звании «капитан».

За мужество и героизм, проявленные при выполнении интернационального долга, 13 января 1981 года 66-я отдельная мотострелковая бригада награждена орденом Ленина.

После Великой Отечественной войны ни одно воинское объединение, соединение или часть, кроме 66 отдельной мотострелковой бригады, не были награждены высшей наградой СССР – орденом Ленина.

Всего 118 военнослужащих бригады были удостоены орденов, 322 – медалей.

66-я отдельная мотострелковая Выборгская Краснознаменная ордена Ленина, ордена Александра Невского бригада – одна из самых прославленных воинских частей Советской Армии, входивших в состав ограниченного контингента советских войск в Афганистане.

ОДИН ИЗ БОЕВЫХ ЭПИЗОДОВ ЖИЗНИ ДМИТРИЯ ВЛАДИМИРОВИЧА НИМЫЧА НА АФГАНСКОЙ ВОЙНЕ...

Офіцер Дмитро Нимич в Афганістані

Рассказывает Д.В. НИМЫЧ:

– Для охранного сопровождения афганской автоколонны, доставлявшей продукты, боеприпасы и прочее имущество в одну из афганских частей со 2 мсб была выделена одна из рот батальона.

Через некоторое время после отправления колонны по радио в штаб батальона поступило сообщение от командира роты, что на колонну напали душманы: взорвали скалы спереди и сзади колонны, чем заблокировали колонну; военнослужащие-афганцы бросали оружие, сбросили военную форму и разбежались. Огнем из разного вида оружия душманы препятствуют ликвидации завалов и пытаются нанести урон роте. Командир просил срочно прислать подкрепление для выручки.

На помощь, в срочном порядке, была направлена еще одна рота батальона, которую ожидала участь первоначально-выделенной роты: при подходе этой роты к завалу позади заблокированной роты, душманы взорвали скалу и позади прибывшей роты. В окружении оказались две роты...

Положение усложнялось тем, что уже надвигались сумерки и, несмотря на то, что авиация у нас всепогодная и «всесуточная», боевые вертолеты уже не могли оказать им помощь...

Учитывая сложившуюся обстановку, со мной связался командир батальона и попросил вывести хотя бы часть батареи на расстояние, которое обеспечит огневое прикрытие рот с целью создания условий выхода двух рот из западни, не дать душманам их уничтожить.

Я решил вывести из расположения батареи только один огневой взвод (3 гаубицы Д-30), зато боеприпасов взяли довольно достаточно (1140 снарядов). Огневую позицию (ОП) заняли за 10 км от западни

(при макс. дстр. = 16600 м) – не было времени выбирать место получше и поближе: время – жизнь.

Установив связь с окруженными, провели пристрелку по их корректирам и перешли на ведение массированного огня по целям (беглым огнем), указываемыми корректировщиком с места засады.

Огонь душманов был блокирован.

Стрельбу вели с наступлением темноты, израсходовав 3-мя орудиями 1020 снарядов (120 снарядов – по 40 снарядов на орудие оставил как «НЗ»).

Как результат: под огневым прикрытием гаубиц Д-30 роты сумели успешно ликвидировать завал в сторону возвращения в район дислокации основных сил батальона, невзирая на рвущиеся рядом снаряды от наших гаубиц.

Впоследствии, когда мы спрашивали бойцов тех рот, не боялись ли вы того, что можете погибнуть от разрывов своих же снарядов, те с некоторой долей наивности отвечали, – что такого быть не могло, ведь это же наши нас прикрывали...

Случай, конечно, значимый для конкретных людей, но он из очереди многих, имевших место в той жестокой, партизанской войне...

Указом Президиума Верховного Совета СССР № 6512-Х от 04 февраля 1982 года я награжден орденом Красной Звезды (№ 3681206) за личное мужество и отвагу в боях, отличную организацию и умелое руководство боевыми действиями артиллерийской батареи, способствовавшими успеху подразделений 66 омсбр.

Сергій ОЛЬХОВИЙ

Сергій Володимирович Ольховий народився 10 липня 1965 року в селі Долинці Гуляйпільського району в сім'ї колгоспників. Батько – Володимир Прохорович, мати – Лідія Іванівна.

У 1980 році закінчив Долинську восьмирічну школу. З 1980 по 1983 роки навчався у Дніпропетровському професійно-технічному училищі № 12 за спеціальністю «Машиніст баштового крана». Трудову діяльність розпочав у м. Дніпропетровську в управлінні механізації будівництва № 2 тресту № 17 за спеціальністю.

Сергій Володимирович
Ольховий

30 вересня 1983 року призваний до лав Радянської Армії.

– 30 вересня 1983 року о 8 годині 15 хвилин я вийшов з дому, щоб через 853 дні повернутися назад, – розповідав Сергій Володимирович.

Не знав тоді 18-річний юнак, що служити і воювати доведеться в Афганістані.

– Дуже боляче звістку про те, що я їду в Афганістан сприйняла моя мама, – смутніють очі Сергія Володимировича, – яка після отриманого листа від мене посивіла за 4 дні. Батько тримався мужньо і не виказував свого хвилювання.

З 20 грудня 1983 року по 4 лютого 1986 року земляк в Республіці Афганістан брав участь у 19 бойових операціях та супроводі колон (314 боїв), у ході яких отримав численні поранення і контузію.

Був старшим стрільком-кулеметником третього горно-стрілецького батальйону 191 окремого мотострілецького полку.

– Сильне поранення хребта Сергій отримав під Аліхейлем. Воно і далось взнаки вже після повернення додому, коли через три роки відмовилися ходити ноги.

– Нам не на словах, а на ділі, – розмірковує, – випало доводити вірність старшим поколінням, примножувати їх ратну доблесть. Випробування, що нам дісталися, ми витримали з честю. Говорю це без усякого перебільшення: 28 місяців був на передньому краї боротьби і перевірку на витривалість та вірність пройшов вогнем і власною кров'ю.

У години перепочинку згадувалася рідна батьківська хата у селі Рівному та, що в пору цвітіння садів потопає в їх білопінній шумовині. У важкі хвилини пригадував розповіді бабусі про Велику Вітчизняну війну, про дідуся Івана, який віддав життя за нашу Перемогу.

Проїшли роки та пам'ять тих далеких днів живе з ним.

– Це трапилося одного дня. Рано-вранці виїхали на бойових машинах з Кабула. Ранок видався туманний. Не доїхали до гірського перевалу, як нас обстріляли душмани. Підбили одну бойову машину. Командир із солдатами кинулися на виручку, а я залишився біля кулемета. Коли поранений командир упав у річку, я пересів за важелі машини і підвів її до того місця, де впав командир, а потім мені вдалося втягти його в машину, – розповів Сергій Володимирович.

За цей мужній вчинок С. В. Ольхового нагородили медаллю «За відвагу».

Афганська війна дуже повільно відпускала солдата зі своїх обіймів та він, пересилуючи фізичні і моральні негаразди, повертався до мирного життя. Працював слюсарем-інструментальником на Гуляйпіль-

ському ремонтно-механічному заводі, на інших підприємствах, господарствах Гуляйпільля.

За мужність і хоробрість воїна-інтернаціоналіста батьки отримали Лист-подяку від командира полку. Сам Сергій Володимирович нагороджений за ратні свої вчинки Грамотою Президії Верховної Ради СРСР, орденом «Ветеран Афганської війни», медалями «Воїну-інтернаціоналісту від вдячного афганського народу», «Захиснику Вітчизни», «За мужність і відвагу», «За звитягу», «За заслуги» I ступеня, «За заслуги перед Гуляйпільським краєм», пам'ятними та ювілейними медалями.

Сергій Володимирович – гарний сім'янин. Має дружину Ларису Іванівну та дочку Марину.

З 2012 року він очолює Гуляйпільську спілку ветеранів Афганістану (воїнів-інтернаціоналістів). Брав активну участь у спорудженні пам'ятника воїнам-інтернаціоналістам та меморіальних дошок загиблим воїнам-афганцям.

Попри зайнятість громадською роботою, Сергій Володимирович не забуває дороги до батьків, до рідного серцю села.

Ігор Володимирович Похила

Ігор ПОХИЛА

Ігор Володимирович Похила народився 8 квітня 1967 року в м. Орджонікідзе Таджикицької РСР. Коли йому було два роки, батьки переїхали на Україну в село Верхню Терсу Гуляйпільського району Запорізької області. Закінчив Воздвижівську середню школу. Навчався в школі ДТСААФ, де здобув права водія. До армії працював водієм у колгоспі імені Леніна Верхньотерсянської сільради.

5 травня 1979 року Гуляйпільський районний військкомат призвав Ігоря Похилу до лав Радянської Армії. Спочатку служив у м. Буйнанську Дагестанської АРСР разом із Володимиром Явором, далі була Демократична Республіка Афганістан (військова частина 02855). Спеціаліст колісних бронемашин. Демобілізувався у травні 1981 року.

Після служби працював на різних підприємствах м. Гуляйполя, проживає в однойменному райцентрі.

Одружений, має дружину, дві дочки і стільки ж онуків.

Олександр ПЛЮЩІЙ

Олександр Іванович Плющій

Олександр Іванович Плющій народився 1 грудня 1966 року в місті Гуляйполі Запорізької області. У 1982 році по закінченню 8-ми класів поступив до Запорізького гідроенергетичного технікуму (ЗГЕТ), який закінчив у 1986 році.

Повернувшись у Гуляйполе, пішов працювати на завод «Сільгоспмашин».

5 травня 1986 року його призвали до лав Радянської Армії. Учбову частину (автобат) проходив у м. Теджеп, що в Туркменії, по завершенню навчання йому присвоїли звання «сержант».

У листопаді він був уже в м. Термезі, а звідти літаком доставили до Республіки Афганістан. Потрапив до 149-го Ченстоховського гвардійського мотострілкового полку, який базувався біля міста Кундуз. Тут Олександра призначили командиром відділення ремонтної роти полку. Задача стояла така: забезпечити бойову дієздатність полкової техніки на маршах та «точках».

19 червня 1987 року, супроводжуючи полкову колону, що рухалась

Олександр Іванович Плющій (зліва) в караулі

по руслі пересохлої річки, їх обстріляли «духи» з висотки. Рельєф місцевості ускладнював рух колони, довелось займати оборону і триматись, доки «вертушки» прийшли на допомогу. Це було бойове хрещення Олександра Плющія, який демобілізувався за 10 днів до початку виводу радянських військ з Афганістану.

Володимир СІРИЙ

Володимир Олександрович Сірий народився 7 серпня 1965 року в с. Трудовому Гуляйпільського району Запорізької області. З 1972-го до 1982-го року навчався в Успенівській середній школі.

В 1982 році закінчив Гуляйпільську школу ДТСААФ (водій карбюраторних машин).

З 27 вересня 1983 року до 25 жовтня 1985 року знаходився на службі в Демократичній Республіці Афганістан (польова пошта 48575).

Проживає в м. Гуляйполі.

Одружений. Має дружину і двох дітей.

Володимир Олександрович Сірий

Олександр СОЛОВЕЙ

Олександр Іванович Соловей народився 24 жовтня 1955 року в м. Гуляйполі Запорізької області. Навчався у міській середній школі № 3, яку закінчив у 1972 році. В тому ж році призваний до лав Радянської Армії. Служив у прикордонних військах на радянсько-турецькому кордоні. У 1975 році демобілізувався, а в 1976 році вступив і закінчив школу армійської розвідки Головного Розвідувального Управління. Потім – служба і в Монголії, і в Читі, і на Кавказі.

У 1988-1989 роках служив у Демократичній Республіці Афганістан командиром парашутно-десантної групи спеціального призначення Головного Розвідувального Управління. Був двічі поранений і контужений. Старший прапорщик за мужність і героїзм, проявлені під час бойових дій в Афганістані, нагороджений двома орденами Червоної Зірки, медаллю «За відвагу».

Олександр Іванович Соловей

Після повернення в м. Гуляйполе О. І. Соловей довгий час очолював клуб «Пам'ять» воїнів-інтернаціоналістів.

Зараз перебуває на заслуженому відпочинку.

Разом із вірною дружиною Світланою Олександрівною виростили і виховали сина Євгенія і дочку Анну.

Віктор ХАРЛАМОВ

Воїн-інтернаціоналіст Віктор Васильович Харламов народився 17 січня 1955 року в родині робітників, які жили в місті Донецьку. У 1972 році закінчив Гуляйпільську міську середню школу № 1. У тому ж році поступив до Иркутського військового училища. Після його закінчення був направлений для проходження служби у Прибалтійський військовий округ у гвардійський військово-транспортний авіаційний полк у місто Тарту Естонської РСР.

У грудні 1979 року полк підняли по тривозі і направили в Демократичну Республіку Афганістан для виконання спеціального завдання.

У квітні 1980 року екіпаж літака Віктора Харламова вдруге був посланий в Афганістан для виконання спеціального завдання. Після повернення з Демократичної Республіки Афганістан потрапив до навчального центру в місто Іваново для перенавчання на літак ІЛ-76. По закінченню навчання у 1983 році знову був Афганістан.

Звільнився в запас у 1991 році.

Одружений. Дружина Ірина.

Нагороджений орденом Богдана Хмельницького, медаллю «За бойові заслуги» і ювілейними медалями.

Віктор Васильович Харламов

Юрій ЦАПЕНКО

Юрій Володимирович Цапенко народився 1 вересня 1962 року в м. Гуляйполі. В 1979 році закінчив Гуляйпільську середню школу № 4 і вступив до Керченського металургійного комбінату.

Юрій Володимирович
Цапенко

У березні 1982 року його призвали до лав Радянської Армії, а у червні того ж року відправили для проходження служби в Демократичну Республіку Афганістан. Як командир відділення зв'язку служив біля м. Джалалаба. Неодноразово брав участь в ліквідації бандформувань у складі десантно-штурмової роти артилеристом-керегулювальником. Нагороджений медаллю «За бойові заслуги».

Одружений, має дочку.

Павло ШАПОВАЛ

Павло Павлович Шаповал народився 21 грудня 1965 року в селі Верхня Терса Гуляйпільського району Запорізької області.

У 1984 році закінчив Верхньотерсянську середню школу і був призваний Гуляйпільським райвійськкоматом до лав Радянської Армії.

Військову службу проходив у Демократичній Республіці Афганістан (м. Файзабая) з 1984 до 1986 року.

За виконання спеціального завдання нагороджений медаллю «За бойові заслуги».

Одружений. Разом з дружиною Оленою виростили і виховали двох доньок і сина.

Зараз займається фермерством.

Михайло ШРАМКО

Михайло Володимирович Шрамко народився 24 квітня 1965 року в місті Гуляйполі Запорізької області. У 1980 році закінчив вісім класів міської СШ № 1 і вступив до Дніпропетровського політехнікуму, який закінчив у березні 1984 року.

У квітні того ж року був призваний на строкову службу, до 20 серпня служив у місті Кіровограді в бригаді спеціального призначення (ВДВ).

Павло Павлович Шаповал

Михайло Володимирович
Шрамко

ДТСААФ. Опісля працював водієм на Гуляйпільській птахофабриці.

13 квітня 1979 року призався до лав Радянської Армії. Починав службу в м. Буйнанську Дагестанської АРСР. Із січня 1980 року його автобат було направлено в Демократичну Республіку Афганістан (п/п 50156). Спочатку була стоянка біля Черенара, а потім до кінця служби під містом Баграмом.

Після успішного проведення військової операції 9 травня 1980 року Володимир Явор був нагороджений відпусткою на Батьківщину.

Водій-механік БТР, відмінник Радянської Армії, воїн-спортсмен, командир відділення колісних бронетранспортерів гвардії сержант Володимир Явор демобілізувався 13 травня 1981 року. Нагороджений медалями «Воину-інтернаціоналісту от благодарного афганского народа», «70 лет Вооруженных Сил СРСР».

Разом із дружиною Валентиною Павлівною виростили 4 дочки, є внуки. Проживає сім'я в м. Гуляйполі.

Після демобілізації Володимир Іванович працював на заводі сільгоспмашин, в даний час – охоронником в районній державній адміністрації.

Володимир Іванович Явор

Володимир Явор (в центрі)

ЗГАДУЮТЬ СОЛДАТИ...

*Вспомним, товарищ, мы Афганистан,
Зарево пожарищ, крики мусульман,
Грохот автоматов, взрывы за рекой –
Вспомним, товарищ, вспомним, дорогой!*

Ю. Кирсанов

15 лютого 2012 року згадували воїни-інтернаціоналісти:

Сергій ОЛЬХОВИЙ:

– З часу виведення військ із Афганістану, як кажуть, багато води збігло в Амудар'ї, П'янджі, Панжшері. Іншими стали воїни. Багато змінилося навколо них та і в них самих. І все ж щось найбільш важливе, суттєве лишилося у серці. Мені здається, це – переконаність у тому, що ми йшли «у Афгані, за річку» тільки з добром, що суворе випробування Афганістаном – фізичне, духовне, психологічне – витримали достойно. А ще можу з упевненістю сказати, що служба «там» стала школою мужньої чоловічої дружби і любові до своєї Батьківщини, своїх рідних і близьких.

Багато наших земляків, виконуючи інтернаціональний обов'язок, проявили зразки мужності і героїзму. Їм вдалося вижити і повернутися додому з високими бойовими нагородами. Серед них – Олександр Соловей,

нагороджений двома орденами Червоної Зірки, Олександр Буханов – орденом Червоної Зірки і медаллю «За відвагу», Віктор Харламов – медаллю «За бойові заслуги», а в мирний час – почесним орденом Богдана Хмельницького, Олександр Тищенко й Анатолій Щербаков – орденом Червоної Зірки, Василь Ілієнко, Олег Рула – медаллю «За відвагу», Іван Копил, Анатолій Мотроненко, Віктор Удовиченко, Юрій Цапенко, Павло Шаповал, Михайло Шрамко – медаллю «За бойові заслуги» та інші.

Олександр Мороз службу проходив у спецбатальйоні окремого мотострілецького полку у званні молодшого сержанта з грудня 1983-го по лютий 1986 року, нагороджений медаллю «За відвагу».

– Пригадувати ті події нелегко, але, мабуть, треба, щоб люди пам'ятали мужніх синів Батьківщини і шанували пам'ять загиблих. Мені пригадується один епізод, коли наш батальйон отримав завдання «взяти» крупну військову базу зі зброєю і продовольством в селищі Ургун. Вийшли ввечера, щоб на світанку розпочати бій... Незабаром розвідка донесла, що душмани уже нас чекають (непогано працювали і їхні розвідники). Але стратегічно нам вдалося їх обдурити. Всі сили вони кинули на передній вхід до об'єкта, а ми дуже обережно зайшли з тилу. І тут несподівано тищу розірвали численні автоматні черги, земля здригнулася від випущених із гранатометів снарядів. Вогонь, дим, крики душманів... Вони не встигли, як кажуть, і отямитись, як ми захопили базу. За блискуче проведену операцію тоді полк нагородили орденом Червоної Зірки, командири та ряд бійців теж отримали бойові відзнаки.

Звичайно, було і багато ситуацій, коли доводилось вибиратись з оточення, вести нерівний бій і втрачати своїх товаришів, рятувати поранених, коли від втоми падали за мертво...

Валерій Чорний, служив у спеціальному підрозділі десантно-штурмової бригади з листопада 1986-го по червень 1988, рядовий, кулеметник, нагороджений орденом Червоної Зірки:

– Наші десантні групи займалися знешкодженням військових автокараванів зі зброєю і боєприпасами. Під час однієї з таких операцій на моїх очах загинули троє моїх товаришів, яким було всього по 20 років. А одного разу, міняючи місце дислокації, натрапили на засаду «духів». Намагаючись сховатися за сопкою, я прикривав інших кулеметним вогнем і сам отримав поранення в спину... Та стільки всього довелося побачити і пережити за майже два роки служби! Служби на війні.

Хтось, складаючи пісню, дуже влучно сказав: «... в моїй душі болить Афганістан». Хоч і минуло з тих пір 25 років, але ті події дійсно живі і в пам'яті, і в серцях їх учасників.

РОЗДІЛ П'ЯТИЙ

ОБПАЛЕНІ АФГАНОМ

*Болить Афгані, в душі туман,
Ніхто не зна, ніхто не скаже,
Коли і де, і хто за ним
В чужім краю на землю ляже...*

(З пісні)

ВІРНИЙ НАКАЗУ ЗЕМЛЯКІВ

Володимир Пархоменко родом з Темирівки. Тут навчався у восьмирічній школі. Потім з відзнакою закінчив Токмацьке училище механіків-водіїв і, як і батько, працював у рідному колгоспі «Мир» шофером.

Урочисто проводжали Володимира на службу в армію. Багато було побажань і наказів. А основний – служити чесно і добросовісно, щоб не посоромити слави своїх земляків, ратного подвигу старшого покоління.

Минув рік, як механік-водій артилерійського гусеничного тягача В. Пархоменко виконує інтернаціональний обов'язок у дружньому Афганістані. І ось як відгукується про нього командування: «...Добре керує складною технікою, відмінно її обслуговує, тим самим виявляючи турботу про високу бойову готовність нашого підрозділу... Вміння добре працювати й наполегливості йому не позичати.

Воїнам, які служать в Афганістані, доводиться переборювати усілякі труднощі. Ваш однополчанин виявляє при цьому мужність, вірність військовій присязі, Батьківщині!»

11.06.1985 р.

Н. Бойко

ОРДЕНОНОСЕЦЬ

... Ця банда озвірилих душманів відзначалася особливою жорстокістю. Серед білого дня вирізала ціле афганське селище – за доброзичливе і люб'язне ставлення до радянських солдатів, за те, що завжди були раді їх допомозі. І саме з цими головорізами довелось зустрітись воїну-інтернаціоналісту Анатолію Чабаненку, охороняючи караван з продуктами в горах Афганістану.

Згодом, 30 жовтня 1980 року, за мужність і героїзм, виявлені в цій складній ситуації, Анатолій і ще його 16 друзів по службі були нагороджені орденами Червоної Зірки. Серед 50 солдатів, яким вручено меда-

лі «За відвагу» був і водій-механік з Актюбинська Астмагабетов Сагангалі Душанович, з яким і понині у Анатолія триває дружба. Дружба, перевірена у смертельному бою.

Не припиняються дружні стосунки і з тими, з ким пліч-о-пліч більше півтора року довелось виконувати інтернаціональний обов'язок. Один із них – з Одеси (навіть у гостях у нього був) С. Ю. Сергєєв. А взагалі в їх частині були і українці, і росіяни, і білоруси, і туркмени. В Кабулі зустрів друга з села Комсомольського, куди ходив до школи з рідної Новоселівки Оріхівського району.

На все життя залишиться в пам'яті служба в обмеженому контингенті військ в Афганістані.

А зараз ось уже четвертий рік працює А. Чабаненко водієм. Найкращими словами характеризує свого підоплічного керуюча будинкоуправління Р. М. Руденко: «Скромна і стримана людина Анатолій Якович. Безвідмовний у всьому, товариський у колективі, зразковий сім'янин».

Сказати, що в особистому житті Анатолію пощастило, буде неправильно. Це не везіння, а саме життя. Давно відомо, що добру, душевну, привітну людину завжди оточують, до неї горнуться такі ж щирі люди, як і вона. То ж і не дивно, що приглянулася юнаку, тільки лиш демобілізованому з Радянської Армії, гарна і добра дівчина.

Одружившись, він має в особі милої Ліди кохану дружину, серйозного друга і добру господиню. Про останнє стверджує хоч би те, що Лідія Іванівна працює в першій середній школі вчителем праці і має неабияку майстерність з домоводства. І вже чотири роки вона – ніжна і лагідна мати сину Віталію. І Анатолій, як би не був зайнятий (бо ж звісно яка праця у водія!

Анатолій Якович
Чабаненко

Анатолій Чабаненко
в Афганістані

До того ж, він був секретарем комсомольської організації, нині, маючи дворічний партійний стаж, відвідує «Школу молодого комуніста») завжди знайде вільну годину для сім'ї, для сина.

Коли відверто говорити, то й причиною цієї розповіді спочатку була просто моя зацікавленість. Потім уже прийшло захоплення сімейним дуетом-подружжям Чабаненків. Це, коли після замітки на святковій сторінці «районки» минулого року про воїна-інтернаціоналіста, кавалера ордена Червоної Зірки А. Чабаненка в газеті з'явилось фото Л. І. Чабаненко – вчительки СШ № 1, заінтригувало: хто ці Чабаненки? Бо не кожна сімейна пара гідна такої честі.

І ось підходить кінець нашій розмові з Анатолієм Яковичем Чабаненком. Останнє запитання: «Чи важко було служити в Афганістані?»

– Важко було перші дні, – говорить Анатолій, – доки звикся. Щодо служби, то все життя пам'ятатиму солдатське почуття взаємодопомоги, взаємовиручки, виконання священного обов'язку радянського воїна.

Уже згодом дізналася, що Анатолію в переддень свята Радянської Армії і Військово-Морського Флоту – 20 лютого – виповнилося 26 років. Так з подвійним святом тебе, славний солдате, відмінний працівник, хороший сім'янин і добра людино! Щастя і добра дому твоєму. Мирного неба над головою.

21.02.1987 р.

С. Гаценко

СМІЛИВІ, ЧУЙНІ, АВТОРИТЕТНІ

«Шановні друзі! З почуттям глибокого задоволення повідомляємо, що колишній учень Темирівської восьмирічної школи, а нині рядовий Олександр Лотоцький проходить службу в нашій частині і з честю виконує свій обов'язок. Він відмінник бойової і політичної підготовки, уміло володіє довіреною складною бойовою технікою. Проходячи службу на території Афганістану, він з гідністю і особистою відвагою, як подобає радянському воїну, надає інтернаціональну допомогу братньому афганському народу в боротьбі за нове життя.

Ваш односельчанин проявляє хоробрість і витримку, грамотно діє у складній бойовій ситуації. За це він неодноразово заохочувався командуванням.

Олександр користується заслуженим авторитетом. Товариші обрали його секретарем комсомольської організації підрозділу. А комуністи військової частини виявили йому високе довір'я – в жовтні 1986 року прийняли кандидатом у члени КПРС.

Командування частини, бойові товариші щиро дякують його батькам Ярославу Федоровичу та Галині Федорівні, також педагогічному колективу за виховання гідного захисника нашої Батьківщини».

Командир частини.

Заступник командира з політичної підготовки

* * *

Днями отримали вашого листа з проханням розповісти, як служить Анатолій Мотроненко. Даємо відповідь:

«Анатолій служить в нашій батареї з серпня 1986 року. За цей період зарекомендував себе дисциплінованим солдатом. З бойової підготовки має лише відмінні оцінки. Довірену техніку знає добре і вміло її експлуатує. Декілька разів брав участь у бойових операціях і рейдах по знищенню банд і формувань заколотників – ворогів квітневої революції, де виявив мужність, особисту відповідальність і героїзм.

В батареї всі поважають Анатолія. Він чуйний товариш, подає допомогу молодим воїнам у оволодінні спеціальністю.

Вважаємо, що школа і батьки виховали гідного солдата, воїна-інтернаціоналіста, який з честю виконує свій інтернаціональний обов'язок.

Просимо директора школи зачитати цей лист перед односельчанами і від імені командування батареї і військової частини висловити велику подяку всім, хто виховав гідного захисника нашої Батьківщини».

9.05.1987 р.

Командування частини

УСВІДОМЛЕННЯ ПРИЧЕТНОСТІ

Ще часто у сні Петра Рибаченка приходять бойові побратими. Бо вісімнадцятирічному юнакові довелося взяти до рук бойову зброю, виконуючи інтернаціональний обов'язок у дружньому Афганістані.

Лишаючись наодинці, Петро мимоволі згадає товаришів. Сергій іще служить. Правда, йому вже небагато лишилося. А Іван? Того зараз, мабуть, не впізнати. Коли Петро прощався з частиною, останній тільки обживався там. А Сашко обіцяв відвідати восени – як упорається в колгоспі з роботою. Бо він, як і Петро, працює на тракторі.

Ще під кінець зими цього року, повернувшись з обмеженого контингенту військ в Афганістані, думав про працю хлібороба. Чого-чого, а роботи він не боїться. Зростав у багатодітній сім'ї, а мати одна їх виховувала. Та й хворіла весь час. Ось і доводилося йому разом з братами та сестрами – а їх у нього семеро – бути маленькими господарями.

Зараз мама лише листи отримує. Роз'їхалися, розлетілися в різні краї. Рада, що Петро лишився при ній. Її підтримка, її сила, її надія.

Тямущого хлопця поважають у колективі механізованого загону радгоспу «Червоний». Хоч і прийшов П. Рибаченко туди недавно, але вже здружився з колективом. Та й пам'ятають його ще з тієї пори, коли, закінчивши школу, з'явився у мехзагоні і його направили опанувати техніку в Чубарівське професійно-технічне училище.

Набуті знання і уміння згодилися Петрові в армії, коли довірили йому грізну сучасну техніку. А кмітливість не раз допомагала виходити із скрутного становища. В цьому переконує і медаль «За бойові заслуги».

Гарної думки про Петра і в мехзагоні. Що не знає – підкажуть, що не виходить – допоможуть. А бажання трудитися в нього є.

– Працювати у дружньому колективі мені подобається, – говорить П. Рибаченко. – Тут завжди панують взаємодопомога і дружба. Не раз звертався за допомогою до Віктора Івановича Кошкалди та Петра Петровича Варжеля. Вони ніколи не посилалися на зайнятість.

В результаті такої організації праці виграє весь колектив, який уже протягом декількох років працює за колективним підрядом. Ось і в поточному році у стислі строки восени провели сівбу зернових, а влітку завершили збирання врожаю ранніх зернових. Є частка тут і праці Петра Рибаченка. Готувався до цієї кампанії старанно. Адже це – його перші жнива. А зайнятий він був у екіпажі Федора Миколайовича Шерстюка, який виконав взяті соціалістичне зобов'язання на період збирання врожаю.

Але той період залишився позаду. Тепер головне – сівба озимих, незабаром – збирання буряків. І скрізь будуть потрібні руки механізатора. А поки що Петро Рибаченко переключився на інші роботи. Він підвозить добрива до агрегатів. Ніби й нічого відповідального. Все звичне. Але від його роботи багато в чому залежать результати роботи колективу. І, розуміючи це, Петро намагається не підводити своїх товаришів.

12.09.1987 р.

Н. Бабич

СХОДИНКИ ЗМУЖНІННЯ

Рядовий Андрій Вінглевський – один з тих, хто сьогодні представляє радянський народ в ДРА. До армії жив у Гуляйполі по вулиці Колгоспній. Тепер листоноша носить сюди конверти з трикутним штемпелем «Солдатское – бесплатное». І мама Валентина Іванівна – працівниця міжкомунгоспу і батько Григорій Іванович – робітник дослідно-експериментального заводу сільгоспмашин, і сестричка Світ-

Війни-інтернаціоналісти (зліва-направо): І. Г. Копил, В. А. Субін, Д. В. Німич, В. П. Нижник, А. Г. Вінглевський

ланка – семикласниця восьмирічної школи № 5 з нетерпінням чекають вістей від Андрія. А отримавши листа, мама і батько квапливо пробігають очима по рядках, пропускаючи слова, а то й цілі речення – як там у нього, чи нічого не трапилося? З полегшенням перевівши подих, звично починають лаяти самі себе: ну чого переживати, чого нервувати, он аж руки тремтять. А потім, уже в хаті, перечитують лист без поспіху, з втіхою, подовгу вдивляються в кожну літеру, наче зможуть побачити за ними, як насправді там у їхнього Андрія.

Після того, як Андрій став служити в Афганістані, Вінглевські стали читати всі газети, намагаються не пропускати телепередачі на міжнародні теми: «Як там в Афганістані сьогодні?..»

Андрій пише, що в нього все нормально: загорай – не хочу, у вільний час телевизор дивляться, а вечорами «крутять» кіно.

Матір не проведеш. Валентина Іванівна (сама служила в армії) добре розуміє, що там хлопцям загоряти особливо ніколи – не для того вони одягли солдатську форму. Материнське серце відчуває святу си-

нову неправду, сердиться на Андрійка, проте й пишається – гарного хлопця виховала, ось уже й виріс, змужнів.

І з дому – потік листів у Афганістан. З добрими побажаннями і ніжними батьківськими доріканнями: пиши, синок, частіше і докладніше, заспокой наші серця...

Частіше – це можна, скаже на те солдат, а докладніше – в тому він не бачить потреби. А як писали з фронту в роки Великої Вітчизняної війни поважаючи себе солдати і офіцери? «Живий, здоровий, справу свою робимо справно...» І він, поважаючи фронтовиків (а, може, й діда свого Івана Порфирівича Федосова згадав – тому воювати довелося в громадську і Велику Вітчизняну), боїться видатись нескромним.

Його доля – як і тисяч його ровесників. Закінчивши вісім класів у СШ № 3, подався до СПТУ № 28. Вивчився на тракториста-бульдозериста. Влітку і до пізньої осені, до призову, працював на тракторі на полях четвертого мехзагону колгоспу імені Карла Маркса. До роботи беручий. Над усе музику любив – самотужки вивчився грати на гітарі. В колгоспному клубі в інструментальному ансамблі на електрогітарі грав.

А ще хист до малювання мав. Бувало, Світланка підсуне якусь листівку і благає: «Намалюй, прошу тебе дуже». Та Андрія і просити довго не треба – кілька хвилин і малюнок готовий.

– Який мій Андрій? Як вам сказати, – в роздумах мовить Валентина Іванівна, – без примусу за все брався. І Світланка така ж росте. Знаєте, в ті роки ми саме хату будували. Нам самим вгору глянути було ніколи, а діти, дякувати їм, самі привчилися залюбки хазяйнувати.

Пише з армії Андрій, що йому не до нудьгування там. У вільний від служби час оформляв Ленінську кімнату (от вам і хист до малярства пригодився), грає в ансамблі. Нещодавно писав, що повернувся з відраження. Заодно виступали з концертами перед солдатами. Були дружні зустрічі з афганцями. Їхні діти дуже допитливі, щирі. Афганістан бореться і буде. І він неодмінно перемаже. Йому зараз дуже важко – і тому ми тут.

Андрій Вінглевський навчається у досвідчених, відважних командирів і товаришів. «Перебуваючи на території Демократичної Республіки Афганістан, Ваш син високо несе звання воїна-інтернаціоналіста, служить прикладом для своїх товаришів. Командування частини дякує Вам за чесну і добросовісну службу сина», – читаємо в Листі-подяці Андрійовим батькам від його командирів. В іншому листі командування надібую на такі рядки: «Ваш син зарекомендував себе чесним, дисциплінованим і відмінно знаючим військову справу воїном. Не раз за-

охочувався командуванням... користується заслуженим авторитетом. Хороший, надійний товариш...»

Телефоную Валентині Іванівні. «Як там справи у Андрія?» – питаю. «Добре. Пише, щоб готувалися стріти земляка з Дніпропетровська. Неодмінно побуває у нас. То ж чекаємо дорогого гостя. Андрійові товариші не забувають нас. Ось Сергій Бальсанко був у відпустці, заходив. Скільки розмов було! А самій так хочеться швидше побачити на порозі отчого дому – свого Андрійка...»

22.XI.1987 р.

Іван Нежижим

ГЕРОЯМИ НЕ НАРОДЖУЮТЬСЯ

Валерій Чорний

«Дорогі наші воїни-інтернаціоналісти. Любі сини. Ми всі гордимось вами, солдати. Гордимось вашою сміливістю». Ці слова на наших вустах. І не тільки батьків, чиї сини сьогодні несуть службу в обмеженому контингенті радянських військ в Афганістані. Для кожного з нас вони стали близькими.

– З нетерпінням чекаємо листів від сина Валерія з Афганістану, – мовить працівниця експериментального заводу сільгоспмашин Надія Григорівна Чорна, – часто нам пише, знає, що хвилюємося за нього.

«Привіт з Афганістану. Здрастуйте, мої милі, рідні папа, мама і братик Олежка. Через тисячі довгих кілометрів до вас – ваш солдат...»

Так, на долю наших хлопців випало дуже серйозне випробування. Вони допомагають братньому афганському народу відбивати агресію із зовні. Тому, що завоюванням квітневої революції загрожувала пряма інтервенція. Там наші солдати відстоюють південні рубежі нашої Батьківщини.

Хлопці бачать і смерть, і звірства душманів. На місці боїв, як кажуть, на передових рубежах, їм доводиться приймати самостійні рішення, відповідати за своє життя і життя друзів.

Валерій Чорний за характером тихий, співчутливий до всього. А там, в Афганістані, як він пише, став дивитись на життя зовсім іншими очима.

«Тут я став справжнім чоловіком. Так що, мамо, не хвилюйся,

твій син ніколи не підведе і поставлене завдання, інтернаціональний обов'язок виконає з честю», – стверджує Валерій.

«Олежек, знаєш, що я тобі пораджу, братику. Вчись, не шкодуючи сил, щоб міг порадувати маму і батька... Тут твої ровесники так хочуть вчитися. Мені здається, що якби в афганських дітей були такі можливості, як у тебе, то всі вони вчилися би на «відмінно».

І ще. «Батьку, всі твої повчання я виконую, так що за мене можеш не хвилюватися», – прочитав у Валерчиних листах додому.

А це – з Листа-подяки батькам:

«Шановна Надіє Григорівно і Андрію Андрійовичу! Командування дякує Вам за хороше виховання сина... За час служби він показав себе мужнім, ініціативним воїном, добився високих результатів у бойовій і політичній підготовці, став майстром своєї військової спеціальності.

Впевнені, що він і надалі буде гідним продовжувачем героїчних бойових традицій доблесних, овіяних славою перемог Радянських Збройних Сил, з честю виконає свій інтернаціональний обов'язок.

Бажаємо Вам великих успіхів у труді на благо нашої великої Батьківщини».

Солдатами не народжуються... Ветерани Великої Вітчизняної добре знають ціну фронтовим традиціям, фронтовій дружбі, пронесеними донині через роки-відстані. Їх естафету підхопило нинішнє покоління Радянської Армії.

«Одержав Вашого листа саме перед виходом на завдання, так що з відповіддю затримався. Є в нас такий звичай: перед виходом на завдання не писати листа додому і не голитись. Самі розумієте – щоб не останній раз...

Служба в мене йде нормально, не скажусь. Погода, правда, дуже жарка, так що доводиться нести на собі побільше води. Адже вода тут дуже цінується. І якби було золото, за краплю води розплатився б ним.

Недавно захопили караван душманів зі зброєю. Чим більше знищено таких караванів, тим швидше настане порядок на багатостраждальній землі Афганістану. Була ще одна відплата «духам» за товаришів, котрі залишились на цій землі. А ми, коли повернемося додому, ніколи не забудемо їх. Вони для нас назавжди залишаться святыми...»

«...Можу вас порадувати, ваш син Чорний Валерій Андрійович, 24 січня 1986 року нагороджений орденом Червоної Зірки. За що я його одержав? Повернусь додому, все вам розкажу...»

Згадайте оті Валерині рядки: «Я став справжнім чоловіком».

Валерій і його ровесники там, в Афганістані, – справжні бойові товариші, котрі живуть за нашими законами: «Один за всіх і всі за одного». З ними, як кажуть, і в вогонь, і в воду можна. А так прості, звичайні радянські хлопці. Тільки що юність у них опалена війною.

А як вони в думках рвуться додому. «Рідні мої. Лишилося ще три місяці, і я буду біля вашого порога, – пише в останньому листі Валерій. – Може, ще додому попаду на 1 травня. Звичайно, хочеться, щоб все те збулося. Але служба є служба...»

23.02.1988 р.

І. Нежижим

ТРИВОЖНІ АРМІЙСЬКІ БУДНІ

Олександр Анатолійович
Буханов

– Свіжий струмінь у поживлення інтер-національного виховання курсантів нашого училища внесли солдати, котрі служать в Афганістані, – розповідає секретар комсомольської організації СПТУ № 28 Людмила Харук. – Нині три колишні наші вихованці там несуть нелегку службу. Це – комсомольці Олександр Буханов, Валерій Чорний та Геннадій Григор'єв.

Коли попросили хлопців розповісти про службу в армії, їм спершу стало якось незручно. «Ми не знаємо, про що вам і писати? Служба як служба. Хвалитись немає чим...» – йшлося в перших листах юнаків.

Але потім воїни-інтернаціоналісти збагнули: таки треба побільше розповідати майбутнім захисникам Вітчизни про те, як у братній країні люди прагнуть до мирного життя, і про тих, хто стріляє їм у спину. А також про те, що обов'язок кожної чесної людини – бути патріотом й інтернаціоналістом.

В училищі тепер з нетерпінням чекають листів від бойових друзів-земляків. Їх читають й обговорюють на комсомольських зборах. Курсанти підтримують зв'язки і з батьками воїнів, обопільно діляться новинами. Кожна звістка звідти дорога всім.

– Наш комітет комсомолу направив лист командирам воїнів, – каже Л. Харук. – Все ж хочеться побільше знати про армійські будні наших випускників. «Відгукніться!..» – просили ми їх. Листи з Афганістану, що бореться...

«Здрастуйте, дорогі хлопці! Одержали від вас листи, велике спасибі. Справи у нас ідуть по-старому – добре, – писали курсантам Гена, Саша і Валера. – Кожний з нас побував на бойовому виході. Часто слухаємо музику, дивимося фільми. Взагалі жити можна. Тільки погода зараз жарка, за снігом скучили.

Ви питаєте, як треба готувати себе до служби в рядах Радянської Армії? Відповімо.

Щоб бути хорошим солдатом, треба бути політично грамотним, фізично розвиненим і, звичайно, дисциплінованим. Без дисципліни в армії важко.

А хто хоче попасти в наш рід військ, то треба: кинути палити, більше уваги приділяти фізичним навантаженням, загартуванню, відвідувати спортивні секції (боротьба дзюдо, легка атлетика, можна й важка атлетика). Словом, треба наполегливо готувати себе до витривалості.

Витривалість – найголовніше для десантника і, взагалі, для солдата. Чесно кажучи, нам трьом спершу було важко в навчальній роті. Та все ж ми перебороли труднощі, і ніхто не шкодує, що було важко.

Не секрет, що є такі, що бояться Афганістану, бояться йти на бойові виходи. Та хіба ж це погано – випробувувати себе в труднощах, взяти, на що ти здатний? Адже кожен солдат повинен захищати не тільки свою Батьківщину, а й дружні нам країни.

Ми часто збираємося втрьох, згадуємо дім, рідних товаришів, мріємо про майбутнє...»

В кінці листа, вже після «З повагою до вас...», я звернув увагу на приписку. Ось, що дописали хлопці: «Тому, хто ніколи не залишав борт літака на великій висоті, звідки навіть місто, а тим більше село, здаються іграшковими, хто не відчував страху і радості вільного падіння, свисту у вухах пружного струменя повітря, тому ніколи не зрозуміти честі і гордості десантника». І ще додали: «служба у десантних військах навчить всміхатись і крізь сльози».

За роки служби у складі обмеженого контингенту радянських військ в Афганістані сутичок з душманами у хлопців було, можна сказати, не багато. Але у скрутний час наші хлопці за законами інтернаціональної співдружності завжди виручають своїх побратимів. І кожна така бойова операція – це екзамен на стійкість, мужність, ідейну загартованість.

У хвилини дозвілля воїни-інтернаціоналісти писали додому листи, розповідали про рідні місця.

Часом мирні розмови переривалися сигналом бойової тривоги. Після однієї такої операції Олександра Буханова представили до нагород-

ження медаллю «За відвагу», а після другої (на початку лютого 1988 року) – орденом Червоної Зірки.

... То була сутичка із знахабнілими душманами. Солдати пішли в атаку. Бій був коротким. Уцілілі бандити скидали на купу зброю і піднімали догори руки. Тоді ж захопили великий караван із новою зброєю.

«Прохаю вас розділити мою величезну радість. Ось тільки одержу нагороду вже вдома...», – написав тоді Сашко рідним.

Це не хлоп'ячі хвастощі. Хлопці стали іншими, з іншими поглядами на життя. То в Сашка вихоплювалося назовні прегарне почуття від виконаного обов'язку.

З листа командира взводу Олександровим батькам – Катерині Хрисанівні та Анатолію Іллічу Бухановим:

«...Олександр користується повагою товаришів, авторитетом у колективі. Постійно працює над собою, підвищує рівень військових знань і навичок. Він досконало оволодів військовою спеціальністю. Олександрові присвоєно кваліфікацію «Військовий розвідник 2-го класу». Він з честю несе звання воїна-інтернаціоналіста».

«Мав подяку від командування, – написав у одному з листів О. Буханов. – Це я на стрільбі з гранатомета зайняв перше місце. Вразив ціль за 45 секунд, випустив 5 гранат. Снайпер роти! І моя обслуга – найкраща у роті, одержав нагороду – торт. Ось такі в мене справи».

І далі. «Вчора прийшли з війни. Захопили два мотоцикли і 5 «духів». Відходили під обстрілом міномета. Все ж обійшлося благополучно, краще, ніж думалось. Навіть поранених немає. Сьогодні субота – група відпочиває...»

Так, там, в Афганістані, – бої. Там стрільба. Там війна. І буває страшно. І хлопці не соромляться цього слова. Така реальність життя.

«Пробачте, що так довго не писав. Не було часу: то бойова підготовка, то виходи в гори, – з листа Г. Григор'єва Л. Харук. – Сьогодні вдень був у караулі. Було тихо, а вночі раптово почалась сильна стрілянина. А потім все затихло. Така тиша, наче вдома. І попливли спогади про хату, дорогу маму... Так, одне погано, що нас трьох «розкидали» по ротах, хоч і роти близько. А так хотілось, щоб ми були разом. Не вийшло. Хлопці В. Чорний і О. Буханов – у розвідці, а я зв'язківцем у розвідроті.

...Днями загинув мій друг Алик Мальченко. А ми ж ділились останнім сухарем, з одного котелка їли, поряд спали. І так трапилось...

Коли при зустрічі Сашко Буханов сказав, що Алик загинув, я не повірив. Навіть усміхнувся і думав, він пожартував. Але то був не жарт... А тут ще та музика грає, всім весело, а я собі місця не знаходжу...»

Ось у таких буднях гартуються характери наших хлопців. Так їм доводиться складати нелегкий екзаме́н на громадянську зрілість. Згадайте оте сакраментальне, вистраждане: «Життя навчило всміхатись і кризь сльози».

В одному з листів Г. Григор'єву, В. Чорному і О. Буханову курсанти училища запропонували відповісти на запитання їхньої анкети.

З листа-відповіді Г. Григор'єва: «Привіт з Кандагара!.. Одержали лист від вас. Велике спасибі за підтримку. Ми щойно повернулись з війни. У нас все нормально. Тільки трохи втомились. Та нічого. Відповіді на анкету відішлемо пізніше.

Ось ви в анкеті питаєте про Батьківщину, чи ми любимо її і чому? Так, здається, стоїть запитання. Що я можу сказати. Ми впевнені, що з наших хлопців ніхто не підведе, не зрадить Батьківщині. Любимо Батьківщину, як рідну матір. Нам весь час сняться дім, батьки, друзі, наше училище. Ми впевнені: як би тяжко нам не довелось, перемога буде за нами. Ми переможемо тому, що ми всі – вірні сини своєї Батьківщини.

Коли збираємося разом, починаємо мріяти, що робитимемо, коли повернемось на Батьківщину. Ось і сьогодні, коли читали вашого листа, Саня Буханов каже: «Я, коли повернусь на рідну землю, вийду з літака, стану на коліна і буду цілувати рідну землю...» Може, вам зараз і не віриться, що це говоримо ми, ті, що колись одержували незадовільні оцінки і були «сачками». Але життя тут нас багато чому навчило.

Ще ви питаєте, чи гордий я званням комсомольця і чому? Так, ми гордимось званням комсомольця і повсякденними ділами своїми виправдовуємо це високе звання. Інакше ми і жити не можемо. Ми всі тут комсомольці. Ми тут захищаємо і вас. Служба наша завжди вимагає мужності. Відданість Батьківщині породжує героїзм...»

Серцем продиктовані рядки. Кажуть, під кулями говорять правду. Наші молоді сучасники, по праву увійдуть в історію з чонівцями і ударниками, стахановцями і першоцілінниками, і добровольцями комсомольських будов.

Спасибі, хлопці, за стійкість і мужність, за справжню вірність і бойову доблесть. Наша країна, Ленінський комсомол гордяться вами – нащадками батьківської слави.

14-16.04.1988 р.

І. Нежижим

А ТЕПЕР – МИРНЕ ПОЛЕ

Коли в механізований загін № 4 колгоспу «Україна» напередодні цьогорічних жнив надійшов новенький зернозбиральний комбайн СК-5М «Нива», в колективі якось не зразу віднайшлися бажаючі прийняти машину. Умови роботи на ній, прямо скажемо, не ідеальні. І про це знають всі, хто хоч трохи працював за кермом.

– А ви зверніться до Віктора Чайки, – порадив начальник загону Микола Пилипович Тарасенко. – Хлопець він надійний, дисциплінований. Зараз працює на різних тракторах і трудиться так, як досвідчений механізатор. Нещодавно повернувся зі служби, комсомолец. На нього можна покластися.

Увечері я відшукав Віктора в селі Солодкому, після роботи разом з дружиною Наташею він порався коло будинку, що зводили для них.

На небі рясно горіли серпневі зорі, які гріли душу. Точнісінько такі, як в неблизькому Афганістані. Але там вони не тільки пестили душу солдата, але й освітлювали місцевість, не даючи душманам застукати воїнів зненацька. Там гартувався його твердий характер.

Служив Віктор Чайка в складі обмеженого контингенту радянських військ в Демократичній Республіці Афганістан. До призову закінчив Успенівську десятирічку, одержав з атестатом і посвідчення сільського механізатора, з ним і прийшов у мехзагін, де працювали батько Олександр Максимович з 18-річним стажем роботи комбайнера, та брат Сергій, який у минулому році був володарем призу імені Героя Соціалістичної Праці І. П. Мартиненка.

В армії Віктор навчився долати перепони, прицільно стріляти, водити бойову машину...

...Рота, тривога! Підйом! – почувся гучний голос днювального, і через лічені хвилини солдати вже знаходилися в машинах. Отримано наказ: знешкодити виявлену в районі Чаучани групу опозиціонерів афганського уряду.

– До призначеного населеного пункту, – розповідає В. Чайка, – рукою подати. Але доки доберешся до нього, дорога видається довжелезною. І матусю рідну встигнеш згадати, і помислами доторкнутися до старої вишні, що тулиться до домівки.

Через кілька годин гримнув бій. Тоді операція по роззброєнню противника пройшла успішно: кишлак звільнили на світанку. Страшно було дивитися, що натворили в ньому слуги ісламу. Тих, хто відстоював інтереси народної влади, по-звірячому вбили. Серед них – жінки,

діти, старики. Узятих у полон «духів» передали представникам місцевої влади – хай самі вирішують, як поведеться з нелюдьми, тепер вони бачили і знали на чієму боці правда.

Виходив сержант Чайка на нічні патрулювання по місту, яке в такі години ставало безлюдним, тихим. По вузьких кам'яних вуличках на кілька десятків метрів відлуноюється стукіт солдатських чобіт. Хто знає, хто захований під темною чадрою, що пропливає мимо? Ні на хвилину не можна втрачати пильність, бо кожна зустріч може стати фатальною.

Багато разів Віктор супроводжував автомашини у провінціях Кандагар, Баграм – найгарячіших точках Афганістану, де по-особливому звірила контрреволюція. Одного разу, пригадує він, з друзями по відділенню вдалося попередити спробу напасти на колону.

Його машина зробила різкий поворот на вершину гори і через дзеркало заднього огляду водій побачив, як позаду із-за скелі майнула довга тінь і зникла серед каміння.

– Душмани! – повідомив Чайка командирові машини і різко натиснув на гальма. Тут же в ефір полетіли сигнали тривоги, а над горами зав'юнилася червона ракета. Тієї ж миті неподалік прогримів вибух, кілька осколків пробили кузов машини. Та ніхто із солдатів не постраждав. Вони хутко залягли між камінччям і зайняли бойову позицію. Душмани почали поспіхом відходити з позицій.

Вважаю, як воїн-інтернаціоналіст, що тут, на мирному хлібному полі, Віктор стверджує себе, як Людина з великої літери – в ім'я ровесників, що не вийшли з важкого двобою. А це зобов'язує на багато. Це змушує усвідомлювати неупинно, що не дарма Вітчизна довіряла тобі зброю, вичікувала допоки набереться солдат змужніння і вилле ту снагу у мирні колоски.

От і втягнувся Віктор у жнивний ритм. Та так, що далеко обійшов своїх старших, а відтак, багато досвідчених колег. На ранок 2 серпня комбайном СК-5 разом з батьком, іншими друзями обмолотив 161 гектар хлібів і відправив на тік 5157 центнерів дорідного зерна. Третій результат по колгоспові із 16 збиральних екіпажів.

Оце-то – комсомольське слово! Це – по-бойовому! Юнак набирає досвіду і стверджує себе у праці на мирному полі.

4.08.1988 р.

В. Попруга

ВОЇНИ-ІНТЕРНАЦІОНАЛІСТИ

Іван Григорович Іванов

Василь Андрійович Субін

З ЧИСТОЮ СОВІСТЮ

Розповіді про Олександра Жовніра порадили в райвідділі внутрішніх справ.

– Нещодавно з міліцейської школи. Ще й року не працює, – говорив заступник начальника райвідділу з політчастини О. А. Семенюта. – Рвався в карний розшук. Довірили очолити дільницю. Такі, як він, нам потрібні. До роботи береться з душею. Може, не завжди орієнтується, та то не біда: досвід – справа наживна.

Олександр пройшов становлення в Афганістані, був і в Чорнобилі. То ще та школа. Там характер його гартувався. І не випадково, що після служби в армії виявив бажання працювати в міліції.

А мріяв Сашко Жовнір присвятити своє життя кордону. Після десятирічки разом з товаришем подався до вищого командного прикордонного училища. Та на екзаменах не добрали балів, повернулися додому.

Працював на експериментальному заводі сільгоспмашин, закінчив школу ДТСААФ. Потім – армія. Служба була порівняно спокійною – військовий шофер.

– А як потрапив у Афганістан? – запитав Сашка.

– Із шоферів набирали добровольців. Погодився служити в обмеженому контингенті радянських військ. Більше року перебував за межами Батьківщини.

Слова про обов'язок вдома сприймалися якось абстрактно, ділився О. Жовнір. А там, в Афганістані, все стало на свої місця.

Військові водії в Афганістані, можна сказати, були на вістрі боротьби за квітневу революцію. Вони допомагали зв'язати не тільки населені пункти, але й серця людей. А от зв'язуюча ниточка проходила в неймовірно важких умовах. По ній били з кулеметів і гранатометів. Нерідко звалювала свій гнів і природа. Загалом правильно сказано: кожний день, кожну годину хлопці в бронезилетах мчать навстріч небезпеці, а вона підстерігала на кожному кілометрі.

Часто в пам'яті спливають афганські спогади.

...Потужні армійські вантажівки, навантажені борошном, рисом, будівельними матеріалами, рухаються по дорозі, де тільки пройшли сапери. Очі нестерпно пече жарке південне сонце. Розлите по краях білим, небо розпікає застоєне повітря. Чути тільки ревіння автомашин. Але будь-якої миті можуть увірватися інші звуки. І тоді вогняним смерчем здибиться земля, з-за скелі сипоне свинцевою чергою великокаліберний кулемет...

А дорога петляє далі – межі гір, все крутіше забирається наверх. Інколи миготять на обочині розбиті душманами машини. Їхні обгорілі кістяки неначе нагадують: «Не зівай, водій! Будь обережним!»

Попереду висота з тріпочучим червоним прапором. І на серці полегшення: там – побратими, там – свої. Вздовж важких доріг Афганістану такі сторожові пости – не рідкість. І кожен з них – то маленька фортеця, де поряд з афганськими солдатами несуть службу радянські воїни-інтернаціоналісти. І вдень, і вночі вони охороняють комунікації від нападу банд.

Олександрові довелося на тих дорогах накрутити не одну тисячу кілометрів. Там випадково стрівся із земляком з Гуляйполя. Обмін посмішками, помаху рук. Тільки й встигли обмовитись: «Живий? Здоровий? До зустрічі!» Коротка, як спалах, зустріч обпекла вервечкою спогадів.

Не раз і не два Олександрові і його друзям доводилось вступати в бойові сутички з душманами. Накривали їх і ракетами бузувіри. Бачив поранення і смерть. То незагоювані рубці на солдатській пам'яті.

«Хороший солдат, сміливий, надзвичайно роботящий, – відгукувались командири про Олександра в листах до його батьків. – Спасибі вам, що правильно виховували, до труднощів готували...»

– Людина пізнається в екстремальних умовах, Любов до Батьківщини, – теж запам'ятались мені Олександрові слова.

Повернувшись додому, вони інакше сприймали і Батьківщину, і нас з вами.

– В армію треба йти з чистою совістю, і вірити в себе. Я так вважаю, – продовжував О. Жовнір. – З Афганістану ми повертались оптимістами. Хочеться жити, працювати, зламати, усунути все те зайве, чого не повинно бути в нашому житті.

Ми виїжджали додому дуже буденно. Був 1985 рік. І в програмі «Час» таким подіям місця ще не було. Ми просто звільнилися в запас, передаючи зброю і техніку ще не обстріляним молодим товаришам.

О. Жовнір був і в Чорнобильській зоні. Це коли вчився в середній школі міліції. То була практика, і теж екзамен на зрілість. Буденно сказано: «Підтримували у відведеній зоні належний порядок». А за цим – теж нелегка служба.

...І зараз лейтенант Жовнір на повсякденному посту. На передньому краї боротьби за чистоту нашого життя. Щоб спокій і усмішка утверджувались.

2.08.1988 р.

І. Іванченко

ПРИЙШОВ ЛИСТ З АРМІЇ

Матері часто приходиться на згадку ласкавий зелений травень 1987 року. Саме тоді Любов Іванівна і Анатолій Петрович Красовські провели на службу в армію сина Віктора.

Якось аж не вірилось батькам, що через кілька днів він стане захисником Вітчизни. Ніби ще вчора був школярем, студентом Дніпропетровського автотранспортного технікуму, а сьогодні – вже солдат.

Добрими словами згадує сина батько. Бо Віктор був слухняним і добрим. У всьому старався допомогти батькам. Дуже любив займатися спортом і це, безумовно, допомагає в службі у прикордонних військах.

Ріс і виховувався Віктор у робочій сім'ї. Мати, Любов Іванівна, працює на заводі лакофарбових виробів, а батько, Анатолій Петрович, – у районному вузлі зв'язку трудиться вже 25 років. Свого часу теж був прикордонником, старшиною застави. Так що синові є з кого брати приклад. Старший брат Віктора – Олександр, два роки тому виконував інтернаціональний обов'язок в обмеженому контингенті радянських військ в Афганістані. І меншому братові довелося охороняти рубежі нашої Батьківщини на кордоні з Афганістаном.

Нещодавно сім'я Красовських отримала лист-подяку від командира частини. Ось що про нього пишуть: «Раді повідомити, що ваш син з гідністю і честю виконує військовий обов'язок перед Батьківщиною. За час служби Ваш син настійно оволодіває військовими і політичними знан-

нями... Ми вдячні вам за те, що своєю батьківською турботою і увагою виховали гідного захисника Вітчизни».

Часто приносить поштарка листи й від Віктора. Всі їх мама зберігає, по декілька разів перечитує. Бо мама є мама. А кожен лист – то частина біографії юнака, воїна, захисника Батьківщини.

4.02.1989 р.

Т. Дорогобід

САЛЮТ ТОБІ, БАТЬКІВЩИНО!

15 лютого 1989 року. Цієї дати з нетерпінням чекали в наших родинах. І вона настала. Останні підрозділи обмеженого контингенту радянських військ у Афганістані пересікли державний кордон, повернулись додому. Під бойовими червоними прапорами. Ступивши на рідну землю, солдати і офіцери не стримували емоцій. Адже кожен з них подумки цієї зустрічі чекав давно. Тієї миті вони салютували Батьківщині, що свій інтернаціональний обов'язок виконали до кінця.

– Здрастуйте, рідні... – зривалось з уст воїнів і зустрічаючих.

Серед тих, кого вийшли зустрічати тамтешні люди і приїжджі рідні, хвилюючі хвилини пережив і наш земляк рядовий Олег Доля...

– Позавчора одержали листа від сина. Першого листа після повернення в Союз... – слухаю схвильований і радісний голос П. І. Долі. – Щасливі, що все обійшлося добре. Син живий і здоровий. Тепер додому вже дочекаємось...

І ми щиро вітаємо батьків з щасливим вінцем армійської служби їхнього сина.

А мені пригадалися рядки з Олегового листа батьками: «Страшенно скучив за вами. Інколи уявляю, яким буде мій приїзд додому. Спочатку я заїду до мамки на роботу, а потім приїде папка і забере нас додому. Домовились?!»

Звертаючись до батька, син напише: «Ти, напевне, тепер, коли їдеш до мамки на роботу, щоразу уявляєш таку картину: ось ти під'їжджаєш до магазину, а ми виходимо тобі назустріч. Так? Ну нічого, вже небагато лишилось чекати...»

В іншому листі надібав на одне місце, де з Олегових рядків вихлюпнулась туга за рідним краєм: «Ех, швидше б відслужити та прийти додому. Трохи відпочити і в жнива включитись. Скучив за справжньою роботою. Сісти б на комбайн (помічником) і допомогти колгоспу збирати хліб. А вже потім буду вступати учитися. Я чогось вирішив, що піду вчитись у торговий інститут...»

Півтора року тому у життя Людмили Федорівни і Петра Івановича Долі увійшов Афганістан. Відтоді не пропускали жодної теле- і радіо-передачі, газетних публікацій з назвою далекої з трагічною долею країни. І було щемне чекання листів від сина-солдата. І кожного разу болем і зойком в материнському неспокоїному серці відлунювалась вістка про смерть «афганця» в чийсь сім'ї, давила серце туга, плач душив – тому свідки ночі і подушка. Тільки розрадою були синові листи. І в оселі ставало сонячно, і співати б... Так і жили батьки – від листа до листа.

Якось завітав до Долів. Звісно, розмовляли більше про Олега. Привітна Людмила Федорівна дістала з шухляди стос синовніх листів. По конверту пізнавала, що в тому чи іншому йшлося. Такі вони, матері...

Епізоди з синового життя згадували, коли переглядали домашній архів фотознімків. Ріс Олег допитливим хлопцем, беручим до діла, товариським у колі друзів. І був перший мамин помічник по господарству. «Не подумайте, що мій син та хвалюся», – казала жінка.

Олег завів зошит, у якому відмічав родинні річні свята. На його сторінках юнак сповідувався у віршах і прозі, присвячуючи написане мамі, батькові, старшому братові Сергію в день їхнього народження. Ділився добротою серця.

«Мамо! Як я вірю тобі і хочу, щоб ми не розстались з тобою ніколи. Все, що є в мені, – я тобі віддам. Ти для мене – найрідніша людина в світі. Рідна і дорога! Навіть, якщо можна було б зібрати все багатство землі, то й воно не замінило і не затьмарило б тебе...» – записав юнак 2 квітня 1985 року.

Прочитав я там і про мрію юначу: «...щоб на землі не було війни, щоб кров не лилася і панувала тільки радість, а життя прикрашали чарівні троянди».

Олег і в школі був неабияким затійником прекрасних справ, розказували вчителі Успенівської СШ, де він вчився, і яким тільки видом спорту не захоплювався. Брав участь у районних і обласних змаганнях.

В квартирі мені показали й Олегову маленьку затишну кімнату. Тут все нагадує про нього. Глянеш на червону стрічку новобранця – і ніби чуєш його голос на вечорі-проводах про те, що він відслужить, як належить, і обов'язково повернеться додому. Кубки і вимпели – його спортивні трофеї. Альбоми і книги, багато книг. Його любима книга – «Спартак».

Людмила Федорівна згадала і той день, коли син приймав присягу – їздила в Середню Азію. Зважилась на таке, хоч і вдома турбот вистачало. Але підтримати хлопця на перших парах вважала за материнський обов'язок. І там, на плацу, мати слухала з уст Олега солдатську клятву – до останнього подиху служити Вітчизні.

Тоді син зізнався матері, що написав начальнику декілька рапортів з проханням направити в Афганістан (з їхньої військової частини не посилали). «І не здумайте відмовляти. Я так рішив», – твердо сказав Олег матері.

Прохання юнака командування задовольнило, а мати благословила сина на ратну службу, щастя-долі побажала. Згодом декотрі дорікали Людмилі Федорівні: «Чоловік при посаді, міг би й сина захистити від війни...» «Та про це гріх і думати. І як у людей язик повертається таке плести», – казала жінка.

Справжнім солдатом став у армії Олег. У листах запевняв батьків, що все гаразд, живий, здоровий, що ні в чому потреби не відчуває. А про війну умовчував. Там прийшов до нього і авторитет. Командири слали батькам листи-подяки «за добре виховання такого чудового, працелюбного, старанного і чесного сина, вірного захисника соціалістичної Вітчизни. Ви можете пишатися ним, він з честю і гідністю несе високе звання радянського воїна-інтернаціоналіста».

І країні спокійно, коли на посту такі її сини.

4.03.1989 р.

І. Нежижим

З АФГАНСЬКИМ ГАРТОМ

Водія комсомольця Анатолія Бодильова я знаю давно. Хлопець ріс на очах односельців. У школі був старанним учнем, активним у громадських справах. За взірць йому, мабуть, слугували батьки.

Мама, Ніна Яківна, то гордість трудового колективу птахофабрики. Ще під час роботи дояркою відзначалася високими трудовими досягненнями. За це Батьківщина нагородила жінку орденом Трудового Червоного Прапора. Тепер, вирощуючи індиків, Ніна Яківна знову іде в авангарді трудового суперництва птахарок. Її ім'я занесено до Книги пошани господарства. Добре трудиться механізатором й Анатолій батько Микола Лаврентійович. Їхня працелюбність, вболівання за загальну справу колективу, певен, передалися синові.

Після школи юнак пішов працювати в тракторну бригаду. Технічну справу опановував з азів: на ремонтних роботах був, слюсарював. А після закінчив курси при ДТСААФ.

Великою школою життя Анатолій називає службу в армії. Той життєвий гарт юнак пройшов на землі Афганістану... І там не посоромив честь земляків.

Повернувшись, воїн-інтернаціоналіст не відсиджувався дома довго, його знову потягло до мирної праці. Пішов у автопарк. Машина ГАЗ-53А дісталася йому в спадщину, як кажуть, не першої свіжості. Та Анатолій не розгубився. Поставив на надійні ноги. Не впізнати її. Що то значить працелюбність і трудиться так. За це йому і шана.

Нині А. Бодильов ретельно підготував свою техніку до жнив. Працюватиме у складі жнивного екіпажу на транспортуванні зерна від комбайна на тік. Він й тут, сподіваємось, буде на передньому краї. Адже не йде в запас присяга.

29.06.1989 р.

А. Трофимюк

ДВА АНАТОЛІЯ З ТЕМИРІВКИ

У квітні 1990 року в селі Темирівці жили два Анатолія – Мотроненко і Надолинець. Обоє трудилися в одному колективі – в автогаражі колгоспу «Мир». Обоє вони – інтернаціоналісти служили в обмеженому контингенті радянських військ в Афганістані.

Першим відслужив строкову в Афганістані Анатолій Мотроненко. Демобілізувався солдат-артилерист з медаллю «За бойові заслуги».

На один рік і три місяці розтяглася служба в Анатолія Надолинця.

Василь БОДНЯ

Після закінчення восьми класів і Гуляйпільського профтехучилища Василь Бодня з Верхньої Терси служив у обмеженому контингенті радянських військ в Афганістані. Успішно відслуживши визначений строк, Василь повернувся до рідного села.

23.06.1990 р.

Ф. Бобошко

ЗА МУЖНІСТЬ І ДОБЛЕСТЬ

– Днями до райвійськкомату надійшли нагороди для вручення їх лікареві райлікарні Миколі Пилиповичу Коханюку, – розповідав 24 листопада 1990 року голова клубу «Пам'ять» воїнів-інтернаціоналістів Олександр Соловей. Військовий лікар капітан запасу М.П. Коханюк брав участь у неоголошеній війні в Афганістані. Він знає в яких тяжких і жорстоких ситуаціях довелося бути їм там, у горах чужої країни.

«Афганістан болить в моїй душі...». Ці слова часто повторює М. П. Коханюк. Як і слова поета Булата Окуджави: «А как первая война – так ни-

чья вина. А как вторая война – чья-нибудь вина. А как третья война – так моя вина, а как моя вина – она всем видна».

Колишньому військлікареві М. П. Коханюку вручено медаль «От благодарного афганського народу» і Грамоту Президії Верховної Ради СРСР «Воїну-інтернаціоналісту за мужність і військову доблесть, виявлену при виконанні міжнародного обов'язку в Республіці Афганістан», – говориться в Грамоті. Одночасно Миколі Пилиповичу вручено знак «Воїн-інтернаціоналіст».

Члени районного клубу воїнів-інтернаціоналістів сердечно вітали свого товариша з нагородами і зичили йому здоров'я, щастя і добра.

ЗАЛИШАТИСЬ ЛЮДИНОЮ

Афганістан... При вимові цього слова хтось сумно зітхне, хтось заллється гіркими словами, а хтось із тривогою пригадає дні перебування в рядах обмеженого контингенту радянських військ в Афганістані. З часом приходить переоцінка цінностей, в часи перебудови, а потім і здобуття незалежності України, їх, воїнів-інтернаціоналістів, називали по-різному: і героями, і окупантами. А вони просто виконували

Олег Васильович Рула (зліва) з товаришами. 1987 р.

ли наказ командирів і думали, що допомагають народу захищатися від внутрішніх і зовнішніх ворогів.

Мабуть, тому неохоче у червні 1991 року згадував свою службу й колишній командир взводу в обмеженому контингенті військ в Афганістані заступник директора з якості продукції машинобудівного заводу Олег Васильович Рула.

Доля розпорядилась так, що після закінчення середньої школи №4 Олег вступив до Полтавського вищого зенітно-ракетного Червонопрапорного училища імені Ватутіна, й, ставши кадровим військовим, пішов на службу в Афганістан. А потім, коли наші війська вивели, потрапив під скорочення і повернувся до рідного міста. Ось така характеристика 26-річного стрункого, кремезного чоловіка з добрими очима.

– Життя солдатське – не мед. І тим більше, коли не просто служиш, а воюєш. В Афганістані не було певного фронту, а, значить, ворог був всюди, – згадує О. В. Рула. – Не раз доводилося падати обличчям у пісок, здригалися від раптових пострілів.

Олег пригадав випадок, коли солдат, зайшовши в їдальню, миттєво був убитий душманами. Смерть чатувала на бійців у будь-якому місці.

– Саме там, на війні, пізнаються справжні цінності. Головне, щоб людина залишалась людиною, – говорить О. Рула.

За своєю вдачею він – оптиміст.

– Скромний, ввічливий, справедливий, відповідальний, – 22 червня 1991 року так його характеризував секретар парторганізації В. М. Лютий. – Працює на заводі лише рік, але показав себе з кращого боку. Робота в нього дуже відповідальна, але Олег Васильович з нею справляється добросовісно.

МУЖНІ РЕЙСИ

Іван Копил. Він звичайний хлопець. Тоді, в 1984 році, 18-річним пішов служити в армію. Направили в Афганістан. Виконував присягу, не боявся куль. Друзів не зраджував. У нього звичайна доля «афганця». Ми хочемо доторкнутись до пережитого Іваном там...на війні...

– Я впізнаю їх безпомилково, – каже І. Копил про тих, хто виконував міжнародний обов'язок.

– Як? – поцікавився я.

– По очах, – відповів він. – Вони дивляться на тебе, але видається, що бачать інше.

– Я знаю, що вони бачать: підірвані машини, голодних дітей, оскал душманів, пошматоване осколками мін і замучене «духами» тіло друзів.

Їх багато – хлопців з такими очима. В суєті такого мирного життя ми шукаємо один одного. І, зустрівшись радіємо, наче найближчій людині. Пригадаємо врятовані кишлаки, круті перевали, немилосердне сонце. Але найбільше говоримо про життя, в котре вернулись. І в котрому не можемо жити так, як жили раніше.

Ми побачили світ у сльозах і в голоді, і в крові. І це скинуло з нас наліт благодушності. І, знаєте, загострилась совість.

- Що не приймають у нашому житті воїни-інтернаціоналісти?
- Лицемірство, перш за все. Коли з ним стикаєшся, стискаються кулаки.
- Механік-водій тягача МТЛБ (многоцелевий тягач легкового бронирования) обслуговував артилерійську групу коректувальників. Часто супроводжував автоколону з вантажем, охороняючи їх від нападу душманів, виїздив на бойові операції.

Дороги... В Афганістані до них ставлення особливе. Все тут починається з дороги – будні, їх побут, культура. Вони скорочують відстань, зближують людей. І вояки знають це – і тому намагалися перервати артерії життя – грабували, знищували. Душмани прагнули загальмувати розвиток держави. Перешкодити цьому повинен був і він, Копил. Адже забезпечити просування транспорту – значить дати можливість доставити людям хліб, будівельні матеріали, техніку, тобто те, без чого не можливе саме людське існування.

Зліва-направо: Ю. О. Пузанов, І. Г. Копил, Ю. П. Дмитренко

Добре озброєнні душмани часто вчиняли розбійницькі напади на автоколони і екіпажу тягача доводилося приймати вогонь на себе.

Скільки разів, поспішаючи на виручку своїм машинам, тягач ставав мішенню для кулеметів. Якими тільки кулями не обстрілювали його! Але механік-водій виводив свій МТЛБ в точно призначене місце.

Мені запам'ятався один епізод, який пригадував Іван. Його екіпаж переслідував душманів. Здавалось, ось-ось їх наздоженуть. І в таку хвилину крупний голиш потрапив у ліву гусеницю і та зіскочила з котків. Тягач був під прицільним вогнем. Ляскали по броні кулі. Та сержант ніби і не помічав того. «Швидше б упоратися і повести машину», – пульсувала одна думка. Таке підвладне двом чоловікам, а тут він один так швидко натягнув гусеницю, і мерщій за важелі і спрямував машину до складу. Кожен метр – секунда нового життя! Життя. Скільки їх, метрів, пройшло під гарячими гусеницями. І з «духами» тоді поквитались. За ту операцію сержанта І. Копила нагороджено медаллю «За бойові заслуги».

І Копил пригадував і про зустріч з бойовими побратимами В. Вороною і Ю. Пузановим. – Незабутнє те все і болісне – хлопцям не судилося повернутися додому. А яка то велика ціна була тому бойовому братству у тій війні, – каже Іван.

Демобілізувався сержант восени 1986 року. Опісля закінчив Дніпропетровський інститут. І ось з 1993 року працює лікарем в райсанепідемстанції. Важко повірити, що ось ця скромна і трохи сором'язлива і завжди усміхнена людина не раз дивилася смерті у вічі, і вийшла переможцем.

12. 02. 2000 р.

І. Нежижим

СУВОРЕ ВИПРОБУВАННЯ

Суворе випробування війною в Афганістані пройшов Юрій Цапелко, майстер КП «Теилокомунсервіс».

– То був вісімдесятий рік, – 15 лютого 2003 року згадував Юрій. – Я щойно закінчив технікум. А тут повістка з військкомату – терміново призвали до армії. А потім – короткотермінове перебування в навчальному центрі в Термезі.

І 22 червня Юрія і товаришів військово-транспортний лайнер поніс таких ще юних воїнів у чужу країну, у самісіньке пекло війни. Приземлились у Джалалабаді.

Служити довелось у окремії орденоносній мотострілковій бригаді – в артдивізіоні. Це був мобільний підрозділ швидкого реагування на підступні вилазки бандформувань, душманів.

Погода о тій порі стояла неймовірно спекотна. Здавалось, не було чим дихати. Та людина звикає до всього. Минуло не багато часу і молоді солдати призвичаїлись до розжареного на сонці піску, розрідженого в газах повітря. Знадобився тут Юрію і здобутий ще в школі та технікумі фізичний гарт.

– На війну пішли невдовзі після прибуття, – згадував Юрій. – Усі ті відчуття, що тоді охопили, словами не передати. Якщо хтось каже, що немає страху на війні – не вірте. Страх був. І не тільки в першому бою.

Сержантові Цапенку випало коригувати вогонь артпідрозділів. Нелегка це штука. Постійне напруження, нерідко доводилось «працювати» під ворожим вогнем. І тут потрібні були і мужність, і витриманість, і солдатська кмітливість.

За операцію із розгрому душманів сержанта Цапенка нагородили медаллю «За бойові заслуги».

Коли Юрію вручали нагороду, він пригадав і батька-танкіста, котрий з боями пройшов пів-Європи. За свою хоробрість В. Д. Цапенко мав два ордени Слави. При визволенні Угорщини гвардієць проявив героїчний вчинок. Командир танкової, котрий спостерігав той

Юрій Цапенко (перший справа)

пам'ятний бій, забажав особисто подякувати за мужність і відвагу командирів Т-34 і вручив йому орден Богдана Хмельницького III ступеня. Нагорода полковницька, нею відзначають полковників. А тут прославився старшина. Випадок на цій війні рідкісний.

Ось так в Афганістані Юрій підхопив батькову естафету. З якою повагою Ю. Цапенко розказував про своїх друзів, командирів.

– Там ми були один одному як рідні брати, – каже Юрій. – Адже тільки міцна дружба і взаємовиручка могли врятувати в бою. Та й заповідь на війні була: сам помирай, а товариша виручай.

«Афган» став для Цапенка випробуванням на особливу міцність. Якщо хтось і скаржиться на долю, що закинула в той далекий край, то він за тим не жалкує. Бо саме там загартувався його характер, там він зміцнів фізично. Певен, Юрій не спасує і в складних ситуаціях мирних буднів, бо такі, як він, не звикли відступати перед труднощами.

15. 02. 2003 р.

І. Нежижим

РЯДОВОЙ АЗАРОВ

Обычный солдат. Как правило, о таких не пишут в прессе, даже не вспоминают, потому что их сотни и тысячи. Они незаметны как воздух, которым дышишь. Добросовестно тащат службу и не жалуются на тяготы да невзгоды. Таких вспоминаешь и начинаешь ценить, когда их работа перестает исполняться или происходит нечто неординарное. Вот именно тогда и понимаешь, что на них и держится государственность. Игорь Федорович Азаров – из этого замеса.

Мы должны были заблокировать город Ташкурган. Для того, чтобы ввести противника в заблуждение и подобраться к нему незаметно, мангруппе предстояло выполнить обманный манёвр. Еще днём совершить марш через пустыню, а к ночи войти в горы.

Там отсидеться до утра и, вернувшись назад, уже с тыла, заблокировать город. Крюк солидный. Двести километров, это по шоссе на легковой машине и то притомишься. А бронетехника не выбирает качество дороги. Только водила брони по себе знает, что такое марш, да еще и с невероятным боем. Для солдата – тяжкий ратный труд.

Двигатель на топливозаправщике Азарова заклинило еще на входе в пустыню. На марше некогда было разбираться. Подцепили машину к тягачу, пошли дальше. В сердцах оставил солдата в кабине. Километров через десять вспомнил о нем.

– Мы же тащим машину на жёсткой сцепке. Вся пыль от тягача у него в кабине!

– Да, товарищ капитан, водила на всю жизнь запомнит, как надо ухаживать за двигателем.

Остановились. Открыл дверь кабины... Вместо солдата Азарова на сидении восседает куча пыли. Она тихо шевелится и осыпается.

Только отблеск света от зубов и белков глаз выдаёт в ней человека. Упирается Азаров, не хочет уходить из этого пыльного ада.

– Я загубил двигатель, сам его и восстановлю. Не выйду, поеду здесь.

Вытащили силой. Обхлопали. И засунули в будку тягача.

Не буду повествовать дальнейший ход боевых действий. Рассказ ведь не о них, а о солдате Азарове. Много ли, мало, но прошло некоторое время после описываемых событий. Обращается рядовой Азаров:

– Товарищ капитан, можно приступать к ремонту двигателя. Запасные части для двигателя у меня имеются.

– Откуда? В пограничном отряде нет, а у вас – есть. Где вы их взяли?

Прокопченное южным солнцем лицо солдата покрылось густой краской. Он смущённо ответил:

– Мне родители выслали... Посылкой... Из Союза.

– ?!

Сопричастность к происходящему, сопереживание и великое чувство ответственности присуще этому ещё, по сути, юному парню и в то же время простому солдату Азарову. Именно это и заставляет в душе уважать таких людей.

Из воспоминаний А. Маврина:

«Несколько ночей перед выходом на операцию все ремонтники: ваш покорный слуга, Серёга Погодин, Володя Коноваленко, Юра Махалкин, Сергей Буйнов и Юра Токаренко после отбоя с переносными синими фонарями перебрали двигатель, пытаюсь поставить бензовоз в строй. Но, к сожалению, коленчатый вал был уже подран провернувшимися вкладышами. Поэтому шлифовка «врукопашную» его шеек мало помогла. Машина пошла на операцию, но на щупе всё равно были стружки уже от новых вкладышей.

Поэтому попёрли его на базу уже на жестком «галстук».

В последствии мы отремонтировали двигатель из запчастей, присланных Азарову. Обкатывая двигатель, я долго гонял этот бензовоз вокруг мангруппы, за первой линией окопов».

15. 02. 2011 г.

В. Сысоев,

участник боевых действий в Афганистане

РОЗДІЛ ШОСТИЙ

ВШАНОВУЮЧИ ВОЇНІВ-ІНТЕРНАЦІОНАЛІСТІВ

Група воїнів-інтернаціоналістів

Перед розвалом Радянського Союзу ура-патріоти, засуджуючи зовнішню політику Кремля, називали окупантами воїнів-інтернаціоналістів.

Проїшов час. Не стало колись могутнього СРСР, але залишилися ті, хто вірний воїнській присязі, не шкодуючи свого здоров'я і життя, з честю і гідністю, мужньо і хоробро виконували інтернаціональну місію, допомагаючи словом і зброєю добувати дружнім народам свободу і незалежність. З роками пройшла переоцінка цінностей і сьогодні воїни-інтернаціоналісти шановні у нашій країні люди, їхній статус прирівняний до статусу ветеранів Великої Вітчизняної війни. Їх щороку урочисто вшановують земляки, як і тих, хто не повернувся додому із локальних зарубіжних війн.

ДЛЯ ВОЇНІВ-ІНТЕРНАЦІОНАЛІСТІВ

Двадцять година. Сільський будинок культури колгоспу імені Ілліча. Біля входу жваво розмовляють юнаки. В залі заклопотані дівчата останній раз уточнюють сценарій. Чепурять святкові столи, поправляють букети свіжих квітів.

Настрій у всіх бадьорий, піднесений. З ініціативи комітету комсомолу сьогодні організовано молодіжний вечір, присвячений воїнам-інтернаціоналістам.

Під тихе звучання сучасних естрадних пісень молодь заповнює святково прикрашений зал, розміщується за столами. В центрі уваги – молоді хлопці, які незручно почувають себе. Їх нічим не відрізниш від інших, такі ж, як усі. Та ця трійка юнаків – герої в повному розумінні цього слова. І об'єднує їх одне – чесно виконаний обов'язок воїна-інтернаціоналіста в Демократичній Республіці Афганістан.

Це – Василь Земелько, Віктор Нижник, Василь Кійко. На святкових піджаках хлопців – бойові нагороди.

Звучать слова ведучої Лідії Зінченко, і обличчя воїнів-афганців стають задумливими. Мабуть, почувши куплети з вірша про афганські події, молодим хліборобам пригадалися ті події, учасниками яких вони були в далекому і водночас близькому Афганістані.

Як переклик поколінь звучать спогади ветеранів Великої Вітчизняної війни Миколи Івановича Бобиря та Марії Андріївни Іпатової.

Слово надається воїнам-інтернаціоналістам. «Служив як усі: чесно виконував свій обов'язок», – в основному до цього зводилися їхні виступи. Здається, нічого особливого. І зовсім просто звучать слова Василя Земелька, хоч говорить про те, що зовсім близько від його автомобіля розривалися міни. Нічого надзвичайного не вбачає Василь Кійко в тому, що йому довелося рятувати із мінного поля пораненого товариша.

З почуттям поваги і в знак вдячності за чесно виконаний обов'язок комсомольці дарують хлопцям квіти. Для них же виконуються номери художньої самодіяльності.

Зі словами подяки до воїнів-інтернаціоналістів звернувся другий секретар райкому комсомолу Микола Сивоненко. Багато теплих слів прозвучало у виступі голови правління Надії Лук'янівни Биковської.

Надовго залишиться у пам'яті молоді села цей вечір. Та найбільше з нього, мабуть, візьмуть ті юнаки, які через кілька днів будуть призва-

ні до лав Збройних Сил СРСР. Із заздрістю дивились вони на бойові нагороди товаришів. І, напевно, кожному з них в ту хвилину хотілося бути схожим на «афганців».

Вечір закінчується. Задоволені всі: разом готували свято, разом і відпочили. Ось що значить ініціатива комітету комсомолу, допомога керівництва колгоспу Ілліча, профспілкової організації.

І нехай ця подія буде прикладом для інших. Бо далеко не в кожному колективі такі тісні стосунки між адміністрацією і комітетом комсомолу. Тим більше, що проблема військово-патріотичного виховання молоді сьогодні стоїть дуже гостро.

Нічого гріха таїти, ми ще далеко не так, як вони того заслуговують, ставимося до воїнів-інтернаціоналістів. Багато ще не вирішених соціальних питань, та і в повсякденному житті не завжди стоїмо обличчям до хлопців-«афганців».

17. 12. 1988 р.

В. Донченко

ВОНИ ПОВЕРНУЛИСЯ

П'ять років тому (у лютому 1989 року) останній радянський солдат залишив Демократичну Республіку Афганістан. У Термезі воїнів з великим нетерпінням, зі сльозами на очах зустрічали рідні, місцеві жителі прикордонного містечка на півдні Узбекистану. Закінчилась афганська епопея. Солдати ступили на рідну землю зі словами: «Ми повернулися! Не всі, вибачте нам, матері!...», – писала 12 лютого 1994 року районна газета «Голос Гуляйпільця».

Згадаймо, як тоді впродовж останніх тижнів ми з нетерпінням чекали програму «Час», котра ознайомлювала нас з ходом виведення радянських військ з сусіднього Афганістану. А з якою радістю вдивлялися в ті історичні кінокадри колишні воїни-«афганці» і мимоволі згадували події десятирічної давності. Тоді їх підняли серед ночі по бойовій тривозі, вишикували на плацу ті, за чіми спинами був рік проходження служби в армії, і вперше почули про Афганістан. А далі – гарячий пісок під ногами, гостроверхі скелі над головою невідомої для солдат країни, з її віковичною відсталістю, страдницьким поглядом голодних очей старих людей і дітей. Пригадували, як вперше ділилися наші воїни солдатським пайком з ось такими афганцями і серце стискалося від жалю. Тоді і в пісні співалося: «Афганистан. Афганистан! Ты позвал – мы тебя не оставим в беде...»

М. М. Азаров, О. М. Кравцов та І. К. Кушніренко

Чимало і нині розмов про цю країну, яку нерідко називають нашим болем. Та хіба в цьому вина безвинних юнаків, яких армійська доля закинула на афганську землю. Тим більше образа і гніву нуртують в душах колишніх «афганців», коли іноді доводиться чути від домошеного бюрократа: «Я тебе в Афганістан не посилав». Коли доводиться оббивати пороги інстанції, щоб домогтися законних пільг для воїнів-інтернаціоналістів, які тепер за Законом України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту» вважаються ветеранами війни.

П'ять років тому хлопці-воїни, повертаючись додому, співали: «На війне, как на войне, было все, как в страшном сне. И недаром кровь и пепел на моей шестой струне. Прощай, Афганистан, прощай, Афганистан, мы будем вспоминать тебя вдали...» Скільки років минуло, але у серцях «афганців» і досі кричить війна.

Через афганську епопею пройшло й багато гуляйпільців. Трьох з них не дорахувались у тій проклятій війні – прапорщика Михайла Синельника, рядових Володимира Ворону та Юрія Пузанова. Вони до кінця виконали свій воїнський обов'язок, їх подвиг увічнений бойовим орденом. Не секрет і те, що війна у Афганістані зробила багатьох хлопців інвалідами. А в скількох уражена нервова система? Є й такі, хто втратив інтерес до життя.

Воїни-інтернаціоналісти. Їх у районі у 1994 році проживало 109 чоловік, котрі вважалися учасниками бойових дій. Не на навчання пропахли порохом – в боях з головорізами-душманами, де припадали до землі, а її дзьобали міни. Там віч-на-віч зі смертю вони були на ти... Олександр Соловей, Володимир Мартаков, Павло Шаповал, Валерій Чорний, Олександр Буханов, Геннадій Григор'єв, Анатолій Чабаненко, Юрій Кушнір, Андрій Вінглевський, Анатолій Мотроненко, Анатолій Надолинець, Олександр Жовнір, Сергій Шамрай, Віктор Ярмоленко, Сергій Ольховий, Валентин Грицаєнко, Микола Мажаєв, Олександр Красовський, Ігор Азаров, Павло Передирій, Юрій Маляревич, Володимир Сірінюк, Олександр Мороз та інші. У кожного з них там, в Афганістані, був свій Сталінград – у кого в міжгір'ях, у кого в кишлаках. Кожен з них може сказати: «Афганістан живе в моєму серці. На війні, як на війні, танки плавись у вогні. Ви не вірте, якщо скажуть, що не страшно було мені...»

* * *

В лютому 1996 року виповнилося сім років, як останній радянський солдат залишив афганську землю. Через афганське пекло пройшли 115 гуляйпільців (на 2.03.1996 р. в районі проживало 109 чоловік).

У найгарячіших точках Афганістану служив прапорщик Олександр Соловей – Кандагарі і в Джалалабаді. Служив у військах спеціального призначення. У тій неоголошеній війні мав два тяжких поранення і контузію. Солдатський подвиг Олександра увінчаний 2 орденами Червоної Зірки і медаллю «За відвагу».

Високі нагороди мають Олександр Буханов, Валерій Чорний, Анатолій Щербаков, Василь Ільєнко, Олег Рула. За мужність, героїзм, проявлений в боях з душманами при супроводженні караванів з продуктами у горах, Анатолій Чабаненко відзначений орденом Червоної Зірки.

І вісімнадцятирічному юнакові з Червоного Петрові Рибаченко довелося взяти до рук бойову зброю і теж пройти нелегкі випробування там, на чужій землі. Про це нагадає медаль «За бойові заслуги».

Афганістан і досі болить Анатолію Мотроненку і Анатолію Надолінцю, Юрію Кушніру, Павлові Шаповалу, Олександрю Жовніру, Михайлові Вовченку, Володимирю Мартакову, Івану Копилу, Миколі Коломойцю, Ігорю Азарову, Олександрю Красовському, Олегу Долі, Олександрю Морозу, Юрію Маляревичу...

Згадаємо всіх поіменно, разом з усіма і загиблих: прапорщика Михайла Синельника, рядових Володимира Ворону і Юрія Пузанова, і вклонімося їм до землі.

З ВДЯЧНІСТЮ І ПОШАНОЮ

В лютому 2005 року відбулося зібрання на відзначення дня пам'яті жертв локальних воїн і миротворчих операцій.

Вшанувати пам'ять тих, хто поліг на афганській війні, і сказати слова вдячності тим, хто у різні часи у різних куточках світу виконував свій інтернаціональний обов'язок, зібралися 16 лютого 2005 року у великому залі КСК «Сучасник» жителі міста, члени районної спілки ветеранів локальних воїн, учнівська молодь.

На зібрання завітали заступник голови райдержадміністрації П.П. Науменко, заступник голови районної ради Л. Ф. Богушко та заступник міського голови з виконавчої роботи М. А. Цьопкало.

– Сьогодні на вечорі, – сказав П. П. Науменко, – ми будемо говорити не лише про Афганістан, а й про інших учасників локальних воїн,

які захищали в першу чергу свою державу і виконували її наказ. Гадаю, в усі часи і в Радянському Союзі, де ми виховувались і отримували основний гарт військово-патріотичного виховання, в пріоритеті майбутніх воїнів завжди були мужність, витримка, священний обов'язок із захисту Вітчизни, рідного дому, своїх батьків. Низько вклоняємось усім учасникам миротворчих операцій за ту справу, яку вони виконали з гідністю, вклоняємось матерям загиблих наших земляків. Хочеться побажати, щоб сьогодні і завжди з нами, живими, жила пам'ять. Доки ми будемо пам'ятати героїв минулих воїн, доти й житимуть вони поміж нас, у наших серцях. Це наш обов'язок перед ними.

Хвилина мовчання. 60 тривожних секунд відліковує метроном. Подумки уявляємо тих відважних хлопців, яким буде вічно по 20... Їм складаємо шану, нашим землякам, Михайлу Синельнику, Володимирю Вороні, Юрію Пузанову. І тепер уже вічна пам'ять мужності, люблячому материнському серцю Лукерії Павлівни Ворони.

Слова вдячності і глибокої поваги були висловлені Тамарі Іванівні Пузановій, Тетяні Терентіївні Синельник, дружині Валентині і сином Анатолію й Олександрю Синельникам. Живі квіти – знак пошани їм – прийняли матері. Це свята пам'ять про їхніх синів зігріває материнські серця, додає сили.

Самодіяльні аматори сцени, як завжди, порадували присутніх своїм талантом.

СХИЛЯЙМО ГОЛОВИ ПЕРЕД МУЖНІСТЮ І ГЕРОЇЗМОМ

– Сьогодні 17-а річниця виведення радянських військ з Афганістану, день вшанування учасників бойових дій на території інших держав, День пам'яті жертв війни і миротворчих операцій, – 15 лютого 2006 року повідомив районний військовий комісар, підполковник М. А. Борисенко.

Джалабад, Кабул, Кандагар, Хайзабад – назви цих та інших міст Афганістану досі гірким відлунням бентежать серця тих, кому випало там служити, пересуватися в горах пішки, з надважким вантажем, довбати лопатами каміння, бинтувати рани товаришів і свої власні... Там, під чужим південним сонцем, вигорала, вицвітала «афганка», припадали порохом «берци», а руки звикали до тепла і ваги автомата...

Афганістан надовго залишиться в пам'яті наших сучасників і ще не одного покоління українців, тому що за подіями в Афганістані стоять

радість перемог і гіркота втрат майже у десятилітній війні. Для когось вона тривала лише одну добу – вони загинули, навіть не випробувавши себе першим боєм. Інші пережили все: нескінченні і жахливі дні, що йшли «один за три» і які не залишають у спокої і понині.

Афганська війна коштувала Україні незбагненно дорого. Із 108953 призваних, на Батьківщину не повернулися 3360 молодих чоловіків (3280 – загинули, 80 – пропали безвісти і потрапили в полон). Наше суспільство та Збройні Сили України ще довго нестимуть на собі тягар наслідків тих подій.

Сьогодні в нашому районі проживає 114 учасників війни в Афганістані, з них в місті – 63. Ми низько схиляємо перед Вами голови, перед Вашими мужністю і героїзмом.

* * *

Командувач Південним оперативним командуванням наказом № 31 від 10.02.2006 року присвоїв чергові військові звання запасу: майора – Руді Олегу Васильовичу, капітана – Шкабарні Олегу Івановичу.

ЩОБ НЕ ЗНАЛИ ГОРЯ І БІДИ

14 лютого 2007 року повідомляла завідувача Комсомольською бібліотекою-філією Н. Сарсадських:

– З нашого села Комсомольського на афганську війну пішло п'ятеро хлопців. Дякувати богу, всі вони повернулися живими. Це – А. А. Бодильов, В. Ф. Торукало, В. М. Барановський, О. О. Кирилов та А. Г. Коваленко. Останнього з цього списку в 2005 році забрала з життя тяжка хвороба.

Нещодавно в нашій бібліотеці-філіалі ми організували зустріч з «афганцями». Важко їм було згадувати ті дні...

Анатолій Анатолійович Бодильов закінчив Токмацьке училище за спеціальністю механік-водій. У 1984 році призвали до лав Радянської Армії і відразу – Афганістан. У військовій частині був механіком-радіотелеграфістом. «Чи боявся я? – перепитує. – Так, боявся. Не скільки за себе, як за свою матір. Якби зі мною щось трапилось, вона б не пережила цього...» І він розповів один епізод із тієї страшної війни.

– Стояли ми в кишлаку Руха. В сумнозвісній ущелині Паншер (перекладається як «лігво п'яти левів») ішли жорстокі бої. Багато там загинуло наших хлопців. Скільки житиму, пам'ятатиму, як знайшли печеру, облаштовану душманами для своїх цілей. На її стінах кров'ю радянських закатованих солдатів було написано: «Прийдуть наші і помстяться».

І якою радістю для мене на цій чужій землі стала зустріч з однокласником – жителем с. Чарівного Леонідом Готрашем...

Розповідає Віктор Федорович Торукало:

– Народився в 1967 році в с. Солодкому. Закінчив Чубарівське училище за спеціальністю тракторист-водій. У 1986 році пішов на службу в армію. Спочатку – Баграм, 14-й гвардійський полк, батальйон конвою. Два роки торував дорогу з Термеза в Кабул і назад. Перевозив боєприпаси, провізію. Траплялося всього: обстріли, міни на шляху, машини, що зривалися в прірву. Попри все це, встиг розгледіти і запам'ятати афганський краєвид. Міжгір'я, внизу біжить річка, а вздовж неї стрічка автодороги. Пейзаж дуже схожий на кримський, але це не Крим. Це – Афганістан, країна, яку ніхто і ніколи не міг завоювати.

Часто доводилося бачити, як у цій гірській країні безглуздо приносились у жертву молоді життя наших хлопців.

А вдома Віктора чекали батьки – Федір Порфірович – ветеран Великої Вітчизняної війни і Таїсія Єгорівна. Одного разу листоноша приніс два листи: один у правління колгоспу, другий – батькам. Мати взяла цей лист, написаний чужою рукою, і... зомліла: «Синоч, синочоч...». А коли все ж його відкрили, то прочитали подяку від командування військової частини. В листі йшлося про те, що їх син Віктор дуже відповідально виконує всі доручення командира, допомагає товаришам по службі, за що вони йому щиро вдячні.

А ще в 1988 році Віктора нагородили медаллю «За мужність» у цій війні. До цього часу він у своєму армійському альбомі зберігає наказ від 29 вересня 1986 року, підписуючи: «Це мій квиток в Афганістан».

– Довелося і мені зустріти на тій війні свого земляка, Сергія Чичила, який служив при штабі дивізії, – згадує В. Ф. Торукало. – Це була дуже радісна зустріч...

Молоді солдати щиро вірили, що допомагають афганському народу – виконують свій військовий та інтернаціональний обов'язок. Славні наші земляки, скільки їм довелося пережити! Тож хочеться, аби зараз вони не знали горя і бід.

ЗАБУТИ ЇХ НЕ МАЄМО ПРАВА

15 лютого 2008 року – у 19-у річницю виведення радянських військ з Афганістану працівники КСК «Сучасник» провели тематичний концерт, присвячений цьому дню.

П. П. Науменко, С. В. Ольховий, О. І. Дудка і О. О. Попович
на відкритті меморіальної дошки М. М. Синельнику

Великий зал культурно-спортивного комплексу був майже весь заповнений людьми, серед них воїни-інтернаціоналісти, їхні дружини, діти, а також учні 11-х класів загальноосвітніх шкіл міста. Гостями заходу стали голова райдержадміністрації О. І. Дудка та його заступник П. П. Науменко.

Пам'ять про тих, хто пішов і не повернувся з Афгану, червоною ниткою пронизувала увесь захід. Із 115 солдат-гуляйпільців, яких відправили воювати на чужу землю, не повернулися прапорщик Михайло Синельник, рядові Володимир Ворона і Юрій Пузанов. Це про них того дня згадував і О. І. Дудка і ведучі. А на сцені біля запаленої свічі стояли їх фотокартки.

– Забути їх ми не маємо права, – говорив Олександр Іванович, – тому від депутатів обласної ради, від себе особисто та В. П. Науменка на рахунок матерів загиблих воїнів буде перераховано по 400 гривень матеріальної допомоги.

Голові районної спілки воїнів-інтернаціоналістів В. А. Красовському для роботи з громадською організацією О. І. Дудка вручив мобільний телефон.

Хвилиною мовчання присутні вшанували тих, хто не повернувся, і тих, хто пішов із життя вже у мирний час. Трепетом і щемом озивалися образи синів у серцях матерів Т. Т. Синельник та Т. І. Пузанової. Витираючи сльози, вони пригортали до себе букети квітів. Час – найкращий лікар для душевних ран... Та чи загоїть він вистраждане роками серце матері?

З ПОЛУМ'Я ВІЙНИ

У день двадцятиріччя виведення радянських військ з Афганістану пройшов тематичний вечір «З полум'я війни» у залі культурно-спортивного комплексу «Сучасник». На нього прийшли заступник голови райдержадміністрації П. П. Науменко, військовий комісар райвійськкомату О. О. Маляревич, голова районної спілки ветеранів Афганістану В. А. Красовський.

Павло Павлович закликав учнівську молодь з повагою ставитися до тих, хто бачив смерть на власні очі, хто проявив мужність і героїзм на тій війні.

П. П. Науменко вручив 29 колишнім воїнам-інтернаціоналістам пам'ятні медалі Української Спілки ветеранів Афганістану «20 років виведення військ з Афганістану», їх отримали і матері загиблих воїнів Т. Т. Синельник та Т. І. Пузанова, а також букети квітів. Таку ж медаль і регіональну медаль «За заслуги перед Гуляйпільським краєм» отримали І. І. Забава, В. В. Пузанов, В. Т. Руденко, а ще регіональну медаль вручили В. О. Кущу, А. О. Мощенку.

– Війна в Афганістані, військові місії в інших зарубіжних країнах зловіщим смерчем пронеслися через долі тисяч наших бойових побратимів та їх сімей, обірвали і скалічили життя багатьох людей, – з такими словами звернувся до присутніх В. А. Красовський. – Все минулося і сьогодні я висловлюю щирі слова вдячності за підтримку на адресу райдержадміністрації, районної ветеранської організації. Не стоять осторонь і фінансово допомагають директори ТОВ «Перемога» та ТОВ «Еталон-Агро-Плюс» Л. В. Горпинич та Д. Д. Сахно, голови райпостачу та райспоживтовариства В. І. Павелько та О. Ф. Новиков, приватні підприємці С. І. Курман, Т. К. Жаболенко, В. В. Кубрак.

В. А. Красовський виконав почесну місію і вручив нагороди Української Спілки ветеранів Афганістану, а саме: медаль «За заслуги» III ступеня голові райдержадміністрації О. І. Дудці, грамоту УСВА – П. П. Науменку, подяку УСВА – голові районної ветеранської орга-

нізації В. І. Крупію, медаль «Громадянська мужність» – Т. Т. Синельник, медаль «За звитягу» – ветерану Д. В. Німичу.

Матеріальну допомогу та квіти матерям загиблих воїнів отримали від депутата райради Г. В. Конди.

І наступила, як вічність, хвилина мовчання... І чулося вкотре побажання, щоб ніколи не знали війни наші діти, не побачили на тлі чорного неба траси від кулеметних черг та не схилили скорботно голови біля «чорного тюльпана».

ПАМ'ЯТНИЙ ЗНАК ВОЇНАМ-ІНТЕРНАЦІОНАЛІСТАМ

Пам'ятний знак воїнам-інтернаціоналістам в м. Гуляйполі

11 грудня 2009 року на центральному меморіалі Слави відбулося офіційне відкриття Пам'ятного знака воїнам-інтернаціоналістам Гуляйпільського району, а у КСК «Сучасник» того дня пройшов концерт, присвячений 20-й річниці виведення радянських військ із території Афганістану.

На відкриття Пам'ятного знака прийшли голова райдержадміністрації О. І. Дудка, голова райради Є. Г. Коровка, міський голова О. Г. Неміч, голова обласного об'єднання Української спілки ветеранів

Афганістану О. В. Неметченко, голова районної спілки ветеранів Афганістану В. А. Красовський, жителі міста.

Того дня не зміг зимовий холодний вітер остудити гарячих сліз Тетяни Терентіївни Синельник, яка у тій страшній афганській землі втратила сина. Відтепер прізвища прапорщика Михайла Синельника, рядових Володимира Ворони і Юрія Пузанова навечно вписні у граніт Пам'ятного знака, право відкрити який надали О. І. Дудці, О. В. Неметченку, В. А. Красовському.

Наші земляки брали участь у військових операціях на територіях Угорщини, Кореї, Єгипту, В'єтнаму, Куби, Чехословаччини, Афганістану. Багато наших хлопців загинуло в тих чужих війнах, померло від ран, контузій, травм і хвороб, пропало безвісти.

До присутніх біля Пам'ятного знака звернувся О. І. Дудка:

– Сьогодні на цьому священному місці Гуляйпільської землі ми відкриваємо Пам'ятний знак воїнам-інтернаціоналістам. Синельник, Пузанов, Ворона – ці прізвища назавжди вкарбовані у нашій пам'яті, в наших серцях. Я хочу подякувати всім, хто не став байдужим, а взяв активну участь у фінансуванні і відкритті цього Пам'ятного знака.

Справді хвилюючим було слово В. А. Красовського, який, мабуть, чи не найбільше переймався будівництвом цього знака:

– Війна в Афганістані стала випробуванням для мене і багатьох моїх однолітків. Всі ми добре пам'ятаємо, як через пережите горе матері наші сивили. Ми повернулися, щоб будувати нове життя, народжувати, виховувати дітей і... пам'ятати тих, чії душі до сих пір літають там – серед пісків Афгану.

Будівництво Пам'ятного знака воїнам-інтернаціоналістам стало можливим завдяки спонсорській допомозі багатьох людей – директорів ТОВ «Перемога» Л. В. Горпинича, ТОВ «Агро-Континент» В. Б. Щербини, ЗАТ «Агронива» М. М. Новохатька, ПСП «Мир» О. Г. Чуба, ТОВ «Україна» М. Г. Тимофієва, ТОВ «Приютне» О. В. Довгаля, СВК «Любимівський» В. І. Мартиненка, ТОВ «Преображенське» О. Ю. Коростельова, ТОВ «Еталон-Агро-Плюс» Д. Д. Сахна, ТОВ «Діло СК» С. І. Курмана, ТОВ «Метгазсервіс» А. І. Мандрики, ТОВ «Резон» В. І. Дудки, ВАТ «Гуляйпільський елеватор», районної ветеранської організації, начальника РЕМу О. Г. Медяника, голови райспоживтовариства О. Ф. Новикова, приватних підприємців А. І. Дикуна, Г. В. Сумрія, С. Малюки, Д. Ю. Коростельова, В. В. Кубрака. Велика дяка художникам О. Терновому та В. Трояну, а також членам районної спілки вете-

ранів Афганістану – С. Ольховому, В. Чорному, М. Вовченку, В. Лісничому, В. Руденку та іншим.

А далі – хвилююча і гірка хвилина мовчання, після завершення якої тривожні залпи з автоматів.

... І лягли живі квіти на холодне, мармурове підніжжя пам'ятника, як нагадування всім про лихоліття в минулий час. І розривали тишу слова воїна-«афганця»: «На землі завжди є місце подвигу, але краще нехай наші звернення будуть у минулий час і заради життя!»

В МОЇЙ ДУШІ БОЛИТЬ АФГАНІСТАН

15 лютого 2010 року у великий зал КСК «Сучасник» завітали голова районної ради Є. Г. Коровка, заступник голови райдержадміністрації, керівник апарату О. О. Попович, районний військовий комісар Д. В. Васіляді, голова районної спілки ветеранів Афганістану В. А. Красовський, гуляйпільці на тематичний концерт, присвячений 21-й річниці виведення радянських військ з Афганістану.

Вітаючи воїнів-інтернаціоналістів, Є. Г. Коровка вручив медалі «За заслуги» I та II ступеня Української спілки ветеранів Афганістану С. В. Ольховому та О. О. Пирлику, а Почесну грамоту УСВА – І. Ф. Андрієнку.

Напередодні дня виведення радянських військ з Афганістану біля пам'ятника воїнам-інтернаціоналістам на меморіалі Слави в місті Гуляйполі пройшла панахида, яку провів настоятель Свято-Тихонівського храму протоієрей Іоанн.

Протягом тижня у навчальних закладах району відбувалися виховні години, конференції, «круглі столи», присвячені темі «В моїй душі болить Афганістан». У шкільних бібліотеках оформлені виставки літератури, а працівники центральної районної бібліотеки підготували книжкову виставку та провели вечір-зустріч з воїнами-«афганцями». У районній бібліотеці для дітей діяла книжкова виставка «Залишитись живим».

У районному краєзнавчому музеї були проведені уроки пам'яті, тематичні зустрічі із вшанування воїнів, які брали участь у локальних війнах на території інших країн. Під час заходів увазі відвідувачів була представлена виставка фотодокументів, кінофільм «Останній солдат» та історична лекція «Афганські «тюльпани» в нашій пам'яті».

В ті лютневі дні 2010 року до читального залу центральної районної бібліотеки завітали старшокласники із ЗОШ № 1 і ЗОШ № 2 разом зі своїми вчителями. Запросили їх бібліотекарі, які підготували годину-

зустріч із гуляйпільськими воїнами-інтернаціоналістами.

Перед школярами із спогадами про участь в афганській війні виступили Сергій Володимирович Ольховий, Михайло Іванович Вовченко, Валерій Андрійович Чорний, Василь Андрійович Субін і Віктор Анатолійович Красовський. І хлопці і дівчата ставили запитання, аби дізнатися, як було їм тоді серед тих грізних афганських гір.

Після годинної розмови гості показали молоді фільм про відкриття у Гуляйполі Пам'ятного знака живим і полеглим воїнам-інтернаціоналістам. Насамкінець ведуча заходу Валентина Явор та бібліотекар Наталія Кірієнко подякували гостям за цікаву бесіду і візит. Учні подарували ветеранам червоні гвоздики – як символ пам'яті і вшанування їхнього подвигу.

ДЛЯ ВАС, МИРОТВОРЦІ

15 лютого 2012 року воїнів вітали:

– Дорогі воїни-інтернаціоналісти, шановні родини наших полеглих земляків!

Широкосеречно вітаю вас з 23-ю річницею виведення радянських військ з Афганістану і Днем вшанування учасників бойових дій на території інших держав!

Після Другої світової війни вихідці з України брали участь у війнах і військових конфліктах у 26 країнах світу, де гідно і мужньо виконували свій інтернаціональний обов'язок.

Цього дня ми схилиємо голови перед світлою пам'яттю полеглих, вшануємо тих, кому довелося воювати в чужих країнах, хто у мирний час віддав своє життя у воєнних конфліктах на території інших держав.

Бажаю вам, шановні родини наших полеглих земляків, дорогі воїни-інтернаціоналісти, вашим батькам, дружинам, дітям, онукам міцного здоров'я, добробуту, віри в майбутнє, злагоди і миру на довгі літа!

Олександр Дудка,
заступник голови облдержадміністрації

* * *

Шановні учасники бойових дій в Афганістані та військових конфліктів в інших державах, шановні члени сімей загиблих, ветерани війни, миротворці!

Прийміть ширі вітання з нагоди 23-ї річниці виведення радянських військ із Афганістану.

Для воїнів-інтернаціоналістів пісня від Володимира Кобзея

23 роки минуло з того часу, як тисячі молодих людей пройшли випробування вогнем, проявили себе справжніми патріотами, з честю виконали свій воїнський обов'язок. Плин часу не затьмарив спогадів про цю жакливу війну. Троє наших земляків не повернулися живими до рідних домівок. Пам'ять про них буде жити вічно в серцях жителів Гуляйпільського краю.

У глибокій шані схиляємо голови перед вами, воїни-інтернаціоналісти, перед членами сімей загиблих. Бажаємо вам та вашим родинам міцного здоров'я, щастя, поваги від оточуючих, миру і добра!

Олександр Попович,
голова районної ради

Олександр Гура,
голова райдержадміністрації

* * *

Дорогі побратими, родини полеглих бойових друзів!

Прийміть сердечні вітання з черговою річницею виведення радянських військ з Афганістану. Понад 100 тисяч українців пройшли його вогненними шляхами, у т.ч. 115 гуляйпільців. І хоча ті події, пов'язані майже з 10-річним перебуванням обмеженого контингенту радянських військ на території цієї країни, називають одними з найбільш трагічних,

але разом з тим це – героїчні сторінки у новітній історії. Адже, незважаючи ні на що, тисячі солдат, яким випало служити «в Афгані», з почуттям високої відповідальності виконали свій військовий обов'язок.

Цього дня ми схиляємо голови перед світлою пам'яттю полеглих бойових друзів, наших земляків, вшановуємо тих, кому довелося воювати в чужих країнах.

Воїни-інтернаціоналісти у складному сучасному житті виявляють мужність, поміркованість, організованість. І, створивши районну громадську організацію, плідно і конструктивно співпрацюють з державними органами у вирішенні питань соціального захисту ветеранів війни і сімей загиблих, героїко-патріотичного виховання молоді.

Бажаємо колишнім воїнам-«афганцям» і всім ветеранам локальних воєн, їх родинам міцного здоров'я, добробуту, віри в майбутнє, злагоди і миру на довгі літа!

Правління районної спілки воїнів-інтернаціоналістів

* * *

15 лютого 2013 року було багатолюдно в малому залі культурно-спортивного комплексу «Сучасник», сюди зібралися гуляйпільці, щоб вшанувати воїнів-інтернаціоналістів, які воювали в обмеженому контингенті радянських військ в Афганістані.

24 роки минуло, як останній радянський солдат покинув далеку, чужу країну Афганістан, не всі повернулися з тієї війни додому і про них пам'ять жива. Розділити торжество з колишніми воїнами прийшли також голова районної ради Олександр Попович, перший заступник голови райдержадміністрації Олександр Кірієнко, заступник голови райдержадміністрації Павло Науменко, заступник голови райради Петро Горпинич та міський голова Олексій Неміч.

Про вечір, що відбувся у КСК «Сучасник», так писала 19 лютого районна газета:

– Ми маємо знати про ті страшні події десятирічної афганської війни, – говорять ведучі вечора Юрій Шаровський та Ілона Козлова, – і пам'ятати, що серед нас живуть люди, які у неповні 19-20 чи у 30 літ ставали свідками й учасниками воєнних дій, і ми повинні пишатися їх героїзмом.

Хлопці-«афганці» ще й донині «йдуть» у тривожних снах у бій, прикриваючи від куль одне одного. Їм досі важко повертатися до тих чорних сторінок у їхньому житті, та ще важче вирвати їх, знищити та забути. Афганістан ще довго залишатиметься незаживаючою раною...

– Плин часу ніколи не затьмарить спогадів про ту війну, – звернувся до всіх присутніх у залі Олександр Попович. – У нашій пам'яті завжди живі троє наших відважних земляків – Михайло Синельник, Володимир Ворона та Юрій Пузанов, котрі поклали свої голови, виконуючи інтернаціональних обов'язок. Вони житимуть в серцях їх вдячних потомків. Тож у глибокій шані схилиємо сьогодні голови перед подвигом полеглих і героїзмом живих воїнів-«афганців» й учасників усіх локальних воєн. Від депутатського корпусу району, районної державної адміністрації і районної ради дозвольте привітати вас та побажати миру і добра.

Голова районної ради передав вітання воїнам-інтернаціоналістам від народного депутата України Олександра Дудки й від нього – кошик із живими квітами, який Олександр Соловей та Сергій Ольховий поклали до пам'ятника воїнам-інтернаціоналістам, що на Меморіалі слави.

Олександр Попович вручив нагороди воїнам-інтернаціоналістам. Орден «Ветеран Афганської служби» Української Спільноти воїнів Афганістану за самовіддане виконання інтернаціонального обов'язку, активну участь у діяльності районної Спільноти ветеранів Афганістану (воїнів-інтернаціоналістів) отримали Сергій Ольховий, Олег Рула, Олександр Соловей та Віктор Харламов.

Група воїнів-інтернаціоналістів. Фото на згадку. 8.05. 2013 р.

Медаллю «За звитягу» Президії Української Спільноти воїнів Афганістану (воїнів-інтернаціоналістів) нагороджено Сергія Васильєва, Леоніда Горпинича і Павла Шаповала; Михайла Шрамка – пам'ятною медаллю «Повітряно-десантним військам – 80 років».

Регіональну медаль «За заслуги перед Гуляйпільським краєм» з нагоди 24-ї річниці виведення військ з Афганістану та вагомий внесок у справу патріотичного виховання молоді голова районної ради вручив Володимир Ільків та Тарас Степаненку, який отримав ще й державну нагороду – медаль «Учасник бойових дій».

Грамотою райдержадміністрації нагороджено Івана Іванова, грамотами районної ради – Івана Качана, Василя Субіна та Анатолія Мощенко.

Учасники вечора вшанували хвилиною мовчання світлу пам'ять тих, хто віддав своє життя, виконуючи інтернаціональний обов'язок, і увійшов у безсмертя...

Пісні, які линули в саму душу, хвилюючи серця присутніх, дарували винуватцям торжества Петро Дармороз, Олександр Іщенко, тріо у складі Миколи Коханюка, Романа Кушика й Олександра Жаболенка, Вадим Домбровський, Олена Муха, Світлана Синенька, Валентина Жук та інші митці районної сцени.

Афганська війна, як і Велика Вітчизняна, давно стала історією, тривожною, хвилюючою, бо написана кров'ю солдатів і слізьми матерів. Та в пам'яті людській їй ще довго наказано жити.

ЗАМІСТЬ ЕПІЛОГА

15 лютого 2014 року виповнюється 25 років, як з Афганістану виведено останню військову частину обмеженого контингенту Радянської Армії. Четверть століття пройшло над планетою, ніби одна мить, але вона і досі кривавить у пам'яті воїнів-інтернаціоналістів, ятрить їхні душі за втраченими бойовими побратимами, за скаліченою молодістю.

Тож, шановний читачу, пам'ятай, що наші земляки – воїни-інтернаціоналісти виконали свій обов'язок до кінця чесно і добросовісно, і вони заслуговують на повагу і шану, бо продемонстрували свою мужність і героїзм, здатність на подвиг в ім'я своєї Батьківщини.

Ми складаємо глибоку шану і повагу землякам, за допомогою яких виникла можливість надрукувати цю книгу. Це – Валентина Володимирівна Синельник, Леонід Васильович Горпинич, Василь Іванович Мартиненко, Віктор Миколайович Савовський та інші патріоти рідного краю.

З повагою

Автори

ЗМІСТ

Пам'ять полеглим. Шана живим.....	3
Слово голови районної Спільки ветеранів Афганістану (воїнів-інтернаціоналістів).....	4

Розділ перший

Гуляйпільці, які загинули у воєнних конфліктах за кордоном у XX столітті.....	5
--	---

Розділ другий

Гуляйпільці – учасники локальних зарубіжних війн XX століття.....	6
Бойове побратимство.....	13
Дружба, скріплена кров'ю.....	15
Єгипет: уроки минулого.....	17
Моряк Юрій.....	18
Водій Анатолій.....	19
Микола Азаров.....	20
Іван Андрієнко.....	21
Анатолій Васильєв.....	22
Микола Віницький.....	23
Григорій Гаркавенко.....	24
Володимир Гончаренко.....	25
Микола Гордієнко.....	25
Леонід Горпинич.....	26
Анатолій Дорогобід.....	27
Іван Забава.....	27
Олександр Кравцов.....	28
Григорій Мірошниченко.....	29
Володимир Пузанов.....	29
Володимир Руденко.....	31
Володимир Холод.....	31
Петро Цивірко.....	32

Розділ третій

Гуляйпільці, які загинули в афганській війні (1979-1989 рр.).....	33
Володимир Ворона (15.01.1966 – 24.05.1985).....	33
Юрій Пузанов (06.03.1966 – 15.01.1986).....	36
Батьків заповіт.....	39
Пам'ять про полеглих жива.....	47

Розділ четвертий

Гуляйпільці – учасники війни в Афганістані (1979-1989 роки).....	48
Михайло Вовченко.....	59
Валентин Гриценко.....	60
Володимир Ільків.....	62
Іван Копил.....	63
Віталій Лісничий.....	64
Олександр Мороз.....	64
Анатолій Надолинець.....	65
Віктор Нижник.....	65
Дмитро Німич.....	66
Один из боевых эпизодов жизни Дмитрия Владимировича Нимыча на афганской войне.....	69
Сергій Ольховий.....	70
Ігор Похила.....	72
Олександр Плющій.....	73
Володимир Сірий.....	74
Олександр Соловей.....	74
Віктор Харламов.....	75
Юрій Цапенко.....	75
Павло Шаповал.....	76
Михайло Шрамко.....	76
Володимир Явор.....	77
Згадують солдати.....	78

Розділ п'ятий

Обпалені Афганом.....	80
Вірний наказу земляків.....	80
Орденоносець.....	80
Сміливі, чуйні, авторитетні.....	82
Усвідомлення причетності.....	83
Сходинки змужніння.....	84
Героями не народжуються.....	87
Тривожні солдатські будні.....	89
А тепер – мирне поле.....	93
Воїни-інтернаціоналісти.....	95
З чистою совістю.....	95
Прийшов лист з армії.....	97

Салют тобі, Батьківщино.....	98
З афганським гартом!.....	100
Два Анатолія з Темирівки.....	101
Василь Бодня.....	101
За мужність і доблесть.....	101
Залишатись людиною.....	102
Мужні рейси.....	103
Суворе випробування.....	105
Рядовий Азаров.....	107

Розділ шостий

Вшановуючи воїнів-інтернаціоналістів.....	109
Для воїнів-інтернаціоналістів.....	110
Вони повернулися.....	111
З вдячністю і пошаною.....	114
Схиляємо голови перед мужністю і героїзмом.....	115
Щоб не знали горя і біди.....	116
Забути їх не маємо права.....	117
З полум'я війни.....	119
Пам'ятний знак воїнам-інтернаціоналістам.....	120
В моїй душі болить Афганістан.....	122
Для вас, миротворці.....	123
Замість епілога.....	127

НАУКОВО-ПОПУЛЯРНЕ ВИДАННЯ

Кушніренко Іван Кирилович

Жилінський Володимир Ілліч

ГУЛЯЙПІЛЬЦІ ВОЇНИ-ІНТЕРНАЦІОНАЛІСТИ

Гортаючи сторінки пам'яті...

Редактор *В. В. Білий*

Коректор *О. І. Горпинич*

Комп'ютерний набір *Н. І. Морозова, А. Т. Смик*

Комп'ютерна верстка *Н. І. Морозова*

Фото з архіву авторів,

В. М. Лютого, воїнів-інтернаціоналістів

Здано до набору 13.12.2013 р.

Підписано до друку 30.01.2014 р. Формат 60x84¹/₁₆

Папір офсетний. PetersburgС. Друк офсетний.

Умови. друк. арк. 7,61. Умовн. фарбо-відб. 7,61.

Тираж 200 прим. Зам. № 3809.

Комунальне підприємство

“Запорізька міська друкарня “Дніпровський металург”.

69057, м. Запоріжжя, вул. Антенна, 4.

Тел.: 34-13-30.

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи
до державного реєстру видавців, виготівників
і розповсюджувачів видавничої продукції.

Серія ДК № 1909 від 18.08. 2004 р.

ISBN 978-617-573-072-0